Jaarrekening 2016

gemeente Tubbergen

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 14 JUL 2017

Behorende bij brief nr. ...2.13..... d.d. 14-7-17
paraaf .....

gemeente Tubbergen

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 14 JULI 2017

paraaf .....

gemeente Tubbergen

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding 4
2. Nota van aanbieding 5
3. Programma Krachtige Kernen 11
4. Programma Economische Kracht en Werk 26
5. Programma Omzien Naar Elkaar 41
6. Programma Burger & Bestuur 58
7. Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien 67
8. Paragraaf Lokale heffingen 69
9. Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 78
10. Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen 84
11. Paragraaf Financiering 86
12. Paragraaf Verbonden Partijen 88
13. Paragraaf Grondbeleid 100
14. Paragraaf Demografische Ontwikkelingen 102
15. Paragraaf Bedrijfsvoering 109
16. Jaarrekening 121
17. Bijlagen 161
18. Overige gegevens 165

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 14 JULI 2017

paraaf AMT

1. INLEIDING

Voor u ligt de jaarverantwoording 2016. Het document waarin wij verantwoording afleggen over het gevoerde beleid over het afgelopen jaar. Evenals het jaar 2015 heeft ook het jaar 2016 voor een groot deel in het teken gestaan van de uitvoering van de nieuwe taken waarvoor de gemeenten met ingang van het jaar 2015 verantwoordelijk zijn geworden. Deze nieuwe taken op het gebied van jeugd(zorg), WMO/AWBZ en de participatiewet betekenden niet alleen een toename van de begrotingsomvang met ruim 7,5 miljoen maar ook een forse toename van het aantal nieuwe klanten en nieuwe partners.
Via verschillende tussenrapportages en raadsbrieven hebben wij u op de hoogte gehouden van de voortgang van deze nieuwe taken. Tegelijkertijd hebben wij u ook steeds gewezen op de vele onzekerheden en risico's die de uitvoering van deze nieuwe taken met zich mee brengen. Hoewel wij steeds meer "vaste grond onder de voeten krijgen" via ervaringscijfers blijft het een uitdaging de daadwerkelijke zorgbehoefte en consumptie te voorspellen.
Ook de transformatie binnen het sociaal heeft in 2016 de nodige aandacht gehad. Het, door u ingestelde, stimuleringsfonds heeft hier zeker een positieve bijdrage aan geleverd.
Verder hebben wij in 2016 verder uitvoering gegeven aan het proces "Mijn Dorp 2030!" De buurtmannen en vrouwen hebben goede contacten opgebouwd in de verschillende kernen wat al heeft geleid tot concrete acties. Zoals met u is afgesproken is de inbreng vanuit de kernen hierbij leidend.
Het jaar 2016 was ook het eerste jaar van onze gewijzigde wijze van afvalinzameling. De eerste cijfers wijzen uit dat we er samen met onze inwoners in geslaagd zijn ons afval nog beter te scheiden en het restafval verder terug te brengen. Dit levert de burgers een voordeel op in de portemonnee en de samenleving een belangrijke duurzaamheidsbijdrage
Tot slot kunnen wij u melden dat de verkopen van het aantal kavels in de verschillende kernen in 2016 een positief beeld laat zien. Het lijkt erop dat onze inwoners na een aantal jaren van onzekerheid toch weer vertrouwen hebben in de toekomst en zich op de woningmarkt begeven.
Voor een verdere inhoudelijke en financiële toelichting op het jaar 2016 verwijzen wij u naar de jaarstukken 2016.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 14 JULI 2017

paraaf AMT

2. NOTA VAN AANBIEDING

Het college biedt hierbij de jaarstukken 2016 ter vaststelling aan de gemeenteraad aan. Met de aanbieding van de jaarstukken legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en beheer in 2016. Uitgangspunt hiervoor is het leveren van een gedegen kwaliteit waarbij het verkrijgen van een goedkeurende verklaring, ook voor de rechtmatigheid een voorwaarde is.

Indeling jaarstukken
De in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) genoemde jaarstukken bestaan uit:

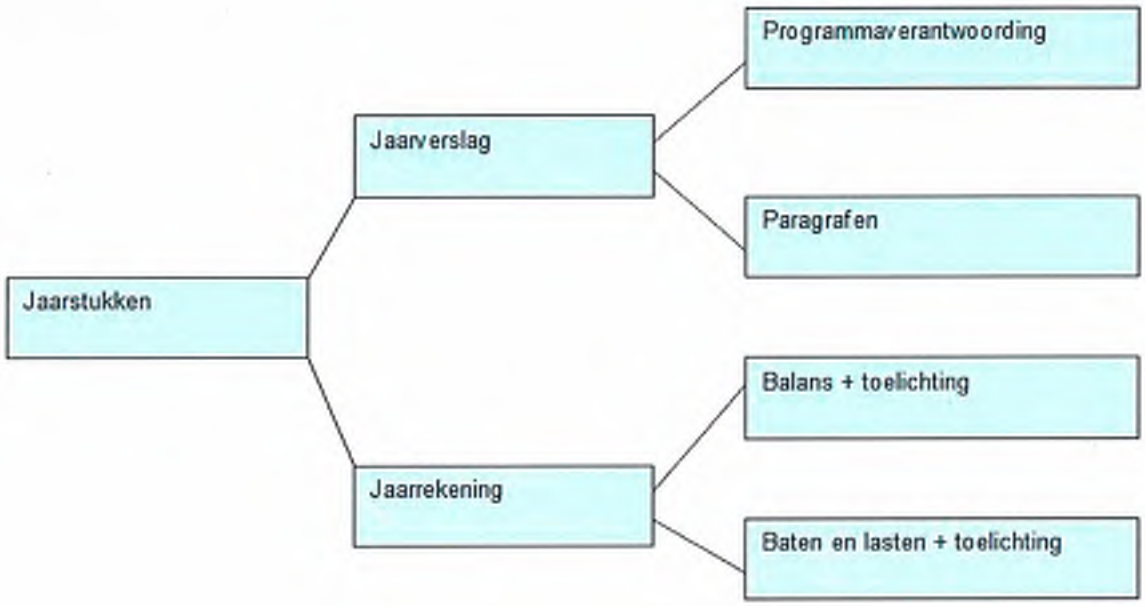

De jaarstukken zijn het sluitstuk van de Planning en Control cyclus. In het eerste deel, het jaarverslag, staat het gevoerde beleid centraal. In het 2e deel, de jaarrekening, worden de cijfers gepresenteerd.
In het jaarverslag wordt de indeling van de begroting gevolgd en wordt de realisatie van de doelstellingen uit de programmavelden "Krachtige Kernen", "Economische Kracht en Werk", "Omzien Naar Elkaar" en "Burger en Bestuur" nader beschouwd.

Resultaat en analyse

Resultaat
Verloop resultaten producten Planning & Control cyclus op begrotingsbasis 2016:

Saldo primitieve begroting 2016 (overschot)	€ 6.095
Saldo 2e Programmajournaal 2015 (overschot)	€ 35.657
Saldo 1e Programmajournaal 2016 (overschot)	€ 116.423
Saldo 2e Programmajournaal 2016 (overschot)	€ 976.086
Saldo 2016 op begrotingsbasis(overschot)/ ten gunste van de reserve	€ 1.134.261
Incidenteel beschikbare algemene middelen	

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017

Verloop begroting 2016 versus rekening 2016:
Naast de specifieke verantwoording, zoals u die in het vervolg van jaarrekening zult aantreffen gaan wij in dit algemene deel in hoofdlijnen in op de financiële uitkomsten.
Onderstaand een opbouw van het uiteindelijk resultaat, zowel vóór bestemming als na bestemming.

(Bedragen x € 1.000)	Realisatie 2016	Raming 2016 na wijziging	Raming 2016 vóór wijziging
Baten	49.955	42.906	43.470
Lasten	-48.211	-49.084	-44.532
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**1.744**	**-6.178**	**-1.062**
Onttrekking aan reserves	16.298	20.426	7.046
Toevoeging aan reserves	-16.647	-14.248	-5.984
Het gerealiseerde resultaat	**1.396**	**0**	**0**

Analyse verschillen reserves

Onder de programma's en in de staat van reserves (en voorzieningen) wordt uitvoerig ingegaan op de verschillende mutaties betreffende de reserves (en voorzieningen). Ook wordt verderop in deze nota van aanbieding nog een nadere toelichting gegeven op het (ontstaan van het) totaal van onze reserves (en voorzieningen). Voor een verklaring van het resultaat voor bestemming (dus zonder de onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves) in relatie tot het resultaat na bestemming wordt ook hier even kort stilgestaan bij de verschillen tussen de raming en de realisatie betreffende de onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves.

De hogere toevoeging aan de reserves heeft voor het overgrote deel te maken met de winstnemingen binnen het grondbedrijf welke leiden tot een hogere storting in de reserve grondbedrijf. Daarnaast heeft een voordeel op het product afval geleid tot een hogere storting in de reserve afvalstoffenheffing. De hogere onttrekking aan de reserves heeft te maken met het dividend van ROVA over 2016 dat niet in 2016 maar in 2017 wordt ontvangen. Hierdoor moest in 2016 een beroep worden gedaan op de reserve afvalstoffenheffing. Ook voor de te betalen VPB over 2016 betreffende het grondbedrijf moest een beroep gedaan worden op de reserves (reserve grondbedrijf).

Het niet mogen instellen van de voorzieningen groot onderhoud gemeentelijke gebouwen en voorziening wegen en kunstwerken zijn tevens van invloed op deze mutaties. Voor deze onderdelen zijn nu reserves ingesteld. Tevens heeft er in 2016 geen extra storting aan de voorziening riolering plaatsgevonden dit doen we bij het 1e programmajournaal van 2017. Bij het opstellen van het nieuwe GRP in 2017 zal hier rekening mee worden gehouden.

Analyse uitkomsten op hoofdlijnen na bestemming

Hierna wordt ter verklaring van het voordelig resultaat (na bestemming) een analyse op hoofdlijnen gegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.
Het voordelige verschil over het jaar 2016 kan als volgt worden verklaard:

omschrijving	voordeel	nadeel
(Bedragen x € 1.000)		
Programma Krachtige kernen		
1 Binnenstedelijke volkshuisvesting en ruimtelijke kwaliteit	68	
2 Vergoeding uitzetten bouwkavels	40	
3 Financiering woningwetbouw	31	

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

4 Omgevingsvergunningen	151	
5 Integrale veiligheid	41	
6 Onderhoud, schilderwerk en kapitaallasten kunstwerken	22	
7 Subsidies verkeer	37	
Programma Economische kracht en werk		
8 Toeristisch beleid	22	
9 Bedrijfscontact	68	
Programma Omzien naar elkaar		
10 Huisvesting en begeleiding nieuwkomers	20	
Sociaal domein	1782	*
Programma Burger en bestuur		
11 Wethouderspensioen		113
12 Intergemeentelijke samenwerking	24	
Programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		
13 Baten toeristenbelasting	36	
14 Algemene uitkering	53	
15 Onderuitputting kapitaallasten		595
16 Vakantiegeldverplichting		282
17 CAO gemeenten		40
Sociaal domein	*	11
Overige mee- en tegenvallers	42	
Totaal	2.437	1.041

Zoals uit het overzicht blijkt wordt het voordelige resultaat over het jaar 2016 ten bedrage van € 1.396.000 voor het overgrote deel (afgerond € 1,8 miljoen) veroorzaakt door de voor- en nadelen binnen het sociaal domein. Hiervan heeft afgerond € 1,0 miljoen betrekking op de afrekeningen met betrekking tot het jaar 2015 die in 2016 hebben plaatsgevonden. € 0,8 miljoen heeft dus betrekking op het dienstjaar 2016. Daarnaast zijn we op grond van gewijzigde wet- en regelgeving geconfronteerd met extra lasten in 2016 op grond van de wethouder pensioenen en vakantiegeldverplichtingen binnen Noaberkracht. Ook moesten we in de jaarverantwoording 2016 een correctie doorvoeren betreffende de kapitaallasten vanwege een dubbeling in het tweede programmajournaal 2016. De overige verschillen betreffen veelal afwijkingen die betrekking hebben op de reguliere taken. Deze worden nader verklaard en toegelicht in het jaarverslag op de toelichting op de jaarrekening onder de programma's.

VOORGEBRUIKTE DOELEINDEN
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Uit bovenstaand overzicht blijkt dus dat de jaarrekening 2016 met een positief saldo van € 1.396.000 is afgesloten. Dit positieve saldo is ontstaan omdat budgetten in 2016 niet volledig zijn aangewend. Voor een bedrag van € 262.000. We stellen voor deze budgetten over te hevelen naar 2017.

Over te hevelen budgetten 2016

(Bedragen x € 1.000)	Totaal	Ten laste van reserves	Ten laste van algemene middelen
Veiligheid sporthal m.b.t. kabel Cogas	6		6
Beleid realisering voorzieningen gehandicapten in de openbare ruimte	3	3	0
Uitvoering realisering voorzieningen gehandicapten in de openbare ruimte	20	20	0
Optimalisering gemeentelijke eigendommen	45		45
Stimulatiefonds sociaal domein	142	142	0
Transitie Soweco	149	149	0
Re-integratie budget omscholing 45 - 57 jaar	12	12	0
Inventarisatie noodzaak herstructurering bedrijventerreinen te Tubbergen	10	10	0
Grensoverschrijdende samenwerking	15		15
Verbeteren ondernemersklimaat	40		40
Afwikkeling punten Wiekslag	9		9
Co-financiering startende ondernemers	50	50	0
Project de Glinstering	20	20	0
Belevingsonderzoek toeristen	15		15
Tubbergen Bruist	280	280	0
Laadpalen bij gemeentehuis voor elektrisch rijden	5	5	0
Mijn Dorp 2030	225	225	0
Project lokaal samenspel	65		65
Provinciale gelden voor volkshuisvesting	30		30
Bijdrage Kigo	37		37
Te storten in reserve verplichtingen voorgaande jaren	**1.178**	**915**	**262**

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Het daadwerkelijk voordelig resultaat komt hiermee op een bedrag van € 1.134.000 (€ 1.396.000 minus € 262.000).
Het positieve saldo wordt conform bestendige gedragslijn gedoteerd aan de reserve incidenteel beschikbaar algemene middelen. In het raadsperspectief komen wij terug op de actuele stand van de reserves en het eventueel vrij te besteden bedrag in de reserves. Dit alles rekening houdend met de benodigde weerstandscapaciteit.

Reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen
In samenvattende vorm geven wij onderstaand een overzicht van de mutaties in de reserves en voorzieningen.

	Saldo 1-1-2016	Saldo 31-12-2016	Mutatie
(Bedragen x € 1.000)			
Algemene reserve	4.479	5.711	1.232
Bestemmingsreserves	13.624	12.721	-903
Reserves grondexploitatie	2.931	5.400	2.469
Totaal reserves	21.033	23.831	2.798
Voorzieningen algemeen	3.386	3.955	569
Voorzieningen grondexploitatie	0	0	0
Totaal voorzieningen	3.386	3.955	569
ALGEHEEL TOTAAL	**24.420**	**27.787**	**3.367**

De toename van de reserves en voorzieningen voor een bedrag van € 3,3 miljoen wordt deels veroorzaakt door dotatie van het resultaat van 2015 (€ 2,2 miljoen), winstnemingen grondbedrijf (€ 2,5 miljoen) en onttrekkingen met betrekking tot het afboeken van activa met maatschappelijk nut (2,0 miljoen).
In de toelichting op de jaarrekening is de staat van reserves en voorzieningen opgenomen, met daaraan toegevoegd een overzicht van alle mutaties per reserve en voorziening. Verder verwijzen wij tevens naar de paragraaf weerstandsvermogen. Voor de volledigheid moet worden opgemerkt dat in bovenstaande opstelling van de reserves en voorzieningen (nog) geen rekening is gehouden met de voorgestelde toevoegingen op grond van de resultaatbestemming 2016.

Financiële positie en bestemming resultaat

Beoordeling financiële positie
Bij het beoordelen van de financiële positie dienen wij ook naar financiële vooruitzichten, met daarin opgenomen een weging van de risico's van de gemeente, te kijken. Verder is de reservepositie evenals de aanwendbaarheid daarvan van belang en speelt de hoogte en (onbenutte) belastingcapaciteit een belangrijke rol. De beoordeling op deze plek houden wij beperkt omdat ook in de separaat aan de orde zijnde meerjarenbegroting 2018-2021 wordt ingegaan op de vooruitzichten voor 2018 e.v.
De jaarrekening kan met een batig saldo (voor bestemming) worden afgesloten. Zoals ook uit de rechtmatigheidsverklaring van de accountant blijkt zijn de begrotingsposten niet substantieel en ontoelaatbaar overschreden.
Zoals elk jaar is het vooral de onderuitputting op rente en afschrijving van uitgestelde investeringen geweest die een belangrijk aandeel heeft gehad in dit resultaat. Onderuitputting is in feite incidenteel omdat de niet uitgevoerde investeringen in volgende jaren toch op ons afkomen.

VOORWAARDEN OPGEDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
14 JULI 2017
paraaf AMT

Bestemming resultaat
Het positieve eindresultaat na besluit van de raad bedraagt € 1.134.000. Dit positieve eindresultaat is een resultante van de in deze nota van aanbieding genoemde voorstellen. Dat wil zeggen dat de rekening in eerste instantie een batig saldo na bestemming kent van € 1.396.000. Daarnaast stellen wij uw raad voor om dit als volgt te bestemmen:
a) toevoeging reserve verplichtingen voorgaand dienstjaar € 262.000.

Uiteindelijk blijft het hiervoor genoemde positief resultaat over van € 1.134.000. Conform bestaand beleid wordt dit bedrag gedoteerd aan de reserve incidenteel beschikbaar algemene middelen.

Procedure behandeling
De jaarstukken komen aan de orde in de commissie Samenleving & Bestuur. Tevens wordt de rekening en het accountantsrapport met de accountant besproken in de Auditcommissie. Daarna vindt vaststelling door de raad plaats. Hiervoor ontvangt u medio juni een separaat voorstel.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 14 JULI 2017

paraaf AMT

3. PROGRAMMA KRACHTIGE KERNEN

Binnen dit programma draait het om versterken van de leefbaarheid en beleving in de kernen. Wij hebben de ambitie om dorpen aantrekkelijk te houden door functies te faciliteren die deze dorpen duurzaam leefbaar kunnen houden. We hebben dit in één term samengevat: krachtige kernen.
In het streven naar het realiseren van krachtige kernen zijn wij slechts één van de spelers. De rol die we innemen hangt af van het thema en de opgave waar we voor staan. Daar waar de samenleving in staat is zaken zelf te organiseren zullen wij ons meer opstellen als partner. We gaan geen verantwoordelijkheden van de samenleving overnemen, maar zijn binnen de mogelijkheden die we hebben graag bereid een stimulerende en faciliterende rol te vervullen.
We pakken deze rol proactief aan de voorkant van processen op. We wenden onze positie en kennis in de vele netwerken aan om belanghebbenden en betrokkenen aan elkaar te koppelen en tot inspirerende en innovatieve producten, bedrijfsconcepten en plannen te brengen. Daarbij geldt als uitgangspunt dat de mensen in het gebied zelf of in groepen uiteindelijk de verantwoordelijkheid nemen om plannen tot uitvoering te brengen.

Thema Wonen en Vastgoed

Wij zetten ons in om trends in de samenleving tijdig te signaleren en op basis hiervan bij te sturen in het aanbod. Zo ontstaat een woningbouwopgave die afgestemd is op de vraag en behoefte van de verschillende doelgroepen in onze gemeente, zoals starters, senioren, zorgbehoevenden, maar ook mensen die op zoek zijn naar een reguliere woning. Wij kiezen dus uitdrukkelijk voor een vraaggerichte benadering.
Levensloopbestendige woningen en aanpassingen aan de bestaande woningvoorraad vormen hierbij belangrijke aandachtspunten, telkens met maatwerk als uitgangspunt. Ook de verhouding huur- en koopwoningen is een vraagstuk van maatwerk per dorp. De prestatieafspraken die we periodiek maken met de woningbouwcorporatie zijn gericht op een juiste balans tussen huur- en koopwoningen, op evenwicht tussen vraag en aanbod en op het bevorderen van de doorstroming.
Concepten als het Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) moedigen wij aan en stimuleren wij. Wij willen in de regelgeving beter inspelen op het (collectief) particulier opdrachtgeverschap, bijvoorbeeld door een flexibeler toepassing van bestemmingsplanvoorschriften, bouwregelgeving en welstandseisen. Ook staan wij open voor nieuwe innovatieve concepten.
Een ander aandachtspunt is het beter zichtbaar maken van het beschikbare aanbod. Zo gaan we meer bekendheid geven aan onze digitale presentatie (www.wonenintubbergen.com) en maken we dit instrument toegankelijker.
In de afweging over het faciliteren van woonvragen verkiezen wij inbreiding boven uitbreiding. Dit doen we vanuit de achtergrond dat op de lange termijn meer en meer bestaande gebouwen leeg komen te staan. Wij vinden het vanuit het oogpunt van duurzaam ruimtegebruik niet verstandig om ons buitengebied op te offeren wanneer er in dorpen oplossingen binnen handbereik liggen.

Toelichting

Herontwikkelen
Inbreiding gaat voor uitbreiding met het accent op hergebruik van bestaande gebouwen. Bij herontwikkelen kijken we zowel naar de plek als naar de opgaven die eraan gerelateerd zijn, bijvoorbeeld ontwikkeling in leegstand of vergrijzing van de bevolking. Hier is participatie van belanghebbenden en marktpartijen vanzelfsprekend.

Wat doen we daarvoor?

- Tubbergen Bruist (Gebiedsontwikkeling 3.0)

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
Tijd Kwaliteit Geld
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

In samenwerking met het kernteam Tubbergen Bruist is in 2016 uitvoering gegeven aan het programma Tubbergen Bruist en de uitwerking van verschillende deelprojecten. In september is een start gemaakt met het project 'nieuwe rol voor het gemeentehuis, waar in brede samenspraak met de bevolking is geïnventariseerd welke mogelijkheden er zijn en welke functies gewenst zijn. Dit heeft geleid tot een nota van uitgangspunten op basis waarvan in 2017 scenario's worden ontwikkeld. In het najaar 2016 is tevens een start gemaakt met de herontwikkeling locatie Verdegaalhal. In samenspraak is eind 2016 een kansenkaart ontwikkeld op basis waarvan ontwikkelscenario's worden opgesteld. In 2016 zijn tevens vorderingen gemaakt in de samenwerking in verschillend maatschappelijk vastgoed (Delle/Huve/Netwerk). Ook is een concept groenplan voor het centrum en een concept verlichte hardlooproute ontwikkeld.

Toelichting financieel
Voor het programma Tubbergen Bruist en specifiek de thema's 'Verlevendigen Raadhuisplein' en 'Versterken koopkracht en vitaliteit' heeft de provincie een subsidie beschikbaar gesteld van 500.000 euro. Daarnaast is er Hoofdstuk 7
lokaal aanvullende co-financiering gevonden. Wij hebben u voorgesteld om vanuit de bij de begroting 2016 beschikbaar gestelde programmagelden van 3,5 miljoen een bedrag van 500.000 euro te reserveren ten behoeve van de verplichte co-financiering.

- Twee vastgoedlocaties herontwikkelen

Toelichting op planning

Stand van zaken
Nu de gemeente ervoor heeft gekozen om bij het zwembad in Tubbergen een nieuwe sporthal te bouwen, wordt voor de huidige locatie van de Burgemeester Verdegaalhal gezocht naar een passende herontwikkeling. Dit wordt uitgewerkt binnen het project Tubbergen Bruist.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

Toelichting

Huisvesten
Vraaggerichte benadering van de woningbouwopgave vanuit de behoefte van verschillende doelgroepen; we weten wat er speelt in de markt en faciliteren de vraag in ons beleid. Doelgroepen krijgen hierin speciale aandacht. Wij nemen verantwoorde keuzes als oplossingen nodig zijn. Wij treden de markt tegemoet en brengen potentiële kopers in de positie om snel en continu over te gaan tot de aankoop van een kavel. We zetten extra in op de naamsbekendheid en marketing van onze kavels, onder andere door de website www.wonenintubbergen.com.

Wat doen we daarvoor?

Tijd Kwaliteit Geld

- Bestemmingsplannen vaststellen die voorzien in woningbouwlocaties en de woningbouwprogrammering beter afstemmen op de behoefte (starters) en demografische ontwikkelingen

Toelichting op planning
Continu proces.

Stand van zaken
Aan de hand van de concrete behoefte per kern worden zowel de gemeentelijke opgave als de particuliere opgave voor de komende jaren op elkaar afgestemd. In de afgelopen periode hebben we in kaart gebracht in welke kernen de gemeente een actievere rol moet spelen en in welke kernen de gemeente uitsluitend hoeft te faciliteren. Deze informatie gebruiken we voor de keuzes die we het komende jaar moeten maken.

VOOR INFORMERINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Initiatieven ontplooien die tot beweging leiden in de woningmarkt

Toelichting op planning
Het betreft een continu proces, waarin inspanningen worden afgerond en nieuwe inspanningen zich aandienen.

Stand van zaken
We blijven inzetten op de afstemming tussen behoefte en aanbod. De vaststelling van de regionale woonvisie en gemeentelijke woonvisie zijn hierin belangrijke pijlers. Daarnaast hebben we met de corporatie prestatieafspraken gemaakt. De vastgestelde nota Inbreidingslocatie biedt voor kleinschalige herontwikkelingsinitiatieven in de kernen ruimte voor ontwikkelaars om kleinschalige woningbouwplannen sneller van de grond te krijgen. Wat betreft doelgroepen blijven we starters aan de onderkant van de markt bedienen met startersleningen (2017).

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Nieuwe prestatieafspraken woningbouwcoöperatie

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
De prestatieafspraken tussen de gemeente en de corporatie zijn gemaakt.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Vaststellen gemeentelijke Woonvisie

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
De gemeentelijke woonvisie is vastgesteld tijdens de raadsvergadering van 13 juli 2016.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Vaststellen regionale Woonvisie

Toelichting op planning
Alles verloopt volgens de gestelde planning. De woonafspraken hebben een geldigheidsduur van vijf jaar, namelijk van 1 januari 2016 tot en met 31 december 2020. Het programmeringsdocument beslaat de periode van 2015 tot en met 2024 (tien jaar).

Stand van zaken
De Regionale woonafspraken zijn door alle gemeenten ondertekend. Het gemeentelijke beleid op het gebied van wonen is hierop afgestemd.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf .....

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit thema zijn verbonden.

Thema Wonen en vastgoed				
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	3.809	3.984	10.979	6.995
Lasten	7.286	7.423	11.792	-4.368
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-3.477	-3.439	-813	2.626
Onttrekkingen aan reserves	0	0	14	14
Toevoegingen aan reserves	200	200	2.540	-2.340
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	**-3.677**	**-3.639**	**-3.339**	**300**

Een analyse op hoofdlijnen wordt hieronder weergegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

Binnenstedelijke volkshuisvesting en ruimtelijke kwaliteit (€ 68 voordeel)
Het voordeel bestaat uit provinciale gelden die bedoeld zijn voor binnenstedelijke volkshuisvestingsdoelen (voor 2017 en verder). Het gaat om het oplossen van planologische knelpunten bij inbreidingslocaties. Daarnaast is met het vaststellen van de structuurvisie ook het KGO fonds ingesteld. De middelen die hierin zijn of worden gestort dienen geoormerkt te worden voor ruimtelijke kwaliteit. Zie voorstel budgetoverheveling naar 2017.

Vergoeding uitzetten bouwkavels (€ 40 voordeel)
De verkoop van bouwkavels heeft in 2016 een flinke impuls gehad. Hierdoor heeft een hogere bijdrage plaatsgevonden uit het grondbedrijf.

Financiering woningwetbouw (€ 31 voordeel)
Het verschil in raming en werkelijke baten en lasten wordt met name veroorzaakt doordat aan de woningstichting de werkelijke rentelasten in rekening worden gebracht en bij de doorboeking van de kapitaallasten 2016 (rentecomponent) uitgegaan wordt van de boekwaarde begin dienstjaar. Reguliere aflossingen in de loop van het jaar resulteren dus in lagere rentelasten.

Omgevingsvergunningen (€ 151 voordeel)
Door de toename van de bouwactiviteiten zijn er meer omgevingsvergunningen verstrekt. Dit resulteerde in een hogere opbrengst. Vanuit de recessie zijn investeringen op bouwactiviteiten in tijd vooruit geschoven. Het positieve resultaat kan dan ook in hoofdzaak worden gekoppeld aan de bouwactiviteiten voor nieuwbouwwoningen op bouwkavels in de uitbreidingsgebieden.
Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 19 JULI 2017
paraaf

Mutatie reserves

De totale winstneming op de grondexploitaties in 2016 bedroeg € 2.483.000 (€ 2.540.000 minus € 57.000 VPB). In de begroting was rekening gehouden met een winstneming van € 200.000. Dit resulteert in een hogere storting in de reserve grondbedrijf .

Thema Mobiliteit en Bestendigheid

Binnen dit thema zetten wij ons op behoud van volhoudbare structuren. Deze hebben betrekking op alle onderdelen van dit thema: verplaatsen, stromen en bestendigen. Mobiliteit en verkeersveiligheid hebben veel raakvlakken, beïnvloeden elkaar en bijna iedereen heeft er wel een mening over. Mobiliteit is van iedereen, maar is tegelijk ook voor een groot deel ieders eigen verantwoordelijkheid.
Bij krachtige dorpen hoort een goed en veilig wegennet voor de bereikbaarheid, maar ook verkeersveilig gedrag van weggebruikers. Er is de afgelopen decennia veel geïnvesteerd in mobiliteit en verkeersveiligheid. Wat we bereikt hebben willen we graag in stand houden en waar mogelijk willen we verder ontwikkelen en uitbreiden.
Een nieuwe ontwikkeling is het elektrisch rijden. Dit neemt niet alleen een steeds grotere plaats in binnen het ideaaldoel 'Verplaatsen', maar is ook te plaatsen binnen het ideaal doel 'Bestendigen'. Voor 'Verplaatsen' is bij elektrisch rijden onderscheid te maken in voertuigcategorieën, vooral auto en fiets. In 2016 is de beleidsnota "Beleidsregels laadvoorzieningen elektrische auto's" vastgesteld, waarin de gemeente met name het standpunt inneemt dat zij aanvragen van derden faciliteert, maar zelf geen voorzieningen plaatst. De uitzondering hierop is een laadpaal bij het gemeentehuis (met twee aansluitingen), waarvoor procedures in 2016 zijn gestart en waarvan de plaatsing in 2017 gebeurt.
Wij hebben de ambitie om meer inhoud te geven aan het thema duurzaamheid. De focus zal worden verbreed van wat nu vooral energiemaatregelen betreft naar het verbreden van duurzaamheid naar People, Planet, Profit (3P's). Nader afbakenen moet nog gebeuren, om te zorgen dat we kunnen komen tot een doelgerichte aanpak. Een aanpak die alle programma's raakt. De hiervoor nodige middelen willen wij financieren met de hierboven genoemde aangegeven programma- en projectgelden voor het uitvoeren van specifieke ambities uit het coalitieprogramma.

Ontwikkelingen:

Afvalwaterinjectie in lege gasvelden

Resultaat: groen

Het productiewater van de oliewinning in Schoonebeek wordt geïnjecteerd in lege gasvelden in Twente. De verplichte evaluatie en her-afweging van de afvalwaterinjectie is door de onrust vervroegd uitgevoerd. De begeleidingscommissie heeft erop toegezien dat de zorgen en vragen die leven op een goede manier in het onderzoek worden betrokken. Doel is dat er een weloverwogen keuze wordt gemaakt in de manier waarop het afvalwater wordt verwerkt.

Tijd: groen

Na de tussenrapportage in juni 2016 heeft de minister in november 2016 laten weten dat drie alternatieven onderzocht moesten worden. NAM heeft het eindrapport van de herafweging op 12 december 2016 gepresenteerd. Namens de betrokken gemeenten is een reactie uitgegaan naar minister Kamp, waarin de voorkeur voor de zuiveringsvariant benoemd is. Op 10 februari 2017 heeft de minister laten weten dat blijkt dat waterinjectie nog steeds de meest geschikte verwerkingsmethode is. Alhoewel de zuiveringsvarianten interessante mogelijkheden zijn, geldt dat deze nog niet voldoende ontwikkeld zijn en het energieverbruik te groot is. Er is volgens de minister op dit moment geen reden om een traject te starten met al doel te komen tot een wijziging van de huidige vergunde verwerkingsmethode.

Middelen: groen

De kosten voor de advisering en uitvoering van de onderzoeken worden gefinancierd door de NAM, het Ministerie van Economische Zaken en de provincie.

Aanpak verwijdering asbestdaken

Resultaat: groen

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
14 JULI 2017
paraaf

Per 1 januari 2024 geldt er in Nederland een verbod op asbestdaken. De provincie wil samen met de gemeenten voor de bedrijven, agrariërs en particulieren een versnellingsaanpak ontwikkelen voor de sanering en verduurzaming van asbestdaken. Dat zal worden gerealiseerd door het stimuleren van het verwijderverbod en de ketenvorming door (lokale) bedrijven in de asbestinventarisatie en -sanering en dakbouw. Ook worden voor de bewustwording persoonlijke gesprekken gevoerd met de pandeigenaren van asbestdaken om de mogelijkheden van asbestsanering en verduurzaming in beeld te brengen.

Tijd: groen
In 2017 en 2018 zullen de gemeenten Tubbergen en Dinkelland samen met de provincie Overijssel twee pilotprojecten draaien om de ketenvorming van (lokale) bedrijven te stimuleren en de pandeigenaren van asbestdaken bewuster te maken over het verduurzamen van asbestdaken. In mei 2017 zal de versnellingsaanpak Verwijdering asbestdaken 2014 worden voorgelegd aan de raad. Momenteel worden door de provincie aan de hand van luchtfoto's de particuliere woningen met asbest in beeld gebracht. De mogelijkheden voor het inleveren van particulier asbest worden uitgewerkt. In 2017 zal er een voorstel aan de raad voorgelegd worden.
Middelen: grijs
Het financiële kader maakt onderdeel uit van de besluitvorming in 2017.

Visie op ondergrond Regio Twente
Resultaat: groen
Bij recente gebeurtenissen in de ondergrond zijn gemeenten betrokken als behartiger van het lokale belang en eerste aanspreekpunt voor de bewoners. Van een formele rol als bevoegd gezag of adviseur is niet of maar zeer beperkt sprake. Daarom is in het portefeuillehoudersoverleg Milieu, Duurzaamheid en Afval van Regio Twente ingestemd met het voorstel om in de regio Twente een visie op de ondergrond te vormen. De ambitie van dit voorstel is dat de gemeenten vanuit hun eigen deskundigheid meer zeggenschap krijgen ten aanzien van nieuwe activiteiten in hun ondergrond, ondanks het gebrek aan juridische bevoegdheden. Dit kan worden gerealiseerd door samen met de andere overheden de rol van de gemeenten helder vorm te geven. Hiervoor is het van belang dat gemeenten eerst zelf hun streven naar meer zeggenschap kunnen concretiseren.
Tijd groen
Dit project is begin 2017 gestart en zal in 2018 worden afgerond.
Geld: groen
De provincie Overijssel heeft voor de niet rechtstreekse gemeenten rijksmiddelen voor de uitvoering van het convenant Bodem en ondergrond. Een deel van het budget wordt ingezet voor dit project. (niet rechtstreekse gemeenten zijn de kleinere gemeenten, waaronder Tubbergen, waarvan de provincie Overijssel het budget voor bodem en ondergrond beheert).

Ontwikkelingen Openbare Ruimte:
Onkruidbestrijding in de openbare ruimte
Met ingang van 1 januari 2016 worden geen chemische bestrijdingsmiddelen meer gebruikt op verharde paden en pleinen. In plaats daarvan wordt vaker geveegd, zodat er geen voedingsbodem is voor onkruid. Op plaatsen waar de veegwagen niet kan komen, wordt dit handmatig gedaan. Op plaatsen die minder vaak bereden of belopen worden, zijn aanvullende maatregelen vereist. Hiervoor worden alternatieve methoden ingezet zoals borstelen, branden, stomen en heet water. In het proefjaar 2016 testen we al deze methoden zodat we een goed beeld krijgen wat hier het beste werkt.
Resultaat: groen
De geplande werkzaamheden zijn uitgevoerd.
Tijd: groen
De geplande werkzaamheden zijn uitgevoerd.
Geld: groen
Conform gestelde financiële kaders.
Graskeien
Resultaat: groen
Er is uitvoering gegeven aan de motie van de raad van november 2015 voor beschermen van bermen. Dit is opgenomen in het MOP wegen.
Tijd: groen
De geplande werkzaamheden voor 2016 zijn uitgevoerd.
Geld: groen
Conform gestelde financiële kaders.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Fietspadprojecten "Twente bewust verlicht"
Het project "Twente bewust verlicht" loopt ten einde. De laatste provinciale subsidie is hiermee voor betere zichtbaarheid van fietsroutes in het donker. Met betere reflectie maken we de fietsroutes in het donker beter

zichtbaar en dus veiliger. Afgelopen jaar hebben we een aantal fietsroutes binnen de gemeente voorzien van reflecterend toeslagmateriaal.
Voor de realisatie stelt de provincie maximaal 50% subsidie beschikbaar.

Toelichting

Bestendigen
Zorgen voor het bewuster omgaan met energie.
In de afgelopen periode zijn diverse initiatieven vanuit de samenleving ondernomen op het gebied van duurzaamheid. Het welslagen van dergelijke maatschappelijke initiatieven is in belangrijke mate afhankelijk van de drie criteria 'gemak, gewin en genot'. Vooral op deze criteria zullen wij onze eigen rol laten aansluiten. Onze rol zal vooral bestaan uit regisseren, faciliteren en verbinden. Daarnaast zien wij voor onszelf een rol waar het gaat om voorlichten, stimuleren, het verminderen van formele belemmeringen en verwijzen naar subsidiemogelijkheden. Waar mogelijk gaan wij het goede voorbeeld geven en ons aansluiten bij initiatieven vanuit de samenleving. Wij hanteren daarbij wel het principe van Twentse nuchterheid.

Wat doen we daarvoor?

	Tijd	Kwaliteit	Geld
- Initiatieven voor duurzaamheid			

Toelichting op planning
Conform de planning is de uitwerking van de speerpunten in 2016 gestart. Met de verduurzaming van woningen, het Energieloket, het verduurzamen van openbare verlichting en het maximaliseren van recycling van afvalstromen is gestart. De Energie Prestatie Adviezen worden in 2017 opgesteld voor de gemeentelijke gebouwen.
Door de steeds snellere ontwikkelingen rond elektrische laadpalen zijn we nog niet tot uitvoering over gegaan, maar gaan dit alsnog in het tweede kwartaal van 2017 doen.

Stand van zaken
Met de uitwerking van de speerpunten uit het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid is gestart, waaronder het verduurzamen van de gemeentelijke woningvoorraad en het maximaliseren van recycling de van afvalstromen. De inspanningen voor het verduurzamen van de openbare verlichting en het milieuvriendelijk bestrijden van onkruid in de openbare ruimte zijn afgerond. Een ander speerpunt is het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed, waarbij voor alle gemeentelijke gebouwen Energie Prestatie Adviezen worden opgesteld.

Toelichting financieel
Voor het opstellen van de Energie Prestatie Adviezen voor gemeentelijke gebouwen zijn in de begroting 2017 middelen gereserveerd. Het uitvoeren van de verbeteringsmaatregelen zelf wordt gedaan binnen het Meerjarenonderhoudsprogramma gebouwen (MOP).

- Initiatieven voor energiebesparing			

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
Aan de hand van de Overijsselse Aanpak 2.1 2016-2020 is het Energieloket (klik hier voor de website) voortgezet. De Stichting Duurzaam (T)huis Twente (https://www.duurzaamthuistwente.nl/) speelt met de inzet van wooncoaches een belangrijke rol in de advisering van inwoners bij de verduurzaming. Inwoners worden zo gestimuleerd om hun woningen energetisch te verbeteren. Sportverenigingen en overige maatschappelijke voorzieningen hebben de mogelijkheid advies in te winnen om hiermee de accommodaties te verduurzamen. Voor de advisering van de o.a. bedrijven kan een beroep worden gedaan op de Energieke Regio (http://energiekeregio.nl/)

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Uitvoeringsplan duurzaamheid

Toelichting op planning
Met de uitvoering van het Uitvoeringsplan Duurzaamheid is gestart.

Stand van zaken
De uitvoering van het Uitvoeringsplan Duurzaamheid is gestart. De basis voor dat Uitvoeringsplan is een in 2015 uitgevoerde nulmeting. Het Uitvoeringsplan bestaat uit 12 speerpunten. We hebben de gemeenteraad eind september 2016 per brief geïnformeerd over de voortgang van de speerpunten. Daarin is de stand van zaken beschreven en –waar relevant- de besluiten die inmiddels zijn genomen en de acties die in gang zijn gezet.
Te noemen zijn onder andere het betrekken van meer duurzame varianten bij de vervanging van gemeentelijke voertuigen, de implementatie van het aspect duurzaamheid bij aanbestedingen, afspraken over afvalscheiding in het gemeentehuis en de start van het initiatief Duurzaam (t)huis Twente. De inspanningen met betrekking tot de vervanging van de openbare verlichting en een meer milieuvriendelijke wijze van onkruidbestrijding zijn afgerond.
Daarnaast sluiten we aan bij initiatieven uit het bedrijfsleven en de samenleving, waarbij een regionaal convenant voor het gebruik van duurzaam beton en een initiatief van Cogas voor een gezamenlijke duurzame toekomst actueel zijn. We onderzoeken nu de mogelijkheid en de wijze waarop we hieraan gaan deelnemen.
In NOT-verband worden verkenningen uitgevoerd naar gemeente overstijgende initiatieven, zoals grootschalige energieopwekking.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

Toelichting

Stromen
Zorgen voor het bewuster omgaan met afval- en waterstromen.
Ambitie van de gemeente is om de hoeveelheid restafval met ongeveer 75% te verminderen in 2030 tot 50 kilo per inwoner per jaar. Tegelijk moeten de kosten voor de inwoner lager worden.

Wat doen we daarvoor?

Tijd Kwaliteit Geld

- Initiatieven voor het verbeteren van het watersysteem

Toelichting op planning
Over het onderwerp wordt overleg gevoerd tussen het waterschap en de gemeente(n).

Stand van zaken
De samenwerking met de Provincie Overijssel en Waterschap Vechtstromen wordt voortgezet. De eventuele overdracht van watergangen aan de gemeente (onderhoud en beheer) is nog onderwerp van overleg (project Omvang en onderhoud watersysteem).

Toelichting financieel
Dit is in 2016 niet aan de orde.

- Initiatieven voor terugdringen van de hoeveelheid restafval en wijzigen van het inzamelsysteem

Toelichting op planning
De planning is gehaald, waaronder de invoering van de PMD-container voor plastic, metaal en drankkartons. De evaluatie van het afvalbeleid is conform planning uitgevoerd in het vierde kwartaal 2016.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Stand van zaken
Het afvalbeleidsplan is geïmplementeerd. Het aandeel restafval is conform verwachting fors gedaald en het aandeel GFT en PMD (plastic, metaal en drankkartons) toegenomen.

De evaluatie van het afvalbeleid heeft geresulteerd in de verlaging van de inzamelfrequentie van het restafval naar 1 x 4 weken met ingang van 1 januari 2017. De vier wekelijkse inzameling van PMD en de twee wekelijkse inzameling van GFT is ongewijzigd gebleven. De raad heeft tevens ingestemd met een omwisselmoment in het tweede kwartaal 2017 van zowel de grijze als de groene container.

Toelichting financieel
Conform de gestelde financiële kaders.

Toelichting

Verplaatsen
Zorgen voor een beter en veiliger verkeerssysteem.
Iedereen is in meer of mindere mate mobiel. Verplaatsen moet goed, vlot en veilig kunnen. Dat is de basisgedachte achter het mobiliteitsbeleid. De infrastructuur moet 'duurzaam veilig' zijn en wij toetsen dit aan de landelijke richtlijnen en het gemeentelijke beleid over de veilige inrichting van wegen.
In de verblijfsgebieden (30 km/u-zones binnen de bebouwde kom en 60 km/u buiten de bebouwde kom) heeft het gemotoriseerde verkeer een ondergeschikte functie. 'Verblijven' en 'uitwisselen' zijn daar belangrijker. De wegen met een echte verkeersfunctie zijn de 50 en 80 km/u wegen.
Door maatregelen op het gebied van zowel de infrastructuur als het verkeersgedrag, willen we een nog verdere daling van het aantal letselslachtoffers realiseren. In 2016 besteden we vooral aandacht aan de verkeersveiligheid voor fietsers, want juist binnen die groep vallen veel letselslachtoffers. Volgens landelijke gegevens is ruim de helft van de ernstig gewonden in het verkeer een fietser.
Een goede bereikbaarheid vinden wij van groot belang voor de economische ontwikkelingen en de leefbaarheid in de dorpen en het buitengebied. Wij vinden de aanleg van nieuwe (rand)wegen pas aan de orde als op het bestaande wegennet binnen aanvaardbare grenzen geen oplossingen meer mogelijk zijn om verkeersveiligheids- of leefbaarheidsknelpunten op te lossen.

Wat doen we daarvoor?

	Tijd	Kwaliteit	Geld
- Initiatieven t.b.v. een goed parkeersysteem			

Toelichting op planning
Het parkeeronderzoek is conform de gestelde planning uitgevoerd. Bouwplannen en ontwikkelingen worden getoetst aan het parkeerbeleid. Dit gebeurt om te voorkomen dat bouwplannen of ontwikkelingen een negatief parkeereffect hebben op hun omgeving.

Stand van zaken
Het parkeeronderzoek met betrekking tot de parkeerschijfzone in Tubbergen is uitgevoerd en de gemeenteraad is geïnformeerd over het resultaat. Gebleken is dat het parkeersysteem in het centrum van Tubbergen goed voldoet. De omvang van de blauwe zone en de maximale parkeerduur zijn goed en moeten niet gewijzigd worden.

Toelichting financieel
Het parkeeronderzoek 2016 is uitgevoerd binnen het beschikbare budget.

- Initiatieven t.b.v. het verbeteren van de verkeersveiligheid			

Toelichting op planning
De projecten lopen conform de planning, met uitzondering van het landbouw pad in Fleringen. Doordat binnen Fleringen nog geen eenduidigheid is over een passende en realiseerbare variant voor een landbouwvoorziening, zijn er nog geen besluiten genomen. Meer duidelijkheid werd verwacht in het vierde kwartaal van 2016, maar dat is niet gelukt. Begin 2017 gaan we opnieuw met de partijen uit Fleringen om tafel om te kijken of er nog een oplossing is voor de huidige patstelling. De indicator heeft een rode kleur vanwege het proces rond het landbouw pad.

VOCHT IN HET VIERDE EINDEN
BUD VOOR ... B.V.
datum 14 JULI 2017

Stand van zaken

paraaf AMT

Het inrichtingsplan voor de inrichting van de rotondes in Geesteren is gereed. Doel is het invoeren van voorrang voor fietsers op de rotondes conform de richtlijnen en het doorvoeren van maatregelen, zodat schoolkinderen veiliger van de rotonde gebruik kunnen maken. De uitvoering vindt in 2017 plaats.
De raad heeft het besluit genomen over de aanleg van een fietspad langs de Van Koersveldweg-Noord in Albergen. Het proces om tot realisatie te komen is gestart en diverse procedures worden doorlopen. Ook is grondverwerving nodig. Uitvoering van het project vindt plaats in 2017.
Binnen de Beleidsimpuls Fietsverkeer wordt in 2016 de veiligheidssituatie voor fietsers onderzocht. De aanbevelingen die hieruit voortvloeien, zullen vooral een algemeen karakter hebben. Besluitvorming vindt plaats in 2017.
Er is nog geen duidelijkheid over de eventuele realisatie van een landbouw pad in Fleringen, mede omdat inzichten en wensen vanuit Fleringen wijzigen. Op verzoek van de gemeente heeft de provincie Overijssel de deadline voor de start van het project verlengd, zodat de subsidie nog in 2017 beschikbaar blijft. Het initiatief om te komen met een oplossing ligt nu vooral bij de partijen in Fleringen.

Toelichting financieel
Met het project Fietspad Van Koersveldweg-Noord is gestart. In de begroting 2017 zijn aanvullende middelen gereserveerd, zodat het project kan worden gerealiseerd. Ook voor de aanpassing van de rotondes in Geesteren zijn middelen gereserveerd in de Begroting 2017.
Voor de aanleg van een landbouw pad in Fleringen is nog geen dekking. De gemeente Tubbergen en de provincie Overijssel hebben middelen beschikbaar gesteld of gaan dit doen. Maar voor een langere variant van het landbouw pad is dat niet voldoende. Aan Fleringen is gevraagd om met eigen ideeën en inbreng te komen. Meer duidelijkheid over de financiering van een landbouw pad werd in het vierde kwartaal van 2016 verwacht, maar dat is niet gebeurd. In 2017 gaan we met Fleringen in overleg om te kijken of er nog een oplossing mogelijk is. Vanwege de financiële situatie rond het landbouw pad is de kleur van de indicator rood.

- Initiatieven voor goede bereikbaarheid/doorstroming

Toelichting op planning
De maatregelen worden conform gestelde planning uitgevoerd, met dien verstande dat het proces rond de fietsverbinding Manderveen-Tubbergen vooralsnog is 'geparkeerd' binnen Mijn Manderveen 2030.

Stand van zaken
De besluitvorming over de fietsverbinding Manderveen-Tubbergen vindt plaats in het kader van Mijn Manderveen 2030. In 2016 zijn er geen activiteiten uitgevoerd voor dit project binnen het thema Mobiliteit & Bestendigheid.
Over het realiseren van voorzieningen voor het toegankelijker maken van de openbare (buiten)ruimte voor gehandicapten zijn afspraken gemaakt met het gehandicaptenplatform. Afdeling Openbare Ruimte heeft de maatregelen die met het platform zijn afgesproken, uitgevoerd in 2016. Enkele aanvullende maatregelen worden in 2017 uitgevoerd door afdeling Openbare Ruimte en daarmee is deze inspanning afgerond.
De voorbereidingen voor de aanleg van het fietspad langs de Van Koersveldweg-noord zijn gestart. Er is grondverwerving nodig, een wijziging van het bestemmingsplan is aan de orde en er moeten bomen worden gerooid (daarvoor is een omgevingsvergunning nodig). De procedures worden in 2017 afgerond en dat geldt ook voor de uitvoering van de maatregelen.

Toelichting financieel
Wij beraden ons nog over de fietsverbinding Manderveen-Tubbergen, dus ook over de eventuele financiering ervan zijn geen ontwikkelingen te melden.
De maatregelen voor het toegankelijker maken van de openbare (buiten)ruimte zijn in 2016 binnen het budget uitgevoerd. Een klein restantbudget wordt gebruikt om afrondende werkzaamheden in 2017 uit te voeren en daarmee is de inspanning afgerond.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf GMT

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit thema zijn verbonden.

Thema Mobiliteit en bestendigheid				
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	3.929	4.442	4.292	-150
Lasten	9.044	13.151	9.979	3.171
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-5.115	-8.709	-5.688	3.021
Ontrekkingen aan reserves	1.369	5.367	2.618	-2.749
Toevoegingen aan reserves	0	0	172	-172
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	**-3.746**	**-3.342**	**-3.242**	**100**

Een analyse op hoofdlijnen wordt hieronder weergegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

Integrale veiligheid (€ 41 voordeel)
De uitgaven voor integrale veiligheid is voor ruim € 24.000 positief beïnvloed door de vrijval van een doeluitkering. De verantwoording vond plaats voor 2013 door middel van de SiSa verantwoording. Er heeft geen verrekening plaatsgevonden met de vooruit ontvangen doeluitkering. Daarnaast blijven de uitgaven tot € 17.000 structureel achter bij de ramingen.

Onderhoud, schilderwerk en kapitaalasten kunstwerken (€ 22 voordeel)
Er wordt een inspectie uitgevoerd naar de kwaliteit van het schilderwerk van brugleuningen. Bij de inspectie is geconstateerd dat de kwaliteit van het schilderwerk nog dusdanig goed was dat er in dat jaar geen onderhoud hoefde worden uitgevoerd. De materiaalkosten voor onderhoud van bruggen en duikers en de vervanging van duikers zijn in 2016 lager uitgevallen dan geraamd.

Subsidie verkeer (€ 37 voordeel)
Het voordeel betreft hier de ingediende subsidie voor Duurzaam Veilig van de jaren 2014 en 2015. Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

Mutatie reserves
Het verschil op de mutaties van de reserves van € 2.921.000 heeft voor € 110.000 betrekking op de reserve afval. Uitgangspunt is dat de kosten van inzameling en verwerking van de afvalstoffen worden gedekt uit de afvalstoffenheffing. Dit leidde per saldo tot een lagere onttrekking van de reserve. Het niet mogen instellen van de voorziening wegen en kunstwerken voor een bedrag van € 1.800.000 is tevens van invloed op deze mutaties. Hiervoor is nu een reserve ingesteld. De extra storting aan de voorziening riolering voor € 1.000.000 heeft tevens niet plaatsgevonden. Dit doen we bij het 1e programmajournaal van 2017. Bij het opstellen van het nieuwe GRP in 2017 zal hier rekening mee worden gehouden.

VOOR AKKOORD ONDERTEKENDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Thema Maatschappelijke Voorzieningen

Binnen dit thema zetten wij in op meer ruimte voor de samenleving, met een variërende rol van de gemeente (loslaten, faciliteren, stimuleren, regisseren, reguleren).
Samen werken wij aan krachtige dorpen en samen houden we de gemeente Tubbergen leefbaar. Graag willen wij met de samenleving de uitdaging aangaan om een visie te ontwikkelen voor de toekomst van onze mooie gemeente: 'Mijn Dorp 2030', een visie van, voor en door de samenleving. Wij vinden het belangrijk om in die visie aansluiting te zoeken bij het karakter en de sterke punten van ieder dorp, om van daaruit verbindingen te leggen tussen de grotere en kleinere dorpen van onze gemeente.
Bestaande maatschappelijke voorzieningen zoals kulturhusen, kerken, sportvoorzieningen, bibliotheken en scholen kunnen in de toekomst door de veranderende bevolkingssamenstelling en krimp onder druk komen te staan. Samen met maatschappelijke organisaties willen wij tot toekomstbestendige oplossingen komen.
Belangrijke vragen waar wij een antwoord op moeten geven zijn: Welke voorzieningen kunnen duurzaam in stand blijven en welke voorzieningen kunnen we beter concentreren in de grote dorpen? Welke alternatieve functies en activiteiten kunnen we onderbrengen in accommodaties? Het aspect bereikbaarheid van voorzieningen raakt de kern van de leefbaarheid van de dorpen in onze gemeente. Draagvlak voor keuzen die gemaakt worden, vinden wij daarom van groot belang.

Toelichting

Samenbrengen en Ontwikkelen
Wij gaan mensen en functies samenbrengen en gerichter faciliteren bij ontwikkelingen.
Wij willen samen (als onderdeel van de samenleving) met de mensen in gesprek komen en blijven, zodat we een gezamenlijke visie kunnen blijven ontwikkelen over hoe wij de gemeente Tubbergen met al haar dorpen leefbaar kunnen houden in de toekomst. Daarvoor moeten wij het begrip concreet en tastbaar maken en dat doen wij samen met inwoners. Zodat wij keuzes kunnen maken en kunnen bepalen wie welke rol waarin heeft. Keuzes maken betekent ook dat wij realistisch moeten zijn, dat wij verschillen moeten accepteren tussen dorpen.

Wat doen we daarvoor?

	Tijd	Kwaliteit	Geld
- Meerdere initiatieven gefaciliteerd vanuit de samenleving die leiden tot een concreet plan (herbenoemen)			

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
Wij ondersteunen de samenleving zo veel mogelijk bij projecten die inwoners zelf initiëren. Het proces dat we hiervoor hebben opgestart heet Mijn Dorp 2030. Vanuit het stimuleringsfonds zijn verschillende zorg-, welzijn- en gezondheidsinitiatieven ondersteund. Voor een toelichting zie programma Omzien naar Elkaar onderdeel zelf . Er zijn op dit moment nog meer initiatieven in ontwikkeling.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Mijn Dorp 2030			

Toelichting op planning
Wij volgen waar het kan het tempo van het dorp.

Stand van zaken
Op 18 april 2016 heeft de raad uitgangspunten vastgesteld voor Mijn Dorp 2030. Inmiddels loopt het proces in alle dorpen, elk dorp in hun eigen tempo en intensiteit. De buur(t)mannen en –vrouwen gaan de dorpen in en sluiten aan bij de inwoners om hen te inspireren om na te denken over de toekomst. Passend bij het DNA van de dorpen, wordt er nagedacht, gewikt, gewogen en worden concrete plannen gemaakt.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
datum 14 JULI 2017
paraaf

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders. In de begroting 2017 is een miljoen euro beschikbaar gesteld voor initiatieven op het sociale domein, zodat de inwoners vanuit Mijn Dorp 2030 gestimuleerd worden om ook na te denken over sociale uitdagingen in hun dorp.

- Nieuwe opzet bibliotheekvoorziening

Toelichting op planning
Conform planning..

Stand van zaken
Samen met de bibliotheek is een visie ontwikkeld die recht doet aan de uitgangspunten en kaders die door de raad zijn gesteld, waarbij de functie van de bibliotheek wordt versterkt. Daarbij ligt de nadruk op de maatschappelijke component (onder andere leesbevordering, bestrijding laaggeletterdheid) en niet op de stenen. Samen met de inwoners hebben we dit proces vormgegeven.
In goed overleg met betrokken partijen is een onafhankelijk onderzoek uitgevoerd naar de feitelijke bezoekersaantallen van de locaties Geesteren, Albergen en Tubbergen. Hiermee is de link gelegd met het proces Mijn Dorp 2030 in de dorpen. Ook zijn de wensen en behoeften gepeild bij de leden van de bibliotheek ten aanzien van de bibliotheekfunctie. De rapportage is in oktober besproken met betrokken partijen en afgerond. In december heeft de raad een besluit genomen over het proces.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Nieuwe opzet muziekonderwijs

Toelichting op planning
Conform planning.

Stand van zaken
Het overleg met de partijen heeft geresulteerd in een gezamenlijk plan van Muziekfederatie en Kaliber Kunstenschool en TOF. Partijen hebben elkaar gevonden en een gezamenlijk scenario ontwikkeld binnen de uitgangspunten en kaders die de raad heeft gesteld.
Deze toekomstbestendige ontwikkelingsrichting is vervolgens uitgewerkt en per 1 januari 2017 ingevoerd. Hiervoor is draagvlak van alle partijen aanwezig (ouders van leerlingen, Muziekfederatie en Kaliber Kunstenschool). Over dit proces heeft de raad in december 2016 een besluit genomen.
Binnen het opgezette structurele ICC overleg met de TOF (verzorgt de jaarlijkse programmering cultuureducatie TOF) staat het project Muziekimpuls op de agenda. In het kader van het nieuwe uitvoeringsprogramma cultuureducatie van de Provincie Overijssel zullen ook gezamenlijk gerichte aanvragen voor subsidie worden gedaan. De scholen zijn verder aan zet voor de aanvraag van deze middelen bij de provincie.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Nota monumentenbeleid

Toelichting op planning
Conform planning.

Stand van zaken
De aanvankelijke opdracht voor 2015 om te komen tot een nieuwe monumentennota is in 2015 vervallen. De bepalingen met betrekking tot monumenten worden in de te wijzigen Omgevingswet opgenomen. Deze wet zal naar verwachting in 2018 in werking treden. Tot die tijd kan het huidige monumentenbeleid gehandhaafd blijven.

VOOR WAARNEMINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

Toelichting

Toekomstbestendige & bereikbare voorzieningen
De kans bestaat dat inwoners minder gebruikmaken van maatschappelijke voorzieningen met mogelijk leegstand als gevolg. Dit kan problemen opleveren voor de instandhouding van een voorziening. Door deze problemen tijdig en adequaat te signaleren en in de desbetreffende gemeenschap te agenderen, gaan wij proactief aandacht besteden aan deze problematiek. Ook hier geldt weer dat wij geen problemen van de samenleving overnemen. Ons past een signalerende, stimulerende en ondersteunende rol. Samen met maatschappelijke organisaties willen wij tot toekomstbestendige oplossingen komen. Voor ons staat de bereikbaarheid van voorzieningen voor de inwoner voorop.

Wat doen we daarvoor?

Tijd Kwaliteit Geld

- Beleidsdocumenten waarin toekomstige rol gemeente is vastgelegd

Toelichting op planning
Conform planning afgerond.

Stand van zaken
Het in stand houden van voorzieningen staat onder druk. Door de demografische ontwikkeling is de verwachting dat niet alles in stand kan worden gehouden. Daarom heeft de gemeente zich georiënteerd op de rol die zij wil aannemen bij het maatschappelijk vastgoed. Op 13 juli 2016 heeft de raad ingestemd met deze rolbepaling. De besturen van al het maatschappelijk vastgoed hebben van ons een brief ontvangen met de beschrijving van onze analyse en onze houding. Met een aantal besturen zijn ook gesprekken gevoerd. Het project geeft daarnaast inzicht in de huidige situatie rondom het maatschappelijk vastgoed.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Sporthal Tubbergen

Toelichting op planning
Vanwege het uitvoeren van een duurzaamheidsscan heeft de voorbereiding op de aanbesteding enkele weken vertraging opgelopen. Conform planning is de oplevering nog steeds begin 2018.

Stand van zaken
In de raadsvergadering van 14 maart 2016 heeft de raad het besluit genomen op de uitvoeringsvariant nieuwbouw nabij zwembad de Vlaskoel. De aanvullende benodigde middelen hiervoor heeft de raad ter beschikking gesteld. In 2016 hebben wij samen met de stakeholders (verenigingen en onderwijs) dit plan verder uitgewerkt (definitief ontwerp en bestek).

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit thema zijn verbonden.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Thema Maatschappelijke voorzieningen				
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	85	841	644	-196
Lasten	3.255	5.905	4.233	1.671
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-3.170	-5.064	-3.589	1.475
Onttrekkingen aan reserves	24	2.307	884	-1.422
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	**-3.146**	**-2.757**	**-2.704**	**53**

Mutatie reserves

Het verschil op de mutaties van de reserves van € 1.422.000 heeft voor € 1.406.000 betrekking op het niet mogen instellen van de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen. Hiervoor is nu een reserve ingesteld.

Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 14 JULI 2017

paraaf AMT

4. PROGRAMMA ECONOMISCHE KRACHT EN WERK

Het is onze ambitie om de economische positie van Tubbergen te versterken met betrekking tot het midden- en kleinbedrijf, de detailhandel, de vrijetijdseconomie en de agrarische sector. We streven naar meer bestedingen en werkgelegenheid in het gebied. We zetten vooral in op het verbeteren van het ondernemersklimaat en het bevorderen van de arbeidsmarktparticipatie. We benutten beschikbare talenten in onze samenleving om de werkgelegenheid en de arbeidsparticipatie te bevorderen. Samen met het bedrijfsleven onderzoeken we de mogelijkheden om de jeugdwerkloosheid en de werkloosheid onder senioren te bestrijden.
We nemen initiatieven om de kracht van de driehoek ondernemers-onderwijs-overheid volop te benutten voor het versterken van onze lokale economie. Samen met de ondernemers en het onderwijs organiseren we een zogenaamde denktank als broedplaats voor ideeën en nieuwe concepten. Die denktank moet mensen uitdagen tot nieuwe activiteiten en het ten uitvoer brengen van plannen die ten goede komen aan het ondernemersklimaat. Via gerichte onderwijs- en onderzoeksprogramma's verwerven we nieuwe inzichten, waardoor we beter kunnen anticiperen op ontwikkelingen in de samenleving.
Samen met de lokale brancheorganisaties richten we ons op een optimale dienstverlening aan ondernemers. We stellen met de belanghebbende partijen een actieplan op om de regeldruk en bureaucratie verder terug te dringen. Waar mogelijk bieden wij (planologische en vergunning technische) ruimte aan ondernemers, zodat zij sneller en doelmatiger kunnen inspelen op de trends en ontwikkelingen.
Tubbergen is een grensgemeente. Grensoverschrijdend samenwerken biedt mogelijkheden om elkaars specialismen te benutten, gezamenlijk nieuwe producten te ontwikkelen en innovaties door te voeren. Hier liggen kansen voor onze lokale economie en voor de werkgelegenheid.

Thema Vrijetijdseconomie

Wij zetten in op verhoging van de toeristische bestedingen door verbinden, versterken en vernieuwen.

Groeikansen
Vrijetijdseconomie is een belangrijke economische drager in Noordoost-Twente, met volop groeikansen. Door demografische en economische ontwikkelingen staat de leefbaarheid en het voorzieningenniveau onder druk. Doorontwikkeling van de sector vrijetijdseconomie biedt kansen om deze tegen te gaan. Het aantal overnachtingen en de bestedingen in de regio Noordoost-Twente zijn in de afgelopen jaren gestegen. Tubbergen blijft daarin nog achter. Wij willen in de rol van stimulerende partner een bijdrage leveren aan het versterken, verbinden en vernieuwen van de vrijetijdseconomie.
Ondernemersinitiatieven gaan we zo veel mogelijk ruimtelijk faciliteren (via bestemmingsplannen en vergunningverlening) zodat ondernemers hun aanbod kunnen blijven versterken. We dagen ondernemers uit om te komen met nieuwe initiatieven die tot versterking en vernieuwing van het toeristisch aanbod leiden. Deze initiatieven gaan we zo veel mogelijk ruimtelijk faciliteren (via bestemmingsplannen en vergunningverlening) zodat ondernemers hun aanbod kunnen blijven versterken.
In ons buitengebied zijn twee belangrijke economische dragers ruim vertegenwoordigd: de landbouw en de vrijetijdseconomie. Wij vinden het belangrijk dat deze sectoren ontwikkelingsruimte krijgen. Het nieuwe bestemmingsplan buitengebied dat in voorbereiding is, moet dit mogelijk maken. Daartoe hanteren wij de volgende uitgangspunten: zo veel mogelijk handhaven op bestaande planologische rechten, niet meer regelen dan noodzakelijk, ontwikkelruimte voor landbouw en de toeristisch recreatieve sector en behoud van natuur en ontwikkeling van landschap.

Ontwikkelingen
Extra forensenbelasting / toeristenbelasting
Resultaat: Groen
In samenwerking met de Recron en Koninklijke Horeca Nederland (KHN) onderzochten we alternatieven voor de forensenbelasting en toeristenbelasting, waarvoor meer draagvlak bestaat in de sector. Een BIZ voor de toeristische sector was een mogelijk alternatief. Met name vanwege de complexiteit in wet- en regelgeving én het creëren van het nodige draagvlak, zette de sector de nodige vraagtekens bij de haalbaarheid. Daarnaast levert het veel bureaucratie op en is het systeem feitelijk berust op wantrouwen. Uit gesprekken met ondernemers concludeerden we dat we met name een beroep moeten doen op de verantwoordelijkheid van en het vertrouwen van ondernemers om gezamenlijk te investeren in de vrijetijdssector. Dit vormt ook het

NOOB WAARMERKINGSDOELEINDEN
pro Audit & Assurance B.V.
14 JULI 2017
paraaf .....

uitgangspunt bij de financiering van de nieuwe toeristische structuur door ondernemers. De nieuwe toeristische organisatie heeft ten doel producten en activiteiten te ontwikkelen die leiden tot meer overnachtingen. Dat levert meeropbrengsten toeristenbelasting op. Eind december 2016 heeft de raad besloten deze meeropbrengsten terug te laten vloeien in de organisatie, waardoor deze onderdeel zijn van het verdienmodel. Op deze wijze ontstaat een vliegwiel-effect (meer inkomsten, meer investeringen, meer overnachtingen) én het vergroot tevens het draagvlak binnen de sector voor het heffen van toeristenbelasting

Tijd: Groen

Conform gestelde planning uitgevoerd.

Middelen: Groen

Eind december 2016 heeft de gemeenteraad besloten de meeropbrengsten toeristenbelasting vanaf 2017 terug te laten vloeien naar de nieuwe toeristische organisatie.

Toelichting

Beleven

De bestedingen in dagactiviteiten in Noordoost Twente zijn relatief laag. Gasten moeten bij een bezoek de gemeente intensiever beleven en ervaren. Beleving bepaalt voor een groot deel de kwaliteit van een bezoek en de keuze voor een herhaalbezoek. We stimuleren ondernemers om te komen met (nieuwe) concepten en producten die leiden tot meer bestedingen.

Wat doen we daarvoor?

Tijd Kwaliteit Geld

- Stimuleren van twee grensoverschrijdende arrangementen/evenementen

Toelichting op planning

Continu proces.

Stand van zaken

De gemeente heeft geen trekkersrol in het ontwikkelen van arrangementen/evenementen. Het resultaat is afhankelijk van initiatieven uit het veld. We mogen concluderen dat in 2016 geen concrete initiatieven gestart zijn, waarvoor de gemeente een stimulerende rol heeft ingenomen of gevraagd is een stimulerende rol in te nemen.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders. Geen middelen door de gemeente beschikbaar gesteld.

- Stimuleren van twee nieuwe recreatieve (dag-) belevingsconcepten of arrangementen

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Stand van zaken

Resultaat is afhankelijk van initiatieven uit het veld. De Glinstering is een nieuw belevingsconcept, waarvan de pilotfase in uitvoering is.

Toelichting financieel

Conform financiële kaders.

- Verbetering toeristische structuur en samenwerking in Twenten en Noordoost-Twente

Toelichting op planning

De nieuwe Twentse marketingorganisatie is in bedrijf.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Stand van zaken

De actiepunten uit de in november 2015 vastgestelde visie 'Wij zijn Twente' zijn in uitvoering gegaan in 2016 en hebben geleid tot een nieuwe Twentse marketingorganisatie onder de vlag van MarketingOost.

Vanaf oktober 2016 is de nieuwe merkleider Twente actief. Tevens zijn gebiedsadviseurs aangesteld, waaronder een gebiedsadviseur voor Noordoost Twente (december 2016). De merkleider en gebiedsadviseur zetten in op het vermarkten van Twente en het verbeteren van de samenwerking tussen toeristische ondernemers en organisaties. De opzet van de nieuwe toeristische structuur in Tubbergen vindt in samenhang met MarketingTwente plaats, zodat we een goede aansluiting waarborgen en meer rendement leveren in Tubbergen. De gesprekken hierover hebben vanaf eind 2016 plaatsgevonden. De opzet in Tubbergen vormt een voorbeeld in Twente.

Toelichting financieel
Is in 2016 binnen de nog beschikbare middelen van de Regio Twente uitgevoerd.

Toelichting

Verblijven
Het aantal overnachtingen is de afgelopen twee jaar met zes procent gedaald, terwijl in Noordoost-Twente een stijgende trend waar te nemen is. Om de komende jaren meer gasten een bezoek aan Tubbergen te laten brengen, stimuleren we een goede afstemming tussen vraag en aanbod en faciliteren we ondernemers bij het ontwikkelen van nieuwe initiatieven die tot versterking en vernieuwing van het toeristisch aanbod leiden.

Wat doen we daarvoor?

	Tijd	Kwaliteit	Geld
- Faciliteren Actieplan / Uitvoeringsagenda toekomstrichting Tubbergen			

Toelichting op planning
Vanwege de complexiteit van 'glas' in relatie tot kosten, constructie en veiligheid, duurde de zoektocht naar de glazen bouwsteen langer dan verwacht. De ontwikkelingen rondom de Glinstering zijn in volle gang. De verwachting is dat de vooraf beoogde resultaten nog steeds behaald gaan worden. Echter, er blijkt meer tijd nodig. De evaluatie zal rond de zomer 2017 volgen.

Stand van zaken
De raad heeft eind 2015 ingestemd met de focus en besloten een budget van 50.000 euro beschikbaar te stellen voor de pilotfase. De Glinstering is begin 2016 gestart met de uitwerking van de pilotfase. Na een jaar zou evaluatie volgen. De eerste stap was te komen tot een glazen bouwsteen, die als basis dient voor de verschillende objecten. Gebleken is dat innovaties zich niet laten lijden door tijd. De ontwikkelingen rondom de Glinstering zijn in volle gang maar duurden langer dan verwacht. De verwachting is dat de vooraf beoogde resultaten nog steeds behaald worden. Echter, er blijkt meer tijd nodig. De evaluatie zal rond de zomer 2017 volgen. Vooruitlopend op de uiteindelijke evaluatie is in 2016 reeds een aantal constateringen gedaan rondom de Glinstering (niet alleen focus op Glinstering, maar breder inzetten op glasDNA, aandacht voor projectorganisatie en -communicatie). Deze constateringen zijn meegenomen in de nieuwe toeristische structuur in Tubbergen. Inzetten op glasDNA als toeristische 'kapstok' voor productontwikkeling, waar de Glinstering, Glasrijk en andere initiatieven parallel aan elkaar ontwikkeld worden is daarin het uitgangspunt.

Toelichting financieel
Het project is binnen de gestelde financiële kaders uitgevoerd. Vanwege de langere doorlooptijd is een deel doorgeschoven naar 2017.

- Het ondersteunen en faciliteren van ondernemersinitiatieven in de vrijetijdssector			

Toelichting op planning
Continu proces.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 OKT 2017
paraaf

Stand van zaken
De bedrijfsconsulent vormt de schakel tussen gemeente en bedrijfsleven en probeert ondernemers zo veel mogelijk te faciliteren. Hieronder vallen ook de ondernemers in de vrijetijdseconomie. Zes initiatieven in de vrijetijdssector zijn in behandeling.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Nieuwe toeristische structuur faciliteren

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
In samenhang met de toekomstrichting voor de vrijetijdseconomie Tubbergen is gelijktijdig de gewenste structuur voor de vrijetijdseconomie bepaald. In eerste instantie was de bedoeling dat de vrijetijdseconomie onderdeel ging uitmaken van de op te richten coöperatie van de Glinstering. Daarbij was ook een rol voorzien van de VVV. De VVV heeft in september 2016 aangekondigd per 1 januari 2017 haar activiteiten te staken en de organisatie op te heffen. Mede naar aanleiding hiervan én gezien de regionale ontwikkelingen en de lokale ambities van Tubbergen, zijn medio 2016 gesprekken met ondernemers gestart over de wenselijke toeristische structuur in Tubbergen. Hierin zijn de ambities ten aanzien van Glas/Glinstering in Tubbergen meegenomen. Er is een ondernemersgroep Gastvrij Tubbergen opgericht die uitwerking gaf aan de ambities en de nieuwe toeristische structuur. Op basis van het draagvlak van ondernemers heeft de raad in december 2016 ingestemd met het voorstel voor de nieuwe structuur en heeft daarbij een bedrag van 60.000 euro per jaar beschikbaar gesteld voor de komende twee jaar onder de voorwaarde dat ondernemers zorgdragen voor het resterend budget (circa 40.000 euro).

Toelichting financieel
In december 2016 heeft de raad ingestemd met het voorstel voor de nieuwe structuur. Daarbij heeft zij een bedrag van 60.000 euro per jaar beschikbaar gesteld voor de komende twee jaar onder de voorwaarde dat ondernemers zorgdragen voor het resterend budget (circa 40.000). De bijdrage van 60.000 euro voor de komende twee jaar wordt betaald vanuit het beschikbaar budget in de reserve evenementensponsoring.

- Ontwikkelingsperspectief verblijfsrecreatie Noordoost-Twente

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
In aanvulling op de nota Verblijfsrecreatie en naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek Verblijfsrecreatie NOT is in samenwerking met de RECRON een concept ontwikkelingsperspectief voor de verblijfsrecreatie in Noordoost-Twente opgesteld. Ondernemers kunnen hieruit duidelijk afleiden welk soort initiatieven in de regio wenselijk zijn en welke niet. Hierdoor krijgen we een betere afstemming tussen vraag en aanbod. Het concept is afgestemd met de Koninklijke Horeca Nederland. Tijdens het tweede programmajournaal is aangegeven dat dit onderdeel zou worden toegevoegd aan de nota Verblijfsrecreatie. In Noordoost Twente verband is afgestemd dit niet te doen en dit mee te nemen bij de actualisatie van de Nota Verblijfsrecreatie (naar verwachting eind 2017). Er is in 2016 bij de behandeling van nieuwe initiatieven reeds gewerkt met het ontwikkelingsperspectief.
In aansluiting op het ontwikkelingsperspectief is in 2016 een leefstijlentraject opgestart met ondernemers in Noordoost Twente waarin ondernemers op individueel niveau advies hebben gekregen voor een betere aansluiting tussen vraag en aanbod op basis van de leefstijlen. Vanwege het succes van de eerste tranche is eind 2016 besloten een tweede tranche te starten. Voor Tubbergen gaat het in beide gevallen om 4 deelnemende ondernemers. https://www.youtube.com/watch?v=YiJubsnz_b0

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
14 JULI 2017
paraaf .....

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit thema zijn verbonden.

Thema vrijetijdseconomie	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begroting na wijziging
Baten	5	5	4	-1
Lasten	421	466	428	38
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-416	-461	-425	37
Onttrekkingen aan reserves	0	60	38	-22
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	**-416**	**-401**	**-386**	**15**

Een analyse op hoofdlijnen wordt hieronder weergegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

Toeristisch beleid (€ 22 voordeel)
Het "belevingsonderzoek toeristen" wordt niet in 2016 maar in 2017 uitgevoerd om zo een betrouwbaar mogelijk beeld van het toeristenseizoen te krijgen. Zie voorstel budgetoverheveling naar 2017.
Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

Mutatie reserves
Het verschil op de mutaties van de reserves van € 22.000 heeft voor € 20.000 betrekking op de reserve evenementensponsoring. Het geraamde budget voor het project de Glinstering is voor € 20.000 nog niet besteed. Zie voorstel budgetoverheveling naar 2017.

Thema Ondernemen & Arbeidsmarkt

Wij zetten binnen dit thema in op behoud en versterking werkgelegenheid.

Ontwikkelingen Ondernemen
Glasvezel
Resultaat: Groen
Met de aanleg van breedband is een nieuwe dynamiek op het platteland ontstaan. Het wordt een serieus alternatief voor de stad. Tubbergen is er als eerste gemeente in geslaagd om het buitengebied te voorzien van breedband! Onze kennis, ervaring en leerpunten hebben we op een door ons georganiseerd symposium gedeeld. Inspirerende sprekers maakten duidelijk op welke manieren glasvezel in de praktijk toegepast kan worden.
Alle graafwerkzaamheden zijn afgerond. En 98 procent van alle adressen zijn aangesloten. Dit project kunnen we dus afsluiten.
Voor de 4 procent-groep, die geen gebruik heeft kunnen maken van de standaard aanbieding, hebben we ons onverminderd ingezet. Hierover hebben we gesproken met provincies, VNG en ministerie EZ. Er zijn scenario's waar we momenteel in detail naar kijken.
Onze praktijkervaringen ten aanzien van de uitvoering (graafdieptes, aanpak, leges, besluitvorming etc.), welke we met de negen Cogas gemeenten ontwikkelden, deelden we regelmatig met andere gemeenten/gebieden. Ook vond er een overleg met de negen Cogas gemeenten, Cogas/CIF en Provincie plaats om de diverse ontwikkelingen te bespreken en om hier gezamenlijk in op te blijven trekken.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Tijd: Groen
Conform gestelde planning.
Middelen: Groen
Het evenement is binnen de gestelde financiële kaders uitgevoerd.

Regionale acquisitie
Resultaat: Groen
Via een gezamenlijke regionale aanpak op het gebied van acquisitie en vestigingsklimaat is ingezet op het aantrekken van zo veel mogelijk nieuwe bedrijven voor Twente, het bevorderen van behoud van en groei door bestaande Twentse bedrijven en het optimaliseren van de dienstverlening aan Twentse bedrijven. Tubbergen participeert in deze gezamenlijke aanpak in de periode 2016-2018.
Tijd: Groen
Conform gestelde planning.
Middelen: Groen
De kosten bedragen 0,50 euro per inwoner per jaar voor de periode 2016-2018. De kosten worden gedekt uit bestaand budget. De Provincie Overijssel verdubbelt het totaalbedrag.

Verkoop gemeentewerf Tubbergen
De voormalige gemeentewerf en het afvalbrengpunt zijn verkocht onder voorbehoud met een ontbindende voorwaarde.
Ontwikkelingen Arbeidsmarkt

Baanbrekend Landschap 2.0
Resultaat: Groen
De uitvoeringsmodule van het project Baanbrekend Landschap 2.0 is afgerond. In het landschap van de deelnemende acht gemeenten zijn uiteenlopende werkzaamheden uitgevoerd. Werken in het groen en het komen tot een andere leefstijl leidt tot een betere gezondheid. Binnen het cluster Dinkelland/Tubbergen zijn twee personen begeleid naar werk, twee personen zitten nog in een traject naar werk en voor één persoon heeft de begeleiding geen passend werk opgeleverd. Vanwege de goede resultaten is besloten het project in 2017 voort te zetten met een aangepaste financiering.
Tijd: Groen
Conform gestelde planning.
Middelen: Groen
Conform gestelde financiële kaders.

Toelichting

Arbeidsmarkt
Wij gaan werkzoekenden en werkgevers actief met elkaar verbinden met extra aandacht voor de jongere en oudere werklozen.
Wij gaan de arbeidsparticipatie bevorderen door actief werkgevers te bezoeken en te benaderen. Daarmee willen we initiatieven opsporen/ontplooien en faciliteren. We zetten actief instrumenten in om de doelgroep extra te ondersteunen richting de arbeidsmarkt. Daarbij ondersteunen we een regionale arbeidsmarktbenadering, waarmee we de regionale uitwisseling versterken, vacatures en kandidaten uitwisselen (meer plaatsingen) en de individuele gemeenten elkaars werkgeversbenadering kunnen versterken.
Wij richten ons ook op de 45-plussers uit het uitkeringsbestand. We willen invloed uitoefenen om de afstand tot de arbeidsmarkt voor deze doelgroep te verkleinen (bijvoorbeeld korte, beroepsgerichte opleidingen, bijscholing, omscholing).
We faciliteren projecten en processen om jongeren onder de 27 jaar intensiever te begeleiden en we zetten extra instrumenten in om hun afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen (jobhunting, stages, 1000 jongerenplan, jongerenvouchers, etc.).
Met de invoering van de Participatiewet zijn gemeenten daarnaast verantwoordelijk geworden voor het de bemiddeling van jongeren die eerder onder de Wajong vielen. Hiervoor is sub-regionaal een werkwijze afgesproken die aansluit bij de werkgeversbenadering die regionaal in het werkbedrijf Twente is vastgesteld.

VOOR HERKENNINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

De doelstelling voor 2016 is om geen jongere uit deze doelgroep werkloos thuis te laten zitten. Hiervoor worden sluitende afspraken gemaakt met de scholen waar deze jongeren uitstromen.

Wat doen we daarvoor?

Tijd Kwaliteit Geld

- Betere afstemming/verbinding tussen de gemeentelijke kaartenbak en het bedrijfsleven realiseren (hernoemen)

Toelichting op planning
Bestandsanalyse uitgevoerd en arbeidsmarktanalyse voorbereid. De klankbordgroep raad Tubbergen is geïnformeerd.

Stand van zaken
Voor dit resultaat wordt verwezen naar het resultaat implementatie arbeidsmarkt 2.0 en naar programma ONE, thema Overdragen.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Implementatie actieplan arbeidsmarkt 2.0

Toelichting op planning
Bestandsanalyse uitgevoerd en arbeidsmarktanalyse uitgevoerd. Er zijn drie ontbijtsessies geweest met ondernemers, onderwijs en overheid waaruit een actieplan Arbeidsmarkt 2.0 is ontstaan.

Stand van zaken
De investering in lokale netwerken (Onderneem! Tubbergen) is doorgezet en wordt gecontinueerd door de inzet van de bedrijfsconsulent en de ambtelijk backoffice (Ondernemers Service Team). De accountmanager Werkplein is bekend bij de ondernemersnetwerken.
Er is een bestandsanalyse uitgevoerd om het profiel van de mensen met een uitkering Participatiewet te kennen en daardoor beter aan te sluiten op kansen op de arbeidsmarkt.
Het project arbeidsmarktbeleid 2.0. wordt uitgevoerd. Dit is een samenhangend project om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te verbeteren, ondernemers meer te betrekken bij arbeidsmarktbeleid en de mismatch op de arbeidsmarkt te verkleinen. Onderdelen van het project zijn: het verbinden van bestandsanalyse en arbeidsmarktanalyse, meer inzetten op arbeidsfit maken en scholing/omscholing en het uitnutten van SROI binnen aanbestedingen. Daarnaast wordt een aantal projecten gestart, zoals Sporten Werkt!, ZIKKE en de bevordering van techniekonderwijs op het basis- en voortgezet onderwijs. Er zijn plannen om een flexpool in te zetten. Er zijn drie ontbijtsessies gehouden met de drie O's waarin verdere afspraken gemaakt zijn over de samenwerking met betrekking tot de Arbeidsmarkt 2.0.

Toelichting financieel
Voor de uitvoering van Arbeidsmarkt 2.0 wordt in 2017 een financieringsvoorstel voorgelegd. De beoogde planning om dit in 2016 nog vast te stellen, is niet gehaald omdat er nog een deel van de dekking vanuit derden moet komen. Dit is niet meer gelukt in 2016.

- Regionale aanpak (jeugd)werkloosheid (herbenoemen)

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
De doorstroom van instromende jeugd in de uitkering is groot, doordat wordt samengewerkt met de regio bij de jeugdwerkloosheidsbestrijding. De potentiële instroom in de Participatiewet van leerlingen uit het Praktijkonderwijs en Voortgezet Speciaal Onderwijs is in beeld gebracht.

ACCOUNTANTSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

Toelichting

Ondernemen
Wij gaan samen met het bedrijfsleven een zo optimaal mogelijk ondernemersklimaat realiseren. Dit gaan wij samen doen met als speerpunten detailhandel (leegstand winkels), bedrijventerreinen en dienstverlening.

Wat doen we daarvoor?

Tijd Kwaliteit Geld

- Actieprogramma voor grensoverschrijdend samenwerken

Toelichting op planning
Grensoverschrijdende samenwerking moet meer als een proces dan een project worden gezien, waarbij we kansen benutten als deze zich aandienen.
Het actieplan is gereed en wordt als jaarplanning voor 2017 gebruikt. Hierbij houden we natuurlijk rekening met de kansen die zich altijd kunnen aanbieden.

Stand van zaken
In januari zijn er brainstormsessies geweest met als doel input op te halen voor een uitvoeringsplan. Op basis daarvan zijn we bezig gegaan met het formuleren van acties .Arbeidsmarkt/ werkgelegenheid en taal/ cultuur zijn aandachtsgebieden. Een van de concrete acties is een bijdrage leveren aan de Dag van de Duitse Taal. We schuiven ook aan bij regionale overleggen over o.a. voor de grensoverschrijdende arbeidsmarkt..
In 2016 stond in het teken van de inventarisatie van informatie , het delen en verbinden van organisaties. .
Hieruit zijn een aantal acties gekomen waarvoor we voor 2017 een jaarplanning hebben gemaakt.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Alliantie aangaan met onderzoek– en onderwijsinstellingen

Toelichting op planning
Dit resultaat is meer een proces dan een project. De samenwerking in de driehoek onderwijs, ondernemers en overheden is een organisch, situationeel proces en kent vele afhankelijkheden. Er is geen sprake van een planning.

Stand van zaken
De samenwerking met Saxion is in 2016 geïntensiveerd. We werken inmiddels samen op onder meer het gebied van de leefomgeving, media en communicatie en ondernemen. Ook met het ROC zijn contacten gelegd om naar een samenwerking met betrekking tot arbeidsmarkt te zoeken. Met het Agrarisch Opleiding Centrum (AOC) , van Hall Larenstein en de Hogeschool Dronten zijn contacten gelegd om samen te werken in projecten. De realisatie van de geplande InnovatieHUB is geparkeerd. Er is momenteel onvoldoende basis bij betrokken partijen om deze samenwerkingsvorm te starten.
De gemeente Tubbergen levert een bijdrage aan de Twentse Zorgacademie. Dit is een regionaal leerwerk-, test- en oefencentrum op he gebied van zorgtechnologie en toepassingen gericht op Care. Het is een samenwerkingsverband van ondernemers, onderwijs (ROC en Saxion) en overheid (waaronder gemeente Tubbergen en Dinkelland) waar in een innovatieve omgeving studenten, professionals en belangstellenden kennis maken met ontwikkelingen die gericht zijn op het behoud van zelfstandigheid en zelfredzaamheid in de thuissituatie. Met als doel het bevorderen van het zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen wonen in de eigen omgeving.

Daarnaast hebben we geparticipeerd we in Vitaal Twente. Dit is een samenwerkingsverband van onderwijs (ROC, Universiteit Twente en Saxion), bedrijven (o.a. Roessing, Carint, Menzis) en gemeenten (Samen 14).
Vitaal Twente richt zich op het versnelt ontwikkelen en implementeren van innovaties met een positieve impact op de vitaliteit van de Twentenaar. Dit komt naar voren in gezond gedrag, fysieke en mentale gezondheid en sociale/arbeidsparticipatie.

GEMEENTE TUBBERGEN
datum 14 JULI 2017
paraaf

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Diverse acties / uitvoeren uitvoeringsagenda's bijvoorbeeld naar aanleiding van onderzoeken die in 2015 zijn uitgevoerd

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
Bedrijventerreinen
Om ondernemers planologisch ruimte te blijven bieden om te ondernemen, faciliteren wij uitbreidingen van de bedrijventerreinen in de kernen Albergen, Geesteren en Tubbergen. Het opstellen van een bedrijventerreinvisie is afhankelijk van het traject van de Provincie Overijssel rondom werklocaties. Dit traject moet in 2017 leiden tot regionale afspraken. In samenwerking met belanghebbenden is de kwaliteit van de bestaande bedrijventerreinen in Tubbergen, Albergen en Geesteren geïnventariseerd. Hieruit blijkt dat er geen noodzaak is tot grootschalige herstructurering op deze terreinen. Wel zijn enkele kleine maatregelen uitgevoerd (quick wins).

Startende ondernemers
Als uitvoering van de motie die door de raad is vastgesteld over startende ondernemers, hebben wij de wijze waarop wij startende ondernemers kunnen faciliteren geïnventariseerd. Het samenbrengen van starters in bestaand leegstaand vastgoed was hierbij een van de mogelijkheden. Hier bleek, na gesprekken met verschillende partijen, geen behoefte aan te zijn. Veel meer willen wij inzetten op een breed ondersteuningsprogramma voor starters in samenwerking met ROZ, Rabobank en Onderneem! Tubbergen. In 2017 wordt hier verder uitvoering aan gegeven in combinatie met de Innovation hub.
De voor deze ontwikkelingen beschikbare middelen zijn overgeheveld naar 2017.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Verbeteren van de dienstverlening aan bedrijven en het stimuleren en initiëren van (nieuwe) verbindingen en netwerken

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
Er zijn gesprekken met ondernemers in de gemeente om de economische positie en het ondernemersklimaat structureel te versterken. De bedrijfsconsulent vormt de schakel tussen gemeente en bedrijfsleven en probeert ondernemers zoveel mogelijk te faciliteren. Via een intern Ondernemers Service Team is de onderlinge afstemming geoptimaliseerd en daarmee de gemeentelijke dienstverlening aan ondernemers verbeterd. In nauwe samenwerking met de klankbordgroep Onderneem! Tubbergen is ingezet op het pro-actiever bezoeken van ondernemers, het verbinden van ondernemers met overheid en onderwijs en op het creëren van nieuwe netwerken en samenwerkingsverbanden.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Vergroten van de vitaliteit van de winkelgebieden in de kernen

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
De Detailhandelsvisie is vastgesteld. Onderdeel van de visie is een actieprogramma om de winkelgebieden in de verzorgingskernen te versterken. Deze acties zijn meegenomen in lopende processen (Mijn Dorp 2030, Tubbergen Bruist) en worden samen met externe betrokkenen (zoals ondernemersverenigingen) in 2017 verder vormgegeven.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf .....

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit thema zijn verbonden.

Thema Ondernemen en arbeidsmarkt				
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begroting na wijziging
Baten	0	0	0	0
Lasten	505	556	472	83
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-505	-556	-472	83
Onttrekkingen aan reserves	0	20	8	-12
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	**-505**	**-536**	**-464**	**72**

Een analyse op hoofdlijnen wordt hieronder weergegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

Bedrijfscontact (€ 68 voordeel)

Werkbudget verbeteren ondernemersklimaat

Het jaar 2016 is vooral gebruikt om samen met enkele ondernemers een soort van organisatiestructuur op te zetten. Dit heeft meer tijd gekost dan vooraf was voorzien. In de eerste helft van het jaar zijn daarom geen acties / bijeenkomsten geweest waardoor geen beroep op het werkbudget van € 40.000 is gedaan. Zie voorstel budgetoverheveling naar 2017.

Grensoverschrijdende samenwerking

In 2016 hebben we vooral veel gesprekken gevoerd met verschillende instanties en organisaties om een goed beeld te krijgen wat op het gebied van grensoverschrijdende samenwerking speelt. Dit heeft in 2016 geleid tot een concrete actie – de dag van de Duitse taal. In 2017 gaan we echt aan de slag met het actieplan. Zie voorstel budgetoverheveling naar 2017.

Algemeen budget

Van het algemeen budget voor ondernemingsinitiatieven is € 13.000 onbenut gebleven omdat in basis de actie moet uitgaan van de ondernemers(vereniging). Wij zijn dus afhankelijk van ontplooide initiatieven van derden.

Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Thema Plattelandseconomie

Wij zetten in op het versterken van de agrarische sector en plattelandsondernemers in samenhang met ruimtelijke kwaliteit.

Wij vinden het belangrijk dat de agrarische sector ontwikkelingsruimte krijgt. Verruiming van de ontwikkelingsmogelijkheden moet in balans zijn met het behoud van ons landschap. Het nieuwe bestemmingsplan buitengebied, dat in voorbereiding is, moet dit mogelijk maken.
Daartoe hanteren wij de volgende uitgangspunten:

- Zo veel mogelijk handhaven van bestaande planologische rechten
- Niet meer regelen dan noodzakelijk
- Ontwikkelruimte voor de agrarische sector en de toeristisch-recreatieve sector
- Behoud van natuur en ontwikkeling van landschap

Ontwikkelingen

Groene diensten

Resultaat: Groen

De eindafrekening (subsidiebeschikking) project Groene Diensten 2014-2015 is ter vaststelling voorgelegd aan de Provincie Overijssel.

Tijd: Groen

Conform gestelde planning.

Middelen: Groen

Conform gestelde financiële kaders.

Natura 2000 Engbertsdijkvenen

Resultaat: Groen

Het reservaat Engbertsdijksvenen kent hoge potenties voor levend hoogveen en herstellend hoogveen. Dat zijn zeldzame habitattypen in Nederland. Daarom wordt in dit gebied prioriteit gegeven aan uitbreiding van areaal herstellend en levend hoogveen. Om dat te realiseren is het nodig dat er ook gebieden buiten het reservaat worden vernat (bufferzones) en waterpeilen worden opgezet in sloten en kanalen (Geesters Stroomkanaal).
Het bestuurlijk overleg Samen Werkt Beter (SWB) heeft kennisgenomen van de verkenning Engbertsdijksvenen en stelt aan de provincie Overijssel voor tot de volgende fase van het gebiedsproces over te gaan en daarover met betrokken partners werkafspraken te maken.
Het beheerplan Engbertsdijksvenen is in juni door GS vastgesteld. Alle insprekers hebben een brief ontvangen m.b.t. de definitieve vaststelling. De gemeente Twenterand heeft de platforms/gebiedsbewoners geïnformeerd. Publiceren heeft plaatsgevonden in de h-a-huisbladen plaats in de omliggende gemeenten.
Voor het vervolg van het gebiedsproces is gebiedskennis en het betrokken houden van álle gebiedspartners noodzaak. Volgorde van te nemen stappen:

1. Direct starten met nodige onderzoeken en monitoring: hydrologische en ecologische situatie; nulmeting en onderzoek hydrologische effecten buiten gebied en bufferzone, onderzoek waterkwaliteit enz. Het formuleren van de onderzoeksvragen door alle gebiedspartijen samen.
2. Uitvoeren Interne herstelmaatregelen (in het gebied door SBB) in 2016.
3. Evaluatie van de effecten van eerder door SBB (in gebied) en Waterschap (o.a. waterpeil Stroomkanaal) uitgevoerde maatregelen t.b.v. natuur (op hydrologie en ecologie) en de interne herstelmaatregelen
4. Bestaand gebruik uitwerken en in kaart brengen
5. Kritische beoordeling voorgestelde maatregelen en uitwerken maatregelen buiten N2000 gebied

Tijd: Rood

De PAS-maatregelen dienen voor een belangrijk deel voor 1 juli 2021 gerealiseerd te zijn. Vanwege verschillende omstandigheden (voortouw rijk en overdacht naar provincie, weinig vertrouwen en draagvlak in gebied) loopt het proces voor Engbertsdijksvenen ver 'achter' bij andere gebieden. Door de vele onderzoeksvragen die er nog liggen voor dit gebied, lijkt dit ook niet in te halen. Voor vertrouwen gebied lijkt het werken stapje-voor-stapje de enig begaanbare weg.
De gemeente Tubbergen is betrokken als buurgemeente van de gemeente Twenterand voor de toekomstige gevolgen inrichting Engbertsdijksvenen. Het Natura 2000 gebied ligt grotendeels binnen de gemeente Twenterand en noordelijk binnen de gemeente Hardenberg. Onze burgers ondervinden nu al schade van een eerder genomen waterpeilverhoging van het Stroomkanaal, de verwachting is dat de overlastbijdrage bij verdere peilverhogingen toeneemt. De gemeente heeft niet de regie over de opgave Natura 2000 Engbertsdijksvenen maar blijft actief betrokken bij de verdere ontwikkelingen.

Middelen: Groen

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
14 JULI 2017
paraaf .....

Middelen worden door derden (Provincie Overijssel) beschikbaar gesteld.

Natura 2000 Springendal & Dal van de Mosbeek
Resultaat: Groen
In het project Springendal & Dal van de Mosbeek wordt gewerkt met een Fieldlab bestaande uit drie specialisten (ecoloog, landbouwdeskundige en hydroloog). Het resultaat is te komen tot een concept inrichtingsplan. Het Fieldlab heeft met grondeigenaren bijeenkomsten in groepjes en individuele gesprekken. Grondboringen worden uitgevoerd om het hydrologisch systeem te achterhalen. De gemeente Tubbergen is lid van de bestuurlijke adviescommissie om het proces en de inhoud te bewaken.
Het fieldlab heeft voor de zomervakantie haar hoofdtaken afgerond; voor alle relevante percelen is een onafhankelijk en bindend advies opgesteld over de maatregelen die noodzakelijk zijn voor een systeemherstel van de habitats. Voor het afronden van de feitenkaarten, rapportages, onderbouwing en terugkoppelingen met partners en provincie is een planning opgesteld. Parallel is in afstemming met provincie duidelijk geworden dat het toekomstig gebruik van percelen met maatregelen buitengewoon belangrijk is ivm type schadevergoeding en compensatie (al dan niet volledige schadeloosstelling). Dat betekent dat voorafgaand aan het vastleggen van de nieuwe bestemming in de PIP, besloten is om met alle betrokken grondeigenaren individueel het gesprek aan te gaan over toekomstig gebruik. Dit kan spanning oproepen in de planning.
Tijd: Groen
Eind december 2016 is een eerste concept Voorontwerp PIP opgeleverd. Omdat het inrichtingsplan integraal onderdeel is van de onderbouwing, zal de definitieve versie niet eerder afgerond kunnen worden dan dat er consensus is over de onderbouwing en de maatregelen. Het ligt dan ook in de lijn der verwachtingen dat het inrichtingsplan niet eerder dan voorjaar 2017 kan worden voorgelegd aan de Bestuurlijke Advies Commissie (BAC).
Voor het onderdeel Manderheide is een wetenschappelijk advies Alterra opgesteld m.b.t de na te streven uitgangspunten en criteria t.b.v van een duurzame, beheerbare en vitale Manderheide. Hiermee is de ambitie voor de Manderheide op perceelsniveau duidelijk geworden. Alle eigenaren die te maken gaan krijgen met een omvormingsopgave van hoofdzakelijk bos naar heide hebben een individueel gesprek gehad in december 2016.
Middelen: Groen
Middelen worden door derden (Provincie Overijssel) beschikbaar gesteld.

Toelichting

Ontwikkelen
Wij gaan ons inspannen om ontwikkelruimte te creëren die nodig is om de economische potenties van de agrarische sector te behouden en te versterken. Toekomstbestendigheid van de sector is afhankelijk van de mogelijkheden tot schaalvergroting en een goede landbouwstructuur. Daarom gaan wij samen (als partner) met de ondernemers en organisaties in de agrarische sector verder invulling geven aan hun toekomstbestendigheid. Binnen de kaders van onze verantwoordelijkheden ondersteunen wij initiatieven die hieruit voortvloeien. Samen met de agrarische sector gaan we de initiatieven vertalen naar een concreet actieplan. De inspanningen zijn gericht op het behoud en versterken van de economische potentie van de 'groeiers' binnen de agrarische sector. Hiervoor gaan we de ondernemers/bedrijfsleven uitdagen om de sterke afname van het aantal banen in de agrarische sector te verminderen.

Wat doen we daarvoor?

Tijd Kwaliteit Geld

VOOR WAARMERKING DOOR DELOITTE
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

- Samen met de sector en het onderwijs faciliteren van minimaal twee projecten op het gebied van energieopwekking, ammoniakreductie en/of mestaanwending

Toelichting op planning
Aanpak verloopt volgens planning. Na vaststelling van het werkplan binnen de regio Twente wordt de raad geïnformeerd.

Stand van zaken
Het opstellen van een concept werkplan Mineral Valley Twente 2017-2020 is tot stand gekomen naar aanleiding van de vergadering van de portefeuillehouders Economische Zaken van de 14 Twentse gemeenten op 21 april 2016. Opgepakt door een kopgroep bestaande uit de gemeenten Hof van Twente, Dinkelland,

Tubbergen en Twenterand. Voor het opstellen van dit werkplan zijn stakeholders uit de agrarische sector benaderd om hun inbreng te leveren. Met deze partijen is in de zomer van 2016 een proces doorlopen om de samenwerking op te zetten en gezamenlijke de agenda te bepalen. Dit is op 1 september 2016 in een expertsessie besproken. De resultaten daarvan zijn vervolgens op 22 september 2016 opnieuw aan de portefeuillehouders Economische zaken gepresenteerd. Daar is groen licht gegeven voor de verdere uitwerking.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Verbetering van de landbouwstructuur door stimuleren van kavelruilprojecten

Toelichting op planning
De grootste ruiling heeft plaatsgevonden en hiermee is de klus geklaard. Een kleine ruiling heeft nog enige aandacht nodig.

Stand van zaken
De vrijwillige kavelruil Reutum is uitgevoerd door het Coördinatiepunt Kavelruil Overijssel (CKO). Eerste ruiling van circa tien hectare heeft plaatsgevonden. De laatste handtekeningen zijn onder een tweede ruiling gezet. Met deze ruiling worden huiskavels vergroot en veldkavels bij elkaar en dichter bij huis gelegd.

Toelichting financieel
Middelen worden door derden beschikbaar gesteld. Er is geen gebruik gemaakt van borgstelling gemeente.

Toelichting

Transformeren
De functie van het landelijk gebied in Nederland is sinds enkele jaren aan grote verandering onderhevig. Nieuwe functies als zorg, recreatie en toerisme, educatie, cultuurhistorie en natuur beïnvloeden de traditionele agrarische sector functie meer en meer. Daarmee is het landelijk gebied van de toekomst bij uitstek de plek waar vernieuwing en innovatie de boventoon voeren.
De verwachting is dat het aantal vrijkomende agrarische locaties zal toenemen. Het is belangrijk om hiervoor mogelijkheden te bieden. We gaan daarom in overleg met betrokkenen om wensen te inventariseren. Dat betekent mogelijk verruimde mogelijkheden van het KGO-/VAB-beleid en dat we actief meer bekendheid geven aan de gebruiksmogelijkheden.

Wat doen we daarvoor?

Tijd Kwaliteit Geld

- Betere benutting vrijkomende erven in het buitengebied

Toelichting op planning
Een communicatietraject is uitgevoerd door middel van een bijeenkomst met adviseurs, accountants, architecten, et cetera over de mogelijkheden van vrijkomende erven in het buitengebied. Er zijn bovendien verschillende artikelen geplaatst in Op en Rond de Essen en op social media over de mogelijkheden van vrijkomende erven.

Stand van zaken
Aanvankelijk is gedacht aan het opstellen van een communicatieplan, maar deze is vervangen door een communicatietraject. Ervaring elders heeft geleerd dat de opkomst doorgaans gering is. In samenspraak met adviseurs, accountants, architecten, et cetera is besloten om geen plattelandsmarkt voor erfeigenaren te organiseren. Het bereik is groter door adviseurs goed te informeren en door publicaties in Op en Rond de Essen en/of overige media. Er zijn verschillende artikelen geplaatst in Op en Rond de Essen en op social media over de mogelijkheden van vrijkomende erven.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
14 JULI 2017
paraaf

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

- Ondersteunen Leaderprogramma 2015-2020

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
Startbijeenkomst LEADER-groep Noordoost-Twente heeft plaatsgevonden, de samenleving is uitgenodigd om projecten te initiëren. LEADER Noordoost -Twente ondersteunt lokale projectideeën in het buitengebied via een Europees subsidieprogramma voor de thema's aantrekkelijk leefklimaat, nieuw ondernemerschap of innovatief ontmoeten. Een maximale burgerbetrokkenheid is ingezet en er is bewust gekozen voor een autonome inrichting.
https://youtu.be/1_0pp0BHEqU

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Voortzetting partner Gebiedsontwikkeling Noordoost-Twente 2016-2020

Toelichting op planning
Continu proces, eind 2020 gereed.

Stand van zaken
De uitvoering gebiedsprogramma 2016 loopt en is een vervolg op het programma 2012-2015. Een belangrijke opgave is de energie die bij lokale partners is ontstaan, te blijven borgen.
Op basis van de concrete ervaringen binnen de gebiedsontwikkeling, de mogelijkheden binnen het LEADER programma en de gebiedsprocessen die in het kader van Natura 2000 gaan lopen, is de focus in het uitvoeringsprogramma van de gebiedsontwikkeling Noordoost-Twente voor de komende vier jaar verlegd van fysieke uitvoeringsprojecten naar:

- participatie
- brede maatregelen aan de gebiedsprocessen Natura 2000
- grote projecten met impact op werkgelegenheid en arbeidsmarktparticipatie

In 2016 is het project MayDay opgestart. MayDay helpt om (vastgelopen) projecten op een snelle en adequate manier verder te helpen met behulp van ondernemers, onderwijs en overheid. makemayday.nl. Verder zijn er diverse projecten bij ondernemers en organisaties in voorbereiding. In 2017 moet dit tot resultaten leiden.

Toelichting financieel
Er zijn geen specifieke middelen gereserveerd voor projecten. Bij kansrijke projecten wordt de raad voorgesteld om te financieren.

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit thema zijn verbonden.

Thema Plattelandseconomie				
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begroting na wijziging
Baten	0	35	0	-35
Lasten	10	71	39	33

VOOR WAARMERKING DOOR
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-10	-36	-39	-2
Onttrekkingen aan reserves	0	15	15	0
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	**-10**	**-21**	**-24**	**-2**

Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 14 JULI 2017

paraaf MT

5. PROGRAMMA OMZIEN NAAR ELKAAR

Algemeen

In het Beleidsplan Omzien Naar Elkaar zijn de kaders gesteld voor het programma. Wij willen bewerkstelligen dat elke inwoner in staat is om zo lang en zo veel mogelijk zelfredzaam te zijn. Wij hechten veel waarde aan het welzijn van onze inwoners. We willen dat alle inwoners op een zo volwaardig mogelijke manier meedoen aan de samenleving. Inwoners moeten eigen regie over hun huishouding kunnen voeren, een sociaal netwerk kunnen onderhouden en kunnen deelnemen aan de samenleving. Hierbij staat de eigen kracht van inwoners centraal en verandert de rol van de gemeente van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. We onderscheiden drie niveaus van hulp en zorg in ons programma.

Het Programma Omzien Naar Elkaar kent de volgende thema's:

- Zelf
- Samen
- Overdragen

Ontwikkelingen

Bedrijfsvoeringskosten nieuwe taken sociaal domein

Het afgelopen jaar zijn er meerdere herindicaties uitgevoerd om ervoor te zorgen dat de indicaties beter aansluiten bij de werkelijkheid. Bij de uitvoering is naast de noodzaak van de indicaties ook gezocht naar de mogelijkheden binnen eigen kracht en het voorveld. Dit heeft een positief effect op de totale zorgkosten met als doel het beschikbare budget inzetten waar het werkelijk nodig is. In verband met de herindicaties zijn de bedrijfsvoeringskosten bij het 2e programmajournaal opgehoogd. Daarbij is aangegeven dat in 2017 een evaluatie komt van het bedrijfsvoeringsplan.

Thema Zelf

Wij zetten binnen dit thema in op het versterken en behouden van zelfredzaamheid en samenredzaamheid. Wij zetten stevig in op eigen kracht en omzien naar elkaar. Eigen kracht betekent dat inwoners zelf de regie nemen over hun leven en zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen ontplooiing. Eigen kracht betekent niet dat iedereen op zichzelf is aangewezen, maar dat we het potentieel dat in iedereen zit, willen benutten. Het betekent ook dat we samen verantwoordelijk zijn en omzien naar elkaar. Wat de één niet kan, kan een ander wel en andersom. Een goed voorbeeld is burenhulp. Of zoals we in Twente zeggen: noaberschap. Iets wat in onze gemeente een groot goed is.

Wij willen de eigen kracht en regie van de inwoner en zijn sociale omgeving zoals familie, buren, mantelzorgers, vrijwilligers, scholen, verenigingen en welzijnsinstellingen gaan benutten.

Toelichting

Eigen kracht

Eigen kracht behouden en zo mogelijk versterken en de inzet hiervan bevorderen.

Wat doen we daarvoor?

	Tijd	Kwaliteit	Geld
- Verbeteren van de maatschappelijke (start)positie van inwoners			

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Stand van zaken

De nota minimabeleid is in de raad van september 2016 vastgesteld

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Toelichting

Sociaal netwerk en collectieve voorzieningen
Sociaal netwerk en vrij toegankelijke collectieve voorzieningen versterken en de inzet hiervan bevorderen.

Wat doen we daarvoor?

Tijd Kwaliteit Geld

- Het zelf organiserend vermogen van de kernen versterken en vergroten

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
In 2016 hebben wij de kernen bezocht. We zijn met de inwoners in gesprek geweest over de veranderingen in het sociale domein. Daar waar mogelijk hebben wij de koppeling gemaakt met Mijn Dorp 2030!. We hebben gemerkt dat de meeste kernen initiatiefrijk zijn en nadenken over de veranderingen in het sociale domein en het effect hiervan op hun kern. In bijna elke kern zijn initiatieven gestart op het gebied van het sociaal domein, in sommige gevallen gestimuleerd vanuit het stimuleringsfonds. Bij Mijn Dorp 2030 is tevens in de begroting 2017 1 miljoen euro beschikbaar gesteld voor initiatieven op het gebied van het sociale domein. Tot nu toe ligt de focus bij Mijn Dorp 2030 vooral op fysieke projecten. De 1 miljoen euro is bedoeld om inwoners te stimuleren om ook na te denken over de sociale uitdagingen.
Stimuleringsfonds dat als doel heeft om het sociaal netwerk en de eigen kracht te versterken
Het stimuleringsfonds is bestemd voor het uitdagen van inwoners om zelf met initiatieven te komen. Er is budget beschikbaar gesteld en de verordening is vastgesteld. Het stimuleringsfonds is vanaf 1 maart 2016 opengesteld voor inwoners. Vanuit meerdere kernen zijn initiatieven opgestart, waarvan een aantal initiatieven kern overstijgend zijn. De initiatieven zijn gericht op verschillende onderdelen van het sociaal domein, namelijk Participatie, WMO, jeugd, welzijn en gezondheidsbevordering. In de bijlage ziet u een overzicht van de initiatieven. In februari 2017 bent u hier, middels een raadsbrief, ook van op de hoogte gesteld.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Toekomstbestendig vormgeven van de vrij toegankelijke voorzieningen

Toelichting op planning
Conform gestelde planning. 1 1/2 jaar aan de slag???

Stand van zaken
In 2016 is in het proces Transformatie vrij toegankelijke voorzieningen het Maatschappelijk kader opgesteld. Het Maatschappelijk kader geeft uitvoering aan het door uw raad vastgestelde Beleidsplan Omzien naar Elkaar en het Raadsprogramma. In het Maatschappelijk kader zijn op basis van onderzoeken, gesprekken met inwoners, gesprekken met het Team ondersteuning en Zorg en met de professionele organisaties thema's benoemd die voor de komende periode belangrijk zijn. De volgende thema's zijn benoemd: vrijwillige inzet en burgerkracht, mantelzorg, gezonde leefstijl, armoede, langdurige afstand tot de arbeidsmarkt, mensen met een beperking, ongewenst sociaal isolement, vergunninghouders en laaggeletterden. Met elkaar is bepaald wat we willen bereiken, de volgende stap is om met elkaar (inwoners, organisaties en gemeente) te kijken wie welke bijdrage kan en wil leveren.
Met de professionele vrij toegankelijke organisaties zijn ook meerdere stappen ondernomen. Een belangrijke mijlpaal is dat de organisaties gezamenlijk één laagdrempelige en herkenbare toegang gaan organiseren onder de naam: Wij in de buurt. Een ander belangrijke mijlpaal is dat de organisaties op basis van het maatschappelijk kader toe werken naar 1 gezamenlijk uitvoeringsplan. Een belangrijke kanteling daarbij is dat de organisaties vraaggericht te werk gaan, waarbij de vraag van de inwoners voorop staat. Wij hebben geconstateerd dat ook bij de inwoners een kanteling gaande is. Er worden steeds meer initiatieven ontplooid in de verschillende kernen die een wezenlijke bijdrage leveren aan de effecten, zoals benoemd in het Maatschappelijk kader.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
14 JULI 2017
paraaf

In de bijlage ziet u een overzicht van de stappen die tot nu toe zijn ondernomen in het proces vrij toegankelijke voorzieningen en welke nog worden gezet in 2017. (bijlage tijdlijn toevoegen) Hierover bent u in februari 2017 geïnformeerd middels een raadsbrief.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

Toelichting

Vrijwilligers beter toerusten

Wat doen we daarvoor?

	Tijd	Kwaliteit	Geld
- Vrijwilligers ondersteunen en versterken			

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
Vrijwilligersondersteuning is aan verandering onderhevig, door de veranderingen in het sociale domein. Daarom zijn binnen het proces Transformatie vrij toegankelijke voorzieningen nieuwe effecten omschreven voor vrijwilligersondersteuning in het Maatschappelijk kader zoals:
- meer inwoners zetten zich in voor maatschappelijke belangen.
- Meer inwoners met een beperking, vergunninghouders, inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt zetten zich in voor maatschappelijke belangen.
- Vrijwilligers worden niet overvraagd.
- De samenwerking en afstemming tussen vrijwilligers(organisaties) onderling en tussen vrijwilligers(organisaties) en professionals in zorg en welzijn is verbeterd.

De effecten zijn geformuleerd op basis van onderzoeken, gesprekken met inwoners en gesprekken met organisaties. Ook de knelpunten en aanbevelingen uit de evaluatie van het vrijwilligerswerk in 2015, zijn vertaald in effecten en zijn hier in meegenomen. Uitvoering geven aan de effecten maakt onderdeel uit van het proces Transformatie vrij toegankelijke voorzieningen. In 2016 heeft o.a. de welzijn stichting in de vorm van een vrijwilligersondersteuner invulling gegeven aan de vrijwilligersondersteuning.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit thema zijn verbonden.

Thema Zelf				
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begroting na wijziging
Baten	0	0	0	0
Lasten	585	216	227	-12
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-585	-216	-227	-12
Onttrekkingen aan reserves				0

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Toevoegingen aan reserves				0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	**-585**	**-216**	**-227**	**-12**

Een analyse op hoofdlijnen wordt hieronder weergegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

Thema Samen

Wij zetten binnen dit thema in op het bieden van (tijdelijke) ondersteuning om zo snel mogelijk en zo veel mogelijk zelfstandig deel te nemen aan de samenleving.
Op sommige momenten lukt het inwoners niet (volledig) op eigen kracht. Dan is ondersteuning nodig. Wij zien die ondersteuning als een duwtje in de goede richting, zodat mensen hun eigen kracht hervinden of kunnen versterken. Maatwerk is daarbij van belang.

Ontwikkelingen

Toekomstbestendig vormgeven van de vrij toegankelijke voorzieningen

Resultaat: groen

In de afgelopen periode zijn een aantal belangrijke mijlpalen bereikt binnen het proces van de heroriëntatie op de vrij toegankelijke voorzieningen.
Uw raad heeft een Stimuleringsfonds ingesteld, waarvoor in toenemende mate initiatieven vanuit de inwoners worden ingediend en inmiddels ook al zijn toegekend.
Met de professionele organisaties zijn in de afgelopen periode eveneens vorderingen gemaakt. De maatschappelijke opdracht is geformuleerd en op dit moment wordt gewerkt aan de werkplannen van de organisaties. Er wordt toegewerkt naar één subsidiestroom voor alle organisaties gezamenlijk, waarbij de organisaties gezamenlijk één werkplan fabriceren.
Het doel is dat de organisaties meer vraaggericht gaan werken, meer gaan samenwerken en dat er vroegtijdig wordt ingezet op preventieve ondersteuning om zwaardere zorg te voorkomen. Hierbij is de rol van de inwoners van groot belang.

Tijd: groen

Conform gestelde planning

Geld: groen

Conform gestelde financiële kaders.

Toelichting

Bevorderen van een gezonde leefstijl

Wat doen we daarvoor?

	Tijd	Kwaliteit	Geld
- Duurzame activiteiten op het gebied van gezondheidsbevordering en sport			

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Stand van zaken

Binnen de Transformatie vrij toegankelijke voorzieningen zijn effecten op het gebied van gezondheidsbevordering ontwikkeld. Deze effecten zijn opgenomen in het Maatschappelijk Kader. Preventie maakt hier in de uitwerking onder andere een onderdeel van uit.
In dit traject is een kanteling zichtbaar, waarbij niet het aanbod leidend is, maar juist de vraag vanuit de samenleving. Binnen het stimuleringsfonds zijn op dit gebied inmiddels enkele initiatieven ontstaan.
In het kader van gezondheidsbevordering en sport is ook gebruikt gemaakt van de buurtsportcoachregeling.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
Rob Kuiper Prevention B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf ...AMT...

De pilotfase van het project Langgezond.nl is afgerond en door het Roessingh Research and Development is een businesscase opgesteld. De eerste gesprekken over eventuele voorzetting van Langgezond.nl zijn gevoerd.
Daarnaast is het regionale platform Vitaal Twente opgericht. Vitaal Twente richt zich op het versnelt ontwikkelen en implementeren van innovaties met een positieve impact op de vitaliteit van de inwoners. De 14 Twentse gemeenten hebben de intentie uitgesproken hieraan te willen deelnemen.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

Toelichting

Formele en informele ondersteuning en zorg beter met elkaar verbinden
Vraaggerichter vormgeven van vrij toegankelijke individuele voorzieningen en (daarmee) de doelmatigheid vergroten.

Wat doen we daarvoor?

Tijd | Kwaliteit | Geld

- Realiseren van activiteiten die de formele en informele zorg met elkaar verbinden

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
Om de verschuiving van formele ondersteuning naar informele ondersteuning te realiseren hebben wij de volgende acties verricht:
- inkoop: in 2016 zijn voorbereidingen getroffen om in de toekomst resultaatgericht te werken op basis van outputbekostiging. Dit bevordert de transformatie en daarmee de verschuiving van formele naar informele zorg.
- Binnen het proces van de Transformatie Vrij Toegankelijke Voorzieningen heeft afstemming plaatsgevonden tussen Team Ondersteuning en Zorg en professionele vrij toegankelijke voorzieningen. Dit heeft geleid tot het Maatschappelijk Kader en inzicht in elkaars 'keuken'.
- Verder zijn samenwerkingsafspraken geformuleerd tussen gemeente en huisartsen. In 2016 hebben evaluaties plaatsgevonden met de huisartsen en de procesmanager. De evaluatie ging onder andere over het functioneren van het signaleringsoverleg. Daarnaast schuift de procesmanager aan bij het HAGRO overleg van de huisartsen. Gezamenlijk zijn verbeterpunten geformuleerd zodat de zorgstructuur geoptimaliseerd is en samenwerking tussen TOZ en de huisartsen verbeterd. Eén van de aandachtspunten is bijvoorbeeld informatie uitwisseling.
- Tot slot is gestart met de voorbereidingen voor een symposium over welzijn, zorg, participatie, veiligheid en wonen. In juni 2017 vindt dit symposium plaats. Doel is het o.a. bevorderen van de samenwerking tussen formele en informele zorg.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

Toelichting

Mantelzorgers beter toerusten

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

Wat doen we daarvoor?

Tijd | Kwaliteit | Geld

4 JUL 2017

- Activiteiten die mantelzorgers ondersteunen en versterken door regisseren en stimuleren

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

paraaf AMT

Stand van zaken

In het najaar van 2015 is met mantelzorgers gesproken over het mantelzorgbeleid en het mantelzorgcompliment van de gemeente. Hierbij zijn knelpunten en aanbevelingen voor het beleid geformuleerd. In het voorjaar van 2016 is met een mantelzorgklankbordgroep hier invulling aan gegeven. De volgende effecten zijn hierbij o.a. geformuleerd:

- Er zijn procentueel minder overbelaste mantelzorgers
- Inwoners weten wat mantelzorg is, herkennen signalen van overbelasting en weten wat de mogelijkheden voor mantelzorgondersteuning zijn.
- Mantelzorgers voelen zich ondersteund en gewaardeerd.
- Mantelzorgers hebben hun eigen kracht en sociaal netwerk vergroot (en dat van hun zorgvrager).

In 2016 heeft de SIZT hier invulling aan gegeven. De effecten voor het mantelzorgbeleid zijn geïmplementeerd in het Maatschappelijk raamwerk . Het verder vormgeven van het behalen van deze effecten maakt daarmee onderdeel uit van het proces Transformatie vrij toegankelijke voorzieningen.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit thema zijn verbonden.

Thema Samen				
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	4.587	2.067	2.264	197
Lasten	11.251	9.540	8.948	593
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-6.664	-7.474	-6.684	790
Onttrekkingen aan reserves	0	120	116	-4
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	**-6.664**	**-7.354**	**-6.568**	**786**

Een analyse op hoofdlijnen wordt hieronder weergegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf MT

Thema Overdragen

Binnen dit thema zetten we in op het bieden van (doorgaans specialistische) ondersteuning om zo goed mogelijk deel te nemen aan de samenleving.
Voor inwoners of gezinnen die het echt zelf niet redden blijft langdurige en/of specialistische ondersteuning beschikbaar. Integrale aanpak, maatwerk en ondersteunend aan 'zelf' en 'samen' zijn hierbij voor ons leidend.

Door meer in te zetten op preventie, moet het beroep op de langdurige en/of specialistische ondersteuning verminderen.

Ontwikkelingen

WSW Soweco

Kwaliteit: groen

Uitvoering sociale werkvoorziening:

Vanwege de steeds verdere verlaging van de rijkssubsidie sociale werkvoorziening, de tegenvallende uitstroom SW en de gestegen kosten in verband met de aanpassing CAO sociale werkvoorziening zal bij ongewijzigd beleid het tekort steeds verder oplopen. De SW-organisatie zal krimpen en dit zal leiden tot een continue reorganisatie en daarmee grote schadelast i.v.m. de afbouw (financieel, infrastructureel, expertiseverlies). Om dit zoveel mogelijk tegen te gaan zijn de GR gemeenten Soweco bezig geweest een nieuwe businesscase op te zetten. Dit moet uitmonden in een nieuwe maatschappelijke onderneming (MO). Deze MO zal een partner worden in het sociale domein voor gemeenten en werkgevers. Het businessplan MO Soweco is in december in het college vastgesteld. Voor Tubbergen worden een aantal wensen gerealiseerd. O.a. instroom nieuwe doelgroep, invulling SROI, arbeidsmatige dagbesteding en ondersteuning werkgevers in MVO.

Tijd: groen

Conform gestelde planning.

Geld: groen

Conform gestelde financiële kaders.

Ontwikkeling van het bestand uitkeringsgerechtigden

Het aantal uitkeringsgerechtigden is toegenomen. Op het eind van 2016 zijn er 129 uitkeringen geregistreerd, dat is 16 meer t.o.v. eind 2015. Dit is te verklaren door de instroom van statushouders en de instroom van nieuwe doelgroepen die voorheen o.a. naar de Wajong gingen.

Hiermee komen we tekort op het rijksbudget. Er is weliswaar een tijdige uitvraag gedaan met betrekking tot de kosten van de BUIG. Dit om te beoordelen of de procedure voor het aanvragen van de vangnetuitkering 2016 gestart moest worden. Op dat moment was de prognose dat we niet in aanmerking zouden komen voor een aanvullende uitkering in het kader van de vangnetregeling. Achteraf gezien is de prognose niet juist geweest vanwege de grote instroom statushouders. De aanvraagprocedure kon toen echter niet meer gestart worden.

Tijd: Rood

De procedure voor de aanvraag van de vangnetuitkering in het kader van de BUIG kon niet tijdig in gang gezet worden.

Geld: Rood

Er is een tekort op het rijksbudget BUIG

Huisvesting Vergunninghouders 2016

Resultaat: groen

Taakstelling voor de huisvesting van vergunninghouders voor 2016 was 51. Deze taakstelling voor 2016 is behaald. Er zijn 53 vergunninghouders in 2016 gehuisvest. Van rijkswege wordt de taakstelling jaarlijks bijgesteld. Het blijft dan ook een hele uitdaging om te blijven voldoen aan de taakstelling omdat er druk op de woningvoorraad ontstaat. De plannen voor alternatieve huisvesting waren niet noodzakelijk, maar we blijven de ontwikkelingen nauw volgen.

Tijd: groen

Conform gestelde planning.

Geld: groen

Conform gestelde financiële kaders.

Vluchtelingenwerk Oost Nederland (VON)

Resultaat: groen

Het aantal vergunninghouders dat wij moesten huisvesten in 2016 was fors hoger. Hierdoor is er ook in 2016 meer capaciteit gevraagd van VWON. Daarnaast is in december een drietal workshops georganiseerd ten behoeve van de participatieverklaring.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

We kijken als gemeente kritisch naar onze eigen processen, maar ook naar die van onze partners. Er zijn gesprekken gestart met VWON om de processen die zij uitvoeren te optimaliseren en waar nodig anders in te richten.
Tijd: groen
Conform de gestelde planning.
Geld: groen
Omdat de bijdrage per vergunninghouder in 2016 is verhoogd van 1.000,- per vergunninghouder naar 2.370,- per vergunninghouder, blijven we binnen het budget.

Consequenties instroom vergunninghouders
Resultaat: groen
De instroom van vergunninghouders heeft directe gevolgen op de gemeentelijke begroting en stelt ons mogelijk voor grote uitdagingen. Voor de Participatiewet kan - bij maximale instroom - de druk op het gemeentelijk budget erg hoog worden vanwege de financieringssystematiek. In het bestuursakkoord VNG en Rijk van 27 november 2015 is daarop geanticipeerd.
Tijd: onbekend
Geld: groen
Conform gestelde financiële kaders.

Zorgconsumptie Jeugd 2016 Tubbergen
Kennispunt Twente vult en beheert in opdracht van de 14 Twentse gemeenten een monitor sociaal domein. De gemeente Tubbergen levert per kwartaal hier de benodigde gegevens uit het eigen registratiesysteem hiervoor aan.
De cijfers in de monitor geven aan dat over de eerste drie kwartalen van 2016 in Tubbergen 6,4% van de jeugdigen gebruik maakt van jeugdhulp. Dit betreft 311 jeugdigen. Dit is laag ten opzichte van het Twents gemiddelde, dat staat op 9%. (Deze informatie is beschikbaar via http://www.twentsemonitorsociaaldomein.nl/).
Uit de data die momenteel beschikbaar is voor het hele jaar 2016 blijkt dat in Tubbergen 369 jeugdigen een vorm van jeugdhulp hebben ontvangen. In totaal zijn voor deze groep 829 besluiten afgegeven. In dit aantal zijn ook de besluiten voor her-indicaties opgenomen. Dit betekent dat één jeugdige meerdere beschikkingen en meerdere vormen van zorg kan ontvangen.
De data van 2016 is completer dan van 2015. Dit heeft te maken met de aanlevering van gegevens door zorgaanbieders. We weten welke kinderen zorg ontvangen. De vorm van zorg en kosten die daaraan verbonden zijn voor het grootste deel duidelijk maar moeten we in sommige gevallen nog inschatten. Om deze reden mogen er geen conclusies over de cijfers van 2016 getrokken worden op basis van de cijfers 2015.
De meest ingezette vormen van zorg in 2016 zijn Basis GGZ, Specialistische GGZ en Ondersteuning Zelfstandig Leven.

Ontwikkelingen WMO 2016 Tubbergen
Uit de data over het hele jaar 2016 blijkt dat in Tubbergen 765 inwoners een vorm van ondersteuning vanuit de WMO 2015 (m.u.v. hulpmiddelen, woningaanpassingen en regiotaxi) hebben ontvangen. In totaal zijn voor deze groep 1430 besluiten afgegeven, verdeeld over 1039 verschillende indicaties. Dit betekent dat één inwoner meerdere beschikkingen en meerdere vormen van zorg kan ontvangen (gemiddeld 1,4 indicatie per inwoner). In dit aantal zijn ook de besluiten voor herindicaties opgenomen.
De meeste indicaties zijn afgegeven voor:

1. Huishoudelijke ondersteuning (646 indicaties voor een basispakket of pluspakket)
2. Ondersteuning Maatschappelijke Deelname (dagopvang; 149 indicaties voor OMD 1,2 of 3)
3. Ondersteuning Zelfstandig Leven (individuele begeleiding; 130 indicaties voor OZL 1, 2 of 3)

De data van 2016 is completer dan van 2015. Dit heeft te maken met de aanlevering van gegevens door zorgaanbieders. We weten beter welke inwoner zorg ontvangen. De vorm van zorg en kosten die daaraan verbonden zijn voor het grootste deel duidelijk maar moet in sommige gevallen nog verder worden uitgezocht. Om deze reden mogen er geen conclusies over de cijfers van 2016 getrokken worden op basis van de cijfers 2015.
De grootste aanbieders met betrekking tot Huishoudelijke ondersteuning in de gemeente Tubbergen zijn in 2016 Tzorg, Zorgaccent en BTK zorg. Voor de nieuwe taken WMO (OMD, OZL en Kortdurend verblijf) zijn de grootste aanbieders Stichting Zorggroep Sint Maarten, Stichting Aveleijn en Zorgboerderij Erve Tijhuis

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
14 JULI 2017
paraaf

Toelichting

Efficiëntere en effectievere ondersteuning
Efficiëntere en effectievere ondersteuning realiseren door passende oplossingen te bieden.

Wat doen we daarvoor?

	Tijd	Kwaliteit	Geld
- Effectiever en efficiënter inzetten van niet vrij toegankelijke voorzieningen			

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
Wij hebben (maatwerk-)afspraken gemaakt met vrij toegankelijke voorzieningen over aansluiting van de nieuwe jeugdzorgtaken waarvoor wij als gemeente verantwoordelijk zijn en de zorgtaken van de vrij toegankelijke voorzieningen. We investeren in de ontwikkeling van nieuwe werkafspraken over preventie en vroegsignalering met verwijzers en vindplekken om een zorgvraag eerder in beeld te krijgen en passende zorg in te kunnen zetten. Op het raakvlak van zorg en veiligheid zijn processen doorontwikkeld.
In het OV deel van de RegioTaxi (dus het gebruik waarvoor geen RegioTaxipas nodig is) zien we een behoorlijke daling. Dit hangt samen met het feit dat zorginstellingen verantwoordelijk zijn geworden voor de uitvoering van het vervoer van en naar de dagbesteding. Waar voorheen regelmatig naar dagbestedingslocaties gereisd werd, is er een afname van het aantal ritten naar deze locaties. Binnen het project Beheersbare vervoersvoorzieningen is binnen Samen14 samengewerkt aan de ontwikkeling van een voorziening voor alle vormen van geïndiceerd vervoer. De aanbesteding is in het vierde kwartaal uitgezet. Gunning vindt plaats in eerste kwartaal van 2017. Binnen de gemeente wordt gewerkt aan de overgang naar de nieuwe voorziening, per 1 juli 2017, het in kaart brengen van de noodzaak voor aanvullende vervoersoplossingen en zorgvuldige communicatie naar alle betrokkenen. Bij de definitieve besluitvorming (1e kwartaal 2017) over de herziening van de maatwerkvoorziening vervoer, zullen wij de financiële consequenties hiervan ook in beeld brengen.

WMO maatwerkvoorzieningen
In het derde kwartaal is de aanbesteding voor de maatwerkvoorzieningen gestart. Binnen de gemeente wordt gewerkt aan de overgang naar de nieuwe voorziening. Dit regionale project heeft een vertraging op gelopen van bijna een halfjaar. De nieuwe contracten zijn ingegaan op 1 januari 2017.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

Toelichting

Regie over het leven vergroten
Afhankelijkheid van niet vrij toegankelijke ondersteuning verminderen door de regie over het leven te vergroten.

Wat doen we daarvoor?

	Tijd	Kwaliteit	Geld
- De eigen regie van inwoners vergroten			

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
1 7 JULI 2017
paraaf AMT

Stand van zaken
Wanneer inwoners zich melden bij de gemeente, gaat een consulent Ondersteuning en Zorg in gesprek met de inwoner en eventueel mensen uit zijn of haar sociaal netwerk in gesprek. Tijdens dit gesprek worden alle leefgebieden besproken om zo helder te krijgen op welke leefgebieden de inwoner problemen ondervindt en

eventueel ondersteuning nodig heeft. Hierbij stimuleren we inwoners om zelf met een plan te komen. Hierbij wordt altijd gekeken wat de inwoner nog zelf kan, eventueel met ondersteuning vanuit zijn of haar sociale netwerk. Het doel is om de eigen kracht en van de inwoner te vergroten en de inwoner te laten participeren in de samenleving, waardoor de eigen regie van de inwoner wordt versterkt. Om dit inwoner zo goed mogelijk te ondersteunen wordt er intensief samengewerkt met andere (zorg gerelateerde) partijen, zoals huisartsen, wijkverpleegkundigen en scholen.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

Toelichting

Vrij toegankelijke voorzieningen en eigen kracht
Vergroten van de verschuiving van niet vrij toegankelijke voorzieningen naar vrij toegankelijke voorzieningen en eigen kracht.

Wat doen we daarvoor?

	Tijd	Kwaliteit	Geld
- Een duurzaam aanbod van niet vrij toegankelijke voorzieningen dat aansluit op de vrij toegankelijke voorzieningen			

Toelichting op planning
Uitvoering verliep niet geheel volgens de planning, omdat pas vanaf 1 januari 2018 transformatie van de inkoop nieuwe taken jeugd en WMO plaatsvindt.

Stand van zaken
Er is een sociale kaart geselecteerd op basis van de behoefte van de gebruikers en geïmplementeerd voor de gemeenten Dinkelland en Tubbergen. De sociale kaart geeft vrij toegankelijke en niet vrij toegankelijke voorzieningen weer.
Voor alle vormen van jeugdhulp, met uitzondering van maatwerkvoorzieningen, zijn in 2016 de contracten verlengd tegen gelijke tarieven voor het jaar 2017. Daarmee continueren we het zorgaanbod in afwachting van de transformatie van het stelsel met ingang van 2018. Dit betekent dat we met het continueren van het tarievenstelsel geen bezuiniging uitvoeren. In 2016 is de regionale inkoop geëvalueerd en de ervaringen van de 14 gemeentelijke toegangen zijn geïnventariseerd. Op basis van de bevindingen is regionaal een fundament gelegd voor een getransformeerde inkoop vanaf 2018
In 2016 is voor de Huishoudelijke ondersteuning gewerkt aan een pilot om te onderzoeken of huishoudelijke ondersteuning en individuele ondersteuning gecombineerd kunnen worden. Deze pilot heeft niet het gewenste resultaat opgeleverd en is daarom stop gezet.
De interne kwaliteit van onze procedures zijn getoetst middels audits. Met de resultaten hiervan gaan we in 2017 een efficiencyslag op de interne processen doorvoeren.

Toelichting financieel
Wordt niet binnen vastgestelde financiële kaders uitgevoerd. Zie financiële analyse.

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit thema zijn verbonden.

Thema Overdragen				
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	verschil realisatie vs begr. na wijz.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
14 JULI 2017
paraaf

Baten	540	448	1.142	694
Lasten	7.543	7.082	6.783	299
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-7.003	-6.634	-5.641	944
Ontrekkingen aan reserves	0	74	98	24
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	**-7.003**	**-6.561**	**-5.543**	**1.018**

Een analyse op hoofdlijnen wordt hieronder weergegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

Toelichting Programma Omzien naar Elkaar

Algemeen

Het Sociaal Domein bestaat uit de volgende onderdelen:

- bestaande WMO voorzieningen (op basis van wetgeving van vóór 2015);
- nieuwe WMO voorzieningen (op basis van wetgeving van 2015);
- bestaande Jeugdvoorzieningen;
- nieuwe Jeugdzorg op basis van wetgeving van 2015;
- Participatiewet;
- Sociale basisondersteuning.
- Stimuleringsfonds sociaal domein

Ten opzichte van de begrote bedragen is geeft de jaarrekening 2016 m.b.t. het sociaal domein een overschot van € 1,8. Hiervan heeft afgerond € 1,0 betrekking op de afrekeningen met betrekking tot het jaar 2015 die in 2016 hebben plaatsgevonden. € 0,8 heeft dus betrekking op het dienstjaar 2016. In onderstaand tabel zijn de verschillen tussen de begrote en werkelijke cijfers weergegeven .

sociaal domein	begroot 2016 incl. 2e PJ	cijfers jaarrekening 2016	verschil	verschil m.b.t. dienstjaar 2016	verschil m.b.t. dienstjaar 2015 en eerder
bedragen x € 1.000,--					
WMO bestaand	3.188	3.081	107	107	
WMO nieuw	1.839	1.364	475	20	455
Jeugd bestaand	877	771	106	106	
Jeugd nieuw	2.484	1.442	1.042	307	735
participatie	3.713	3.835	-122	51	-173
Sociale basisondersteuning	4.065	3.867	198	198	
stimuleren sociaal domein	34	58	-24	-24	
totaal uitgaven	**16.200**	**14.437**	**1.782**	**765**	**1.017**

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
14 JULI 2017

paraaf .....

rijksvergoeding 3d	begroot 2016 incl 2e PJ	cijfers jaarrekening 2016	verschil	verschil m.b.t. dienstjaar 2016	verschil m.b.t. dienstjaar 2015 en eerder
bedragen x € 1.000,--					
WMO nieuw	2.897	2.897	0	0	
Jeugdzorg	2.596	2.596	0	0	
Participatiewet	2.556	2.545	-11	0	-11
totaal rijksvergoeding 3 d	**8.049**	**8.038**	**-11**	**0**	**-11**
Saldo sociaal domein	**8.151**	**6.399**	**1.771**	**765**	**1.006**

Het positief saldo van € 1,8 maakt onderdeel uit van het totale rekeningsaldo.

WMO voorzieningen op basis van wetgeving van vóór 2015

Tot de bestaande WMO voorzieningen behoren de volgende voorzieningen: huishoudelijke hulp, rolstoelvoorzieningen, woonvoorzieningen, regio taxi WMO voorzieningen, overige vervoersvoorzieningen WMO (scootmobielen, aangepaste fietsen e.d.) regio taxi openbaar vervoer en overige kosten zoals advertentiekosten, abonnementen e.d. De werkelijke uitgaven over 2016 komen uit op een bedrag van € 3.081.000. Ten opzichte van het begrote budget van € 3.188.000 betekent dit een meevaller van € 107.000. Deze meevaller is ontstaan door:

- een voordeel op de kosten van huishoudelijke ondersteuning van € 115.000 (begroot € 1.425.000; werkelijk € 1.256.000);
- een voordeel op de regio taxi voor WMO cliënten van € 25.000 (begroot € 202.000; werkelijk € 177.000)
- een voordeel op de totale eigen bijdrage WMO van € 72.000 (begroot € 380.000; werkelijk € 452.000)
- een nadeel van € 38.000 op de overige vervoersvoorzieningen (scootmobielen, aangepaste fietsen e.d.) Begroot € 123.000; werkelijk € 161.000.
- een nadeel van per saldo € 63.000 op de overige onderdelen; waarvan het grootste deel van het nadeel betrekking heeft op kosten van extra inzet van personeel

Nieuwe WMO voorzieningen (op basis van wetgeving van 2015)

De nieuwe WMO voorzieningen bestaan met name uit ondersteuning maatschappelijk leven (dagbesteding) en ondersteuning zelfstandig leven (individuele begeleiding), vervoer, kortdurend verblijf, voorziening i.v.m. zintuigelijke beperkingen, persoonlijke verzorging 18 plus, begeleid wonen en opvang en inloopfunctie GGZ , cliëntondersteuning en compensatie bovenmatige ziektekosten. De individuele voorzieningen worden veelal geleverd door zorg in natura of door het beschikbaar stellen van een persoonsgebonden budget (PGB). Het beschikbaar stellen van de PGB verloopt via de Sociale Verzekeringsbank (SVB).

Jaarcijfers 2016

De jaarcijfers 2016 bestaan uit twee onderdelen:

1. de definitieve afrekening over het jaar 2015;
2. de kosten over het jaar 2016.

Ad 1. Definitieve afrekening 2015

In de jaarrekening 2015 hebben wij voor de kosten van WMO nieuw een bedrag opgenomen van € 1.990.000. Omdat op het moment van opstellen van de jaarrekening 2015 de aangeleverde informatie van de zorgorganisaties onvoldoende houvast gaf voor een reële becijfering, hebben wij op onderdelen een inschatting gemaakt van de kosten. In 2016 hebben wij van de zorgorganisaties de nog openstaande kosten voor zorg in natura over 2015 ontvangen en betaald. Ook is in 2016 de definitieve afrekening van SVB voor de kosten van PGB over 2015 ontvangen. Uit zowel de definitieve vaststelling van zowel de kosten van zorg in natura als de kosten van PGB blijkt dat de definitieve kosten lager uitvallen dan het bedrag waar wij rekening mee gehouden in de jaarrekening. Per saldo komen de definitieve kosten over 2015 uit op € 1.535.000. Ten

VOOR INVORDERINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
d.d.m 14 JULI 2017
paraaf

opzichte van het begrote bedrag van € 1.990.000 een voordeel van € 455.000. Dit voordeel komt tot uiting in de jaarrekening 2016

Ad2. Kosten met betrekking tot het jaar 2016
Werkelijke betaalde kosten in 2016
a. Zorg in Natura
Door de zorgorganisaties worden de kosten per periode van vier weken in rekening gebracht. In totaal dertien perioden. Over 2016 is aan werkelijke kosten aan de zorgorganisaties een bedrag uitbetaald van € 1.375.000.
b. PGB
De definitieve afrekening PGB over 2016 komt blijkens overzicht van 29 juni 2017 uit op een bedrag van € 111.000,--
c. Overige kosten
Dit betreft de kosten van maatschappelijke ondersteuning en compensatie bovenmatige ziektekosten In totaal is hiervoor aan kosten gemaakt een bedrag van € 333.000.
d. Totaal
Op basis van het bovenstaande nemen wij in de jaarrekening 2016 voor voorzieningen vanuit de nieuwe WMO een bedrag op van € 1.819.000. Dit bedrag bestaat uit:

- zorg in natura: € 1.375.000;
- SVB/PGB € 111.000;
- Overige kosten € 333.000.

Analyse verschil begroting en jaarrekening
In de begroting 2016 hebben wij voor WMO nieuw een bedrag opgenomen van afgerond € 1.839.000 Ten opzichte van het bedrag in de jaarrekening van € 1.819.000 betekent dit een voordelig verschil van € 20.000.

Rijksvergoeding WMO (bestaand en nieuw)
Voor de kosten van de oude en de nieuwe WMO voorzieningen worden afzonderlijke vergoedingen ontvangen van het rijk. De rijksvergoeding voor de oude WMO voorzieningen bedraagt inclusief een vergoeding voor de huishoudelijke hulp toelage een bedrag van € 1.462.000. Voor de kosten van de nieuwe WMO voorzieningen ontvangt de gemeente een vergoeding op basis van de zogenaamde integratie uitkering WMO. De uitkering wordt berekend aan de hand van objectieve maatstaven zoals aantal inwoners e.d., aantal ouderen e.d. De vergoeding over 2016 bedraagt afgerond € 2.897.000.

Uitgaven versus rijksvergoeding
In onderstaand tabel zijn de uitgaven versus de rijksvergoeding nog eens op rij gezet voor de WMO.

WMO jaar 2016			
Verschil rijksvergoeding en werkelijke uitgaven	uitgaven jaarrekening 2016	rijksvergoeding 2016	verschil
bedragen x € 1.000,--			
WMO bestaand	3081	1.462	-1.619
WMO nieuw	1.819	2.897	1.078
totaal	4.900	4.359	-541

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
14 JULI 2017
paraaf

<u>Jeugd bestaand</u>
Tot de categorie jeugd bestaand behoren de volgende onderdelen: leerplicht, Lokaal jeugdbeleid, kinderopvang/buitenschoolse opvang, centrum Jeugd en Gezin, en jeugdgezondheidzorg maatwerk.
In totaal is hiervoor in de begroting 2016 een budget opgenomen van € 877.000. De werkelijke kosten over 2016 komen uit op € 771.000. Een voordelig verschil van € 106.000.
Het verschil kan als volgt worden verklaard

- een nadeel van € 40.000 op de kosten van leerplicht

- een voordeel van € 38.000 op de kosten van lokaal jeugdbeleid;
- een voordeel van 51.000 op de kosten van kinderopvang/buitenschoolse opvang
- een voordeel van € 33.000 op de kosten van Centrum Jeugd en gezin;
- een voordeel van € 24.000 op de kosten van jeugdgezondheidszorg maatwerk.

Jeugd nieuw

Met ingang van 2015 heeft de gemeente vanuit de decentralisaties van taken uit het sociaal domein de verantwoordelijkheid gekregen voor de jeugdzorg. Hiertoe behoren onder andere de volgende voorzieningen: ondersteuning maatschappelijke deelname (dagbesteding), ondersteuning zelfstandig leven (begeleiding), AMK, kortdurend verblijf, vervoer, persoonlijke verzorging tot 18 jaar, intramurale opvang, individuele behandeling, groepsbehandeling, ambulante jeugdhulp, pleegzorg, jeugdzorgplus, generalistische GGZ, specialistische GGZ, dyslexie, gesloten jeugdzorg, jeugdbescherming en jeugdreclassering . De voorzieningen worden geleverd door zorg in natura of door het beschikbaar stellen van een PGB. Het beschikbaar stellen van de PGB verloopt via de sociale verzekeringsbank (SVB). Voor de voorzieningen voor de jeugdzorg geldt geen eigen bijdrage. Dit is wettelijk bepaald.

Begroting 2016

De kosten voor de jeugdzorg voor 2016 zijn begroot op afgerond € 2.484.000. Deze raming is gebaseerd op de voorlopige uitgaven 2015 waarbij daarnaast rekening is gehouden met een te verwachte daling van cliënten in verband met een overgang van cliënten naar de Wet Langdurige Zorg (WLZ).

Jaarcijfers 2016

De jaarcijfers 2016 bestaan uit twee onderdelen:

- de definitieve afrekening over het jaar 2015;
- de kosten over het jaar 2016.

Definitieve afrekening 2015

In de jaarrekening 2015 hebben wij voor de kosten van de jeugdzorg een bedrag opgenomen van € 2.534.000. Omdat op het moment van opstellen van de jaarrekening 2015 de aangeleverde informatie van de zorgorganisaties onvoldoende houvast gaf voor een reële becijfering, hebben wij het in de gemeenterekening opgenomen bedrag berekend op basis van de afgegeven beschikkingen jeugdzorg over 2015 waarbij wij voorts rekening hebben gehouden met een voorlopige terugbetaling van SVB met betrekking tot de PGB bestedingen. Omdat van het bedrag van € 2.534.000 een bedrag van € 1.661.000 feitelijk betaald was in 2015; hebben wij het verschil ad. € 873.000 opgenomen als nog te betalen.
In 2016 hebben wij van de zorgorganisaties de nog openstaande kosten voor zorg in natura over 2015 ontvangen en betaald. Ook is in 2016 de definitieve afrekening van SVB voor de kosten van PGB over 2015 ontvangen. Uit de definitieve vaststelling van de kosten van zorg in natura en de kosten van PGB blijkt dat de definitieve kosten lager uitvallen dan het bedrag waar wij rekening mee gehouden in de jaarrekening. De nabetaling komt per saldo uit op € 138.000. In relatie tot het bedrag van € 873.000 dat wij hebben opgenomen als nog te betalen, betekent dit een meevaller van € 735.000. Dit verschil valt als volgt te verklaren:

- SVB/PGB.
- Bij de jaarrekening 2015 werd uitgegaan van een nabetaling aan SVB van afgerond € 194.000 terwijl uit de definitieve afrekening van juli 2016 een terugbetaling blijkt van afgerond € 210.000. Per saldo een voordelig verschil van € 404.000.
- Zorg in natura
- Bij de jaarrekening 2015 is op basis van de afgegeven beschikkingen ingeschat dat er nog een bedrag aan facturen zou volgen van € 680.000. In 2016 is totaal aan facturen ingediend over het jaar 2015 een bedrag van € 349.000. Een voordelig verschil van € 331.000.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

De definitieve kosten jeugdzorg 2015 komen daarmee uit op € 1.799.000 (€2.534.000 - € 735.000). De meevaller van € 735.000 komt tot uiting in de jaarrekening 2016.

datum 14 JULI 2017

Kosten met betrekking tot het jaar 2016

Werkelijke betaalde kosten in 2016
a. Zorg in Natura

paraaf AMT

De kosten van zorg in natura voor de jeugdzorg worden deels periodiek (per vier weken) gefactureerd en deels pas na afloop van de behandeling, waarbij de behandeling soms over meerdere jaren loopt. In 2016 is met betrekking tot het jaar 2016 aan de zorgorganisaties een bedrag uitbetaald van € 1.429.000

b. PGB.

De definitieve afrekening PGB over 2016 komt blijkens overzicht van 29 juni 2017 uit op een bedrag van € 313.000,--

c. Veilig thuis.

Naast de zogenaamde individuele voorzieningen valt onder jeugdzorg ook de kosten van Veilig Thuis. De werkelijke kosten komen uit op € 104.000.

d. Nog te betalen.

Het totaal aan bovenstaande kosten komt daarmee op € 1.846.000 (zin € 1.429.000; PGB: € 313.000 ; Veilig Thuis: € 104.000). De ervaring leert dat bij jeugdzorg (anders dan bij WMO) ruim na afloop van het jaar nog facturen volgen voor aanzienlijke bedragen. Mede op basis van de door de zorginstellingen ingediende productieverantwoordingen over het jaar 2016 hebben wij een totaal bedrag van € 331.000 als nog te betalen opgenomen. In totaal komen de kosten van jeugdzorg daarmee op € 1.846.000 + € 3331.000 = € 2.177.000.

Analyse verschil begroting en jaarrekening

In de begroting 2016 hebben wij voor jeugdzorg 2016 een bedrag opgenomen van € 2.484.000. Ten opzichte van het begrote bedrag betekent het in de jaarrekening opgenomen bedrag van € 2.177.000 een voordelig verschil van € 307.000.

Jeugdzorg Tubbergen 2016	
totaal zorg in natura	€1.429.000,00
PGB	€313.000,00
veilig thuis	€104.000,00
totaal	€1.846.000,00
nog te betalen	€331.000,00
totaal jeugdzorg	**€2.177.000,00**
begroot	**€2.484.000,00**
verschil	**€307.000,00**

Rijksvergoeding

Voor de kosten van jeugdzorg wordt een rijksvergoeding ontvangen. Dit betreft de zogenaamde decentralisatie uitkering Jeugd. De uitkering wordt berekend aan de hand van objectieve maatstaven zoals aantal inwoners, aantal jeugdigen enz. De vergoeding over 2016 bedraagt afgerond € 2.596.000 Ten opzichte van de werkelijke kosten van € 2.177.000 een verschil van € 419.000.

<u>Participatiewet</u>

De Participatiewet bestaat uit de volgende onderdelen:

- sociale werkvoorziening;
- uitkeringen WWB, IOAW en IOAZ;
- Bijstandsbesluit Zelfstandigen(BBZ);
- minimabeleid (incl. kwijtschelding);
- doelgroepenbeleid;
- uitvoeringskosten.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Op begrotingsbasis bedragen de netto kosten € 3.713.000. De werkelijke uitgaven over 2016 komen uit op € 3.835.000. Een nadelig verschil van € 122.000. Hiervan heeft een bedrag van € 173.000,-- betrekking op een afrekening van de rijksvergoeding WSW over 2014

Sociale Basis Ondersteuning

Dit betreft de volgende voorzieningen op het gebied van onderwijs, kunst en cultuur, sport, welzijn, gezondheid, multifunctionele accommodaties en dorpsraden. De totale kosten zijn begroot op € 4.065.000. De werkelijke kosten komen uit op € 3.867.000. Een voordelig verschil van € 198.000. Onderstaand een specificatie van het verschil.

Onderwijs

Voor de onderwijstaken (huisvesting en inrichting, leerlingenvervoer en overige lokale onderwijstaken) zijn de werkelijke kosten nagenoeg gelijk aan het begrote budget. Zie onderstaand overzicht.

onderwijs	begroot 2016 incl 2e PJ	cijfers jaarrekening 2016	verschil
bedragen x € 1.000,--			
huisvesting en inrichting	939	931	8
leerlingenvervoer	536	538	-2
lokale onderwijstaken	3	0	
totaal	1.478	1.469	6

Kunst en Cultuur

Voor subsidies aan de bibliotheek, de muziekschool en de overige kunst en cultuurorganisaties is een budget geraamd van € 810.000. De werkelijke kosten komen uit op € 822.000. Een nadelig verschil van € 12.000.

Sport

Voor subsidies voor de buursportcoach en overige kosten is een budget geraamd van € 121.000. De werkelijke kosten bedragen € 103.000. Het voordelig verschil van € 18.000 heeft te maken met het feit dat er minder formatie voor de buurtsportcoach is ingezet, dan geraamd.

Welzijn

Betreft subsidies aan diverse welzijnsstellingen. Begroot is een bedrag van € 747.000. De werkelijke kosten komen uit op € 564.000. Een voordelig verschil van € 179.000. Dit verschil heeft met name betrekking op het niet hoeven aanspreken van een stelpost.

Volksgezondheid

Aan kosten voor volksgezondheid is een bedrag geboekt van € 752.000. Begroot is een bedrag van € 777.000. Dit betekent dat op volksgezondheid een voordelig verschil is van € 25.000. Van de werkelijke kosten heeft het grootste deel betrekking op de bijdrage aan de regio Twente ad € 663.000. Daarnaast worden er subsidies verstrekt aan onder meer lokale instellingen. Het verschil van € 25.000 wordt veroorzaakt doordat er minder subsidies zijn verstrekt aan onder meer lokale instellingen.

Multifunctionele accommodaties

De netto kosten van multifunctionele accommodaties komen over 2016 uit op een bedrag van € 85.000. In de begroting is rekening gehouden met een bedrag van € 81.000. Een verschil derhalve van € 4.000. Naast de jaarlijkse exploitatiesubsidies aan de verschillende multifunctionele accommodaties is in 2016 een eenmalige subsidie uitbetaald voor sporthal de Ransuil van € 40.000.

VOOR AKKOORD ONDERTEKENDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JUL! 2017
paraaf

Dorpsraden

Voor subsidie aan de dorpsraden is in de begroting 2016 een budget opgenomen van € 17.000. De werkelijke kosten komen uit op € 14.000. Een voordeel van € 3.000.

Stimuleringsfonds Sociaal domein

Hiervoor is begroot € 34.000. De werkelijke uitgaven komen uit op € 58.000. In totaal is voor het stimuleringsfonds beschikbaar een bedrag van € 200.000. Dit betekent dat voor 2017 nog beschikbaar een bedrag van € 142.000. Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

6. PROGRAMMA BURGER & BESTUUR

Wij willen op een frisse en vernieuwende manier van betekenis zijn voor de ruim 21.000 inwoners van Albergen, Fleringen, Geesteren, Harbrinkhoek/Mariaparochie, Langeveen, Manderveen, Reutum, Tubbergen en Vasse. Negen dorpen die veel met elkaar gemeen hebben, maar die ook elk een eigen identiteit hebben. Negen dorpen met een sterke gemeenschapszin, met veerkracht en een eigen kleur. Wij zien het als een voorrecht om samen met onze inwoners, bedrijven, verenigingen, maatschappelijke organisaties en allerlei andere groeperingen, de kracht van onze dorpen en hun inwoners te gebruiken. Om nieuwe kansen te ontdekken en te benutten, om goede antwoorden te vinden op ontwikkelingen die op ons afkomen en om inwoners die hulp en zorg nodig hebben goed te helpen.

Werk en Inkomen

Doelgroepenbeleid

Het bestuur Noaberkracht en beide gemeenten hebben in 2016 besloten om doelgroepenbeleid uit te werken. Met doelgroepen wordt bedoeld mensen met een verminderde loonwaarde, die niet in staat zijn om zelfstandig het wettelijk minimumloon te verdienen.
Noaberkracht (als werkgever) wil daarmee een maatschappelijke voorbeeldfunctie vervullen als sociale onderneming en met kracht invulling geven aan de taakstelling in het kader van Wet Banenafspraak. De beleidsmatige component van het doelgroepenbeleid vindt vanzelfsprekend plaats binnen het programma Omzien Naar Elkaar.
Het doelgroepenbeleid bestaat uit de volgende onderdelen:

- het realiseren van de zogenaamde "garantiebanen" (Wet Banenafspraak),
- het inventariseren welke gemeentelijke taken kunnen worden uitgevoerd door doelgroepen,
- het behouden van de bestaande werkgelegenheid voor doelgroepen (bijvoorbeeld de uitvoering beheer openbare ruimte),
- het hanteren van de regionale afspraken over Social Return On Investment bij inkoop en in onze relatie met maatschappelijke organisaties,
- het stimuleren van bedrijven om zich te laten certificeren als sociale onderneming en het certificeren van de bedrijfsvoeringsorganisatie Noaberkracht.

In 2017 zal het doelgroepenbeleid worden ingevoerd en zullen de eerste nieuwe dienstverbanden worden aangegaan. Resultaat van het doelgroepenbeleid is ook een vermindering van het aantal uitkeringsgerechtigden. In 2017 willen we de ervaringen met het aanbieden van werk aan doelgroepen monitoren en kijken of de doelstellingen worden behaald.

Informatieveiligheid en privacy

De noodzaak van een goed georganiseerde Informatieveiligheid is met het datalek in Almelo wederom aangetoond. Het is dan ook niet voor niets dat wij ons geconformeerd hebben aan de Baseline Informatieveiligheid Gemeenten van de VNG en de Informatiebeveiligingsdienst gemeenten. De implementatie van deze Baseline is volop in uitvoering. Dit resulteerde in een informatieveiligheidsorganisatie waarin specifieke rollen zijn georganiseerd met taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden die planmatig onze informatieveiligheid en privacy bewaken en verbeteren. We beschrijven en implementeren momenteel de noodzakelijke maatregelen. Hierbij wordt ook volop aandacht besteed aan bewustwording bij collega's en bestuurders over mogelijke risico's. In dit kader organiseren we informatiesessies waarin tekst en uitleg wordt gegeven over risico's en waarin wordt verteld wat mensen zelf kunnen doen om bij te dragen aan een betere informatieveiligheid en privacy. We willen dit op verschillende manieren doen, maar met de nadruk op de volgende thema's:

Thema Samenwerking

Samenwerking Noaberkracht

De samenwerking met de gemeente Dinkelland in de vorm van Noaberkracht vormt voor Tubbergen een vaste basis. Een doorontwikkeling is afhankelijk van de effecten en de maatschappelijke acceptatie. Andere samenwerkingsverbanden zijn op onderdelen denkbaar, mits het aantoonbare voordelen oplevert. Primair richt Tubbergen zich dan op Noordoost-Twente.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
14 JULI 2017
paraaf

Verdere regionale samenwerking
Voor andere samenwerkingsvormen dan Noaberkracht geldt voor ons het uitgangspunt: 'lokaal wat kan, bovenlokaal wat moet'. Voor nieuwe samenwerkingsverbanden richten wij ons vooral op Noordoost-Twente en de Twentse plattelandsgemeenten. Wij zetten in op een slanke regio Twente die zich als een verlengde van het lokaal bestuur richt op een efficiënte en effectieve uitvoering van haar kerntaken. Verdere Twente-brede samenwerking zien wij vooral in de sfeer van afstemming van en overleg over taken die in eerste instantie aan gemeentes zijn toebedeeld.

Ontwikkelingen
Agenda van Twente
Resultaat = groen
In 2016 heeft een aantal Twentse radenbijeenkomsten plaatsgevonden over een mogelijke nieuwe Agenda van Twente. Op 29 november 2016 heeft de raad besloten om kennis te nemen van de evaluatie van de huidige Agenda van Twente. Tevens heeft zij besloten om in te stemmen met een verkenning naar een nieuwe regionale agenda voor Twente, door de Bestuurscommissie Agenda van Twente van Regio Twente.
Planning = groen
Conform gestelde planning.
Geld = groen
Conform gestelde financiële kaders.

Verbeteren P&C-cyclus
Resultaat = groen
In maart 2016 is voor het eerst gewerkt volgens de scrum-methodiek. De beleidsteksten en paragrafen voor de jaarrekeningen 2015 van de beide gemeenten zijn met behulp van deze scrum-methodiek (in 4 dagen) tot stand gekomen. Hiermee is een aanzienlijke verkorting van de doorlooptijd gerealiseerd.
Tijd = Groen
Continu proces.
Geld = Groen
Conform gestelde financiële kaders.

Meerjarenonderhoudsplanning (MOP) gebouwen
Resultaat = groen
De voorbereidingen voor deze onderhoudsplanningen zijn afgerond, inclusief de daarvoor benodigde dekkingsmiddelen. In de raadsvergadering van mei 2017 wordt de raad voorgesteld om deze planningen vast te stellen en daartoe een voorziening in te stellen ter vervanging van de bestaande bestemmingsreserve. Het saldo van de huidige bestemmingsreserve en het dotatie- en onttrekkingenbeleid voor de komende 10 jaren zijn toereikend om het groot onderhoud te kunnen dekken.
Tijd = groen
Geld= groen

Toelichting

Doorontwikkeling samenwerking in de vorm van Noaberkracht
Noaberkracht ondersteunt de besturen van de deelnemende gemeenten bij het realiseren van de ambities op het gebied van dienstverlening (het leveren van producten en diensten) en op het gebied van het realiseren van maatschappelijke effecten. Noaberkracht staat daarbij midden in de samenleving. De verdere doorontwikkeling van Noaberkracht hangt vooral samen met de veranderende omgeving waarin Noaberkracht opereert en met de rol die Noaberkracht binnen de samenleving speelt. Omdat de samenleving ingrijpend verandert, stelt dit ook nieuwe eisen aan Noaberkracht. Binnen Noaberkracht zijn diverse processen opgestart om Noaberkracht voor te bereiden op de toekomst. Zo zijn we in 2014 gestart met een pilotproject 'Expeditie Noaberkracht', waarmee we ervaring hebben opgedaan met vernieuwende werkwijzen (het Noaberkracht-werken) die meer aansluiten bij de veranderende behoeften vanuit de samenleving. De ervaringen vanuit deze pilot zijn zo positief dat we inmiddels onderzoeken hoe we het Noaberkracht-werken kunnen transformeren tot het 'Werken bij Noaberkracht'.
Daarnaast wordt Noaberkracht direct geconfronteerd met de effecten van de demografische ontwikkelingen. De leeftijdsopbouw binnen Noaberkracht is onvoldoende in balans. Daarom is in 2015 gestart met een

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf fmt

strategische personeelsanalyse. Deze geeft op diverse aspecten inzicht in de toekomstbestendigheid van Noaberkracht als organisatie. Op basis van de analyse bedenken we maatregelen om de organisatie verder toekomstbestendig te maken.

Wat doen we daarvoor?

	Tijd	Kwaliteit	Geld
- (tussen)rapportages Noaberkracht			

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
In 2016 is over Noaberkracht gerapporteerd door middel van een tweetal programmajournaals van Noaberkracht. Daarnaast zijn de jaarstukken 2015 van Noaberkracht aan de gemeenteraad aangereikt, evenals de begroting 2017 van Noaberkracht

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders. (begroting Noaberkracht)

Toelichting

Efficiëntere en effectievere samenwerking in de regio

Wat doen we daarvoor?

	Tijd	Kwaliteit	Geld
- Brandveiligheid			

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
Er is voortdurend aandacht voor de kwaliteit van de (toekomstige) dienstverlening van de brandweer in Tubbergen. Het is in Tubbergen onmogelijk om in alle gevallen aan de opkomstvereisten bij een brand te voldoen. Opkomstvereisten kunnen door organisatorische of verkeerstechnische maatregelen worden aangepakt. Voor Tubbergen zijn dergelijke maatregelen niet realistisch, daarom wordt ook gekeken naar een aanvullende inspanning vanuit de gehele veiligheidsketen, met name in het voorkomen en beheersen van branden. Voor het bestuur van de veiligheidsregio bestaat de mogelijkheid om af te wijken van de wettelijke opkomsttijden. Dat mag echter alleen gemotiveerd. Daarom is door Brandweer Twente de pilot gemotiveerd afwijken opgezet in Tubbergen. Via deze pilot wordt op een verantwoorde en pragmatische wijze invulling gegeven aan de wet. De langere opkomsttijden worden vooral aangegrepen als een mogelijkheid om kansen te ontdekken om de brandveiligheid in Tubbergen verder te verbeteren.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Implementatie nieuwe gemeentelijke samenwerking in Twente			

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
In het rapport van de Commissie Robben over de heroriëntatie op de samenwerking in Twente (2015) zijn drie niveaus van Twentse samenwerking benoemd: Samenwerkende gemeenteraden, samenwerkende portefeuillehouders en samenwerkende ambtelijke organisaties. De Twentse gemeenteraadsleden hebben elkaar in 2016 op diverse momenten en rond diverse onderwerpen ontmoet. Veel ontmoetingen stonden in het thema van een nieuwe Agenda van Twente. Rond dit thema is daarnaast op 23 juni 2016 de

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
gezien 14 JULI 2017
paraaf AMT

bestuurscommissie Agenda van Twente ingesteld, die onder meer het proces rond een mogelijke nieuwe Agenda van Twente begeleidt.

Met betrekking tot de samenwerkende ambtelijke organisaties is het Twentebedrijf in 2016 officieel als bedrijfsvoeringsorganisatie gestart. Bij de behandeling van de begroting 2017 heeft het bestuur van het Twentebedrijf besloten om in een bestuurlijk-ambtelijke strategische bijeenkomst tot een gedragen ontwikkelroute voor het Twentebedrijf te willen komen. Deze bijeenkomst heeft op 31 augustus 2016 plaatsgevonden, waarna het bestuur van het Twentebedrijf op 27 oktober 2016 de beoogde ontwikkelroute voor het Twentebedrijf heeft vastgesteld. Momenteel zijn er onvoldoende bedrijfsvoeringstaken beschikbaar bij samenwerkingsverbanden en gemeenten, die kunnen worden opgenomen (ingeplugd) in het Twentebedrijf. Ook is het niet de verwachting dat dit binnen afzienbare tijd wel het geval zal zijn. Op grond daarvan heeft het bestuur vastgesteld dat het Twentebedrijf voorlopig niet met taken kan worden gevuld.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Onderzoeken naar mogelijkheden voor Wabo-brede samenwerking binnen RUD Twente

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
Met ingang van 2018 moet de huidige netwerk RUD (Regionale uitvoeringsdienst) zijn omgevormd tot een fysieke Omgevingsdienst Twente. Een begeleidingsgroep begeleidt deze transitie. In 2016 zijn drie producten voor de Omgevingsdienst Twente voorbereid: een juridische tekst voor een gemeenschappelijke regeling, een bedrijfsplan en een basistakenpakket. Deze producten zullen in 2017 tot definitieve besluitvorming leiden.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit programma zijn verbonden.

Thema Samenwerking				
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begroting na wijzigingen
Baten	0	0	0	0
Lasten	104	100	76	24
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-104	-100	-76	24
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal van baten en lasten	**-104**	**-100**	**-76**	**24**

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Een analyse op hoofdlijnen wordt hieronder weergegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

Intergemeentelijke samenwerking (€ 24 voordeel)
De casco organisatie van Twentebedrijf is nog niet ingericht zodat de geraamde bijdrage hiervoor nog niet betaald hoeft te worden.
Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

Thema Dienstverlening

Wij streven in onze dienstverlening naar een gemeente die niet afwacht, maar naar de inwoner toe gaat. Een gemeente die haar dienstverlening samen met de inwoners organiseert en niet alleen voor de inwoners. Dit betekent een beleid zonder strikte regels, maar met ruimte voor maatwerk. Niet meer werken met beperkte openingstijden, maar op afspraak werken op een locatie en tijdstip wenselijk voor de inwoner. En waar mogelijk diensten ook digitaal aanbieden.

Toelichting

Dienstverlening dichter bij de inwoner
We werken bij voorkeur op afspraak. Het werken op afspraak betekent dat een inwoner niet meer hoeft te wachten en dat er altijd een medewerker staat die goed voorbereid is om de vraag te beantwoorden. In de voorfase bekijken we ook altijd welke locatie het meest geschikt is voor de afspraak en welke voorbereiding de medewerker en inwoner kunnen doen om het gesprek zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. In dit voorgesprek kan ook blijken dat we de vraag telefonisch of op een later moment digitaal kunnen beantwoorden , waardoor een bezoek aan het gemeentehuis niet nodig is. Inzicht geven in de stand van zaken beantwoordt vaak al een behoefte. Tot slot kan het werken op afspraak in overleg ook op andere tijden dan van 8.30 uur tot 12.30 uur in het gemeentehuis. De verbetering van de dienstverlening blijft een speerpunt van onze organisatie. Door in gesprek te zijn en te blijven met onze inwoner zijn we in staat steeds in te spelen op de behoeftes van die inwoner.

Wat doen we daarvoor?

	Tijd	Kwaliteit	Geld
- Betrokkenheid van de samenleving bij de kwaliteit van de openbare ruimte vergroten			

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
In 2015 is met een belevingsonderzoek onderzocht hoe de inwoners de dienstverlening ervaren. Uit het onderzoek bleek dat het beter kan (de uitkomsten zijn reeds gedeeld met u). Door de inzet van aangewezen contactpersonen (buurtman en de coach) is intensivering van de contacten ontstaan. Dit heeft geleid tot een hogere betrokkenheid en daardoor een betere beleving van de openbare ruimte.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- De reisdocumenten en rijbewijzen thuis bezorgen			

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
Sinds 1 januari 2016 worden alle reisdocumenten en rijbewijzen thuisbezorgd. De eerste resultaten laten een klanttevredenheid van gemiddeld 8.3 zien. Het valt op dat er met name gebruik gemaakt wordt van de

VOOR WAARMERKING GSDC EINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

mogelijkheid om in het weekend en 's avonds de documenten te laten bezorgen. In de raadsvergadering oktober 2016 is besloten om de keuze voor het wel/niet thuisbezorgen als keuze aan de burger te laten.

Reisdocumenten en Rijbewijzen thuisbezorgen video

Toelichting financieel
De uiteindelijk kosten zijn binnen de begroting gebleven.

- Gebruik sociale media uitbreiden

Toelichting op planning
Continu proces.

Stand van zaken
Sociale media bieden nieuwe kansen om de communicatie over ontwikkelingen binnen onze gemeente uit te breiden. Door gebruik van sociale media hebben we inwoners snel en eenvoudig kunnen informeren over nieuwe ontwikkelingen en hebben we vragen van inwoners direct beantwoord. Er was een groei te zien in het bereik van onze sociale media.
In januari 2016 is de gemeente overgegaan naar een zogenaamde toptaken website: www.tubbergen.nl. Met als doel een gebruiksvriendelijke website, waarbij de producten die inwoners aangaan en waar veel vraag naar is bovenaan staan. De burger heeft de relevantie bepaald. De servicegerichtheid en relevantie van wat aangeboden wordt, staat hoog in het vaandel. Met de sociale media is hierop ingespeeld met als beoogd resultaat om via deze media meer bezoekers op de website te krijgen. Met een samengesteld webteam wordt de website constant gemonitord en wordt onderhoud op inhoud en relevantie uitgevoerd. Ook is de inhoud up-to-date gehouden door interne communicatie. Ook worden alle berichten via onze sociale media, zoals:

- Facebook Tubbergen
- Twitter Tubbergen
- Instagram Tubbergen

actief gevolgd en bijgehouden.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Het aantal producten dat we met een huisbezoek kunnen aanbieden uitbreiden en werken op afspraak

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
Het afgelopen jaar zijn meer producten bij onze inwoners thuis aangeboden en daarmee ook afspraak. Verder zijn de voorbereidingen gedaan voor het werken op afspraak voor al onze burgerzakenproducten.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Mogelijkheden onderzoeken real-time digitaal inzicht in stand van zaken proces omgevingsvergunning

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
Het wordt in 2017 mogelijk om real-time inzicht te geven in de status van aanvragen. Dit loopt parallel aan de invoering van het zaaksysteem.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf OMT

Toelichting

Zo kort mogelijke doorlooptijden
Wij hechten veel waarde aan de levertijd van onze producten en diensten. Wij beseffen dat we niet alles in één keer kunnen verbeteren. Daarom gaan we gericht aan de slag met bepaalde producten en diensten. We onderzoeken altijd de mogelijkheden om zaken te dereguleren.
De verbetering van de dienstverlening blijft een speerpunt van onze organisatie. Hierbij is het van belang niet alleen naar doorlooptijden te kijken, maar ook naar de kwaliteit van onze producten en dat in balans te houden.

Wat doen we daarvoor?

Tijd Kwaliteit Geld

- Binnen een werkdag terug melden

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
In 2016 is nader onderzoek gedaan naar de afhandeling van meldingen. Het doel was meer inzicht te krijgen in de beleving van de inwoner bij de afhandeling van meldingen. De meldingen zijn continue gemonitord en waar nodig is er direct actie ondernomen en zijn eventuele verbeteringen doorgevoerd.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Het digitaal verzenden van vergunningen

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
In 2016 zijn de voorbereidingen gestart voor het digitaal verzenden van de vergunningen. Technisch blijken er nog enkele beperken te zijn die in 2017 opgelost worden door de implementatie van het nieuwe zaaksysteem. Dit betekent dat de invoering daar parallel aan gaat lopen.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Ontwikkeltraject voor het proces bouwgrond uitgifte

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
In 2016 zijn de verbeterpunten voor het proces in beeld gebracht en de eerste acties doorgevoerd.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Ontwikkeltraject voor het proces evenementenvergunningen

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Stand van zaken
Het werkproces is uitgewerkt en sluit aan op het nieuwe evenementenbeleid. Door actief te sturen op het tijdig indienen van de aanvraag is het gelukt in 90 procent van de gevallen de vergunning zes weken voor het evenement af te geven. De afgelopen periode hebben meerdere aanvragers voorlichting gekregen over het

invullen van het aanvraagformulier en het belang van een goede en tijdige aanlevering hiervan. Hierbij was aandacht voor de eigen verantwoordelijkheid van de aanvragers.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Ontwikkeltraject voor het proces zorgtoewijzing 3D versie 3.0

Toelichting op planning
Conform gestelde planning.

Stand van zaken
In 2016 zijn de verbeterpunten voor het proces in beeld gebracht en de eerste acties doorgevoerd.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

- Project starten voor deregulering

Toelichting op planning
Het betreft een continu proces

Stand van zaken
Wij zijn constant bezig met het dereguleren van activiteiten. In 2016 is een inventarisatie gedaan van de bestaande voorbeelden. Deze zijn meegenomen in de voortgangsrapportage dienstverlening. Daarnaast zijn twee medewerkers aangewezen die mensen begeleiden bij het dereguleren van verordeningen.

Toelichting financieel
Conform gestelde financiële kaders.

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit thema zijn verbonden.

Thema Dienstverlening				
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begroting na wijzigingen
Baten	378	318	331	13
Lasten	4.202	4.087	4.610	-523
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-3.823	-3.768	-4.279	-510
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	**-3.823**	**-3.768**	**-4.279**	**-510**

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Een analyse op hoofdlijnen wordt hieronder weergegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

Wethouderspensioen (€ 113 nadeel)

Het nadeel heeft grotendeels te maken met de wijziging van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Wet Appa). In deze wijziging is de doorwerking van de Wet verhoging AOW-en pensioenrichtleeftijd geregeld. Met de Wet verhoging AOW- en pensioenrichtleeftijd wordt de leeftijd waarop op grond van de Algemene Ouderdomswet (AOW) recht op ouderdomspensioen ontstaat (de pensioengerechtigde leeftijd) met ingang van 1 januari 2013 stapsgewijs verhoogd. Ook wordt de pensioengerechtigde leeftijd gekoppeld aan de stijging van de levensverwachting.
De verandering van de rentecomponent (verlaging) speelt ook mee bij de verhoogde dotatie.

Vakantiegeldverplichting juni t/m december 2016 (€ 282 nadeel)

Iedere gemeenteambtenaar krijgt vanaf 1 januari 2017 naast salaris ook een vrij besteedbaar budget: het Individueel Keuze Budget (IKB) bestaande uit vakantietoelage, eindejaarsuitkering, levensloopbijdrage en de loonruimte van twee bovenwettelijke vakantiedagen. Dit is afgesproken in het cao-akkoord 2013-2015. Medewerkers krijgen via deze stelselwijziging meer keuzevrijheid en zeggenschap over hun geld. Wat past bij hun levensfase en persoonlijke wensen. Door deze keuzevrijheid dienen de vakantiegeldverplichtingen juni t/m december 2016 als last in de jaarrekening verantwoord te worden. Deze last is niet meegenomen in de begrotingsafrekening en is overeenkomstig de contractafspraken aanvullend.

CAO gemeenten (€ 40 nadeel)

Gemeentepersoneel heeft per 1 januari 2016 een salarisverhoging van 3% gekregen. Met deze salarisafspraak zijn het pensioenakkoord van 2014 en de loonruimteovereenkomst van 2015 bekrachtigd. De salarisstijging is deels gefinancierd door verlaging van de pensioenpremies. De totale loonkosten 2016 stijgen uit boven de raming van de primitieve salarissen 2016 met de aanvullende salarisverhoging. Per saldo is dit een bedrag van € 40.000 dat volgens de geldende contractafspraken door Noaberkracht aan de beide deelnemende gemeenten in rekening moet worden gebracht.
Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 14 JULI 2017

paraaf AMT

7. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit programma zijn verbonden.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begroting na wijziging
BATEN				
A. Lokale heffingen	4.191	4.243	4.295	52
B. Algemene uitkeringen	23.780	24.168	24.210	42
C. Dividend	884	942	845	-97
D. Saldo financieringsfunctie	1.282	1.413	951	-462
E. Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	-2	-2
F. Onvoorzien	0	0	0	0
TOTAAL BATEN	30.137	30.767	30.299	-468
LASTEN				
A. Onroerende zaak belasting	380	402	401	-1
B. Algemene uitkeringen	0	-18	-19	-1
C. Dividend	44	44	45	0
D. Saldo financieringsfunctie	74	74	40	-34
E. Overige algemene dekkingsmiddelen	-192	-14	157	172
F. Onvoorzien	20	0	0	0
TOTAAL LASTEN	326	488	624	136
Saldo van baten en lasten	29.811	30.279	29.675	-604

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Mutaties reserves	-131	-1.583	-1.427	156
Resultaat van baten en lasten	29.680	28.696	28.248	-448

Een analyse op hoofdlijnen wordt hieronder weergegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

Baten toeristenbelasting (€ 36 voordeel)
In de jaarrekening 2015 is rekening gehouden met een verwachte opbrengst van € 167.000. Het kohier sluit met een bedrag van € 196.500, ofwel een meeropbrengst over 2015 van € 29.500. Met betrekking tot vorderingen toeristenbelasting over voorgaande jaren moest echter plm. € 8.200 worden afgeboekt als oninbaar. Voor het jaar 2016 is rekening gehouden met een raming ter zake van € 180.000, maar verwacht wordt dat de daadwerkelijke opbrengst hoger zal uitvallen, gezien de opbrengst over 2015. Daarom is in de rekening 2016 een bedrag wegens 'Nog te ontvangen' toeristenbelasting 2016 opgenomen van € 195.000. De meeropbrengst 2015 ad € 29.500 en de verwachte meeropbrengst over 2016 ad € 15.000, gecorrigeerd met een bedrag van €8.200 wegens oninbaar resulteren in een verschil tussen raming € 180.000 en opbrengst (€ 216.000) van €36.000.

Algemene uitkering (€ 53 voordeel)
In de periode na het 2e programmajournaal 2016 en de jaarafsluiting 2016 is de decembercirculaire 2016 verschenen. De effecten uit deze circulaire zorgen voor een extra inkomst van € 86.000. De correcties gedurende 2016 op de uitkering van voorgaande jaren zorgen voor € 28.000 aan extra inkomsten. De effecten in maatstaven (hoeveelheidsverschillen in aantallen zoals bijv. inwoners, aantal woningen, etc.) zorgen voor een totaal positief effect van € 82.000.

Integratieuitkering sociaal domein (€ 38 voordeel)
Het verschil heeft betrekking op eerdere jaren met betrekking tot de vergoeding voor de sociale werkvoorziening, dat onderdeel uit maakt van de vergoeding voor de participatiewet.

Onderuitputting kapitaallasten (€ 595 nadeel)
Binnen de meerjarenbegroting van 2016 zijn er voordelen geraamd met betrekking tot onderuitputting Deze voordelen komen in werkelijkheid tot uitdrukking binnen de programma's, maar leidt binnen dit programma tot een nadeel. De vrijval vanwege de extra afschrijving op maatschappelijk nut, waartoe besloten was met de vaststelling van de begroting 2016 was al verwerkt in de cijfers. Ten onrechte is deze vrijval in het tweede programmajournaal opnieuw geraamd. Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

Mutatie reserves
Het verschil op de mutaties van de reserves van € 156.000 heeft voor € 99.000 betrekking op de dividenduitkering van afvalwerkingsbedrijf ROVA welk word verwerkt via de reserve afval. Uitgangspunt is dat de kosten van inzameling en verwerking van de afvalstoffen worden gedekt uit de afvalstoffenheffing. Deze dividenduitkering van ROVA wordt hierin ook meegenomen. Het werkelijk ontvangen dividend over 2016 dient echter te worden verantwoord in het jaar 2017. Voor berekening van de tarieven is deze wel geraamd in 2016. Dit leidde per saldo tot een lagere dotatie aan de reserve. In 2016 is de gemeente voor het eerst belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Deze is berekend op een bedrag van € 57.000 welk wordt gedekt uit de reserve grondbedrijf.

GEMEENTE ARCHIEFBEWAARPLAATS HENGELO (OV) ENSCHEDE TUBBERGEN Overijssel Erfgoed Advies & Beheer B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

8. PARAGRAAF LOKALE HEFFINGEN

Op grond van artikel 9, tweede lid van het Besluit begroting en verantwoording bevat zowel de begroting als de jaarrekening tenminste een paragraaf over de lokale heffingen. Deze paragraaf moet volgens artikel 10 tenminste de volgende vijf sub-paragrafen bevatten:

- de geraamde inkomsten;
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt:
- a. hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn wordt bewerkstelligd, dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden;
- b. wat de beleidsuitgangspunten zijn, die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en
- c. hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
- een aanduiding van de lokale lastendruk en
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

In de begroting geven wij ieder jaar een uitgebreide beschrijving van en toelichting op de verschillende lokale heffingen. Dit doen wij omdat de gemeenteraad in de begroting besluit over de hoogte van de tarieven. In de jaarrekening volstaan wij met het terugkijken op het afgelopen jaar en het afleggen van verantwoording over hetgeen in de desbetreffende jaarbegroting is besloten.

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

De belastingenstructuur en de tarieven van de gemeentelijke belastingen zijn voor het belastingjaar 2016 als volgt vastgesteld:

1. de OZB-tarieven zijn zodanig aangepast dat voor 2016 de gewenste meeropbrengst (exclusief areaaluitbreiding) is gerealiseerd;
2. de afvalstoffenheffing is per 1 januari 2016 geherstructureerd in de vorm van een basistarief ad € 100,-- verhoogd met een capaciteitsafhankelijk tarief per lediging voor het aanbieden van restafval;
3. de tarieven van de rioolheffingen zijn ten opzichte van het jaar 2015 met 5% verhoogd en
4. de legestarieven zijn afgestemd op de lasten ter zake en kostendekkend gemaakt.

Onroerende zaakbelastingen

Onder de naam 'onroerende-zaakbelastingen' worden van binnen de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven:

- een *gebruikersbelasting* van degene die – naar omstandigheden beoordeeld – een onroerende zaak die niet in hoofdzaak als woning dient, al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt en
- een *eigenarenbelasting* van degene die van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

Tarieven onroerende zaakbelastingen	**% van de WOZ-waarde 2015**	**% van de WOZ-waarde 2016**
Woning eigenaar	0,1290%	0,1256%
Niet-woning eigenaar	0,1569%	0,1566%
Niet-woning gebruiker	0,1259%	0,1273%

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf .....

Opbrengsten ontroerende zaakbelastingen	**2015**	**2016**
Raming OZB	€ 3.935.000	€3.923.000
Werkelijke opbrengst OZB	€ 3.946.000	€ 3.928.000

Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming	€ 11.000	€ 5.000

Toelichting onroerende zaakbelastingen
De oorspronkelijke ramingen 2016 zijn op basis van de opgelegde kohieren bij het 2e programma-journaal (2e PJ)verhoogd. Het feit dat de werkelijke OZB opbrengst in 2016 lager is dan in 2015 is een gevolg van het raadsbesluit van november 2015 om de OZB tarieven structureel met 3% te verlagen.

Onroerende zaakbelastingen:	**Oorspronkelijke raming**	**2e PJ 2016**	**Nieuwe raming**
Baten eigenaren woningen	€ 2.156.000	€ 77.000	€ 2.233.000
Baten eigenaren niet-woningen	€ 1.072.000	€ -/- 3.000	€ 1.069.000
Baten gebruikers niet-woningen	€ 640.000	€ -/-19.000	€ 621.000
Totale ramingen OZB 2016	**€ 3.868.000**	**€ 55.000**	**€ 3.923.000**

Daarnaast bestond er aanleiding om een bedrag van in totaal € 2.000,-- als 'oninbare vorderingen over voorgaande dienstjaren' te verantwoorden van OZB-vorderingen, omdat de betreffende belastingplichtigen niet (meer) in staat bleken om hun schulden ter zake te voldoen

Afvalstoffenheffing
Deze belasting heeft als uitgangspunt, dat de kosten voor 100% worden gedekt door de heffing . Naast een basistarief per huishouden betaalt de gebruiker een capaciteitsafhankelijk tarief per containerlediging in de vorm van een tarief via het gebruik van een chipkaart, een 140-liter container of een 240-liter container. Op deze wijze wordt uitvoering gegeven aan het beginsel van 'de vervuiler betaalt'. De opbrengst is geen algemeen dekkingsmiddel, maar is bestemd voor de kostendekking van de afvalinzameling en –verwerking.

Tarieven en opbrengst afvalstoffenheffing	**2015**	**2016**
Afvalstoffenheffing 2015:		
Vast tarief per huishouden:	€ 119,--	n.v.t.
Verkoop fiches containers en gebruik chipkaart per lediging 2015:		
- chipkaart 15 liter	€ 0,22	n.v.t.
- containerfiche 140 liter	€ 2,25	n.v.t.
- containerfiche 240 liter	€ 3,85	n.v.t.
Opbrengst afvalstoffenheffing vast tarief en fiches 2015	**2015**	**2016**
Raming vast tarief per huishouden (na wijziging)	€ 932.000	n.v.t.
Werkelijke opbrengst vast tarief per huishouden	€ 937.000	n.v.t.
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming vast tarief	€ 5.000	
Raming opbrengst verkoop fiches en gebruik chipkaart	€ 415.000	n.v.t.
Werkelijke opbrengst verkoop fiches en gebruik chipkaart	€ 287.000	n.v.t.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Verschillen tussen werkelijke opbrengst en raming fiches c.a.	-/- € 128.000	
Afvalstoffenheffing 2016:	**2015**	**2016**
Basistarief (vast recht)	n.v.t.	€ 100,--
1 lediging bij de verzamelcontainer via een chipkaart	n.v.t.	€ 0,60
1 lediging restafvalcontainer (grijs) 140 liter	n.v.t.	€ 5,60
1 lediging restafvalcontainer (grijs) 240 liter	n.v.t.	€ 9,20
Opbrengsten afvalstoffenheffing (basistarief + ledigingen)		
Raming opbrengst basistarief (vast recht):	n.v.t.	€ 784.000
Werkelijke opbrengst basistarief	n.v.t.	€ 801.000
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming basistarief		€ 17.000
Raming opbrengst ledigingen restafval:	n.v.t.	€ 483.000
Werkelijke opbrengst ledigingen restafval	n.v.t.	€ 282.000
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming ledigingen		-/- € 201.000
Aantal ledigingen bij de verzamelafvalcontainer via een chipkaart #		21.920
Aantal ledigingen restafvalcontainer (grijs) 140 liter #		6.259
Aantal ledigingen restafvalcontainer (grijs) 240 liter #		25.515
# Gegevens verstrekt door ROVA		

Toelichting verschillen 2016
Het basistarief 2016 is in vergelijking met het jaar 2015 met ruim € 19,-- verlaagd naar € 100,-- per huishouden. Daardoor is het bedrag van het vast recht gedaald van € 937.000,-- naar € 801.000,--.
Het tarief per lediging van de restafvalcontainer is daarentegen beduidend hoger ten opzichte van het voorafgaande jaar en dat heeft ertoe geleid dat de belastingplichtige het huishoudelijke afval nog meer is gaan scheiden, zoals met de nieuwe tariefstructuur ook de bedoeling was. Het aantal ledigingen van de restafvalcontainer is veel lager uitgevallen dan vooraf is begroot. Geraamd was een opbrengst van € 483.000,-- terwijl de werkelijke opbrengst van de ledigingen heeft geresulteerd in een bedrag van € 282.000,--; ofwel een verschil van € 201.000,--.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
14 JULI 2017
paraaf

Reserve afvalstoffenheffing
De reserve wordt ingezet om gelijkmatige ontwikkeling van de afvalstoffenheffing te waarborgen.

Al jarenlang is er geen sprake van 100% dekking, omdat jaarlijks een beroep wordt gedaan op de reserve. De huidige stand van de reserve bedraagt € 715.000,--.

Rioolheffingen
Voor de rioolheffing geldt eveneens als algemeen uitgangspunt dat 100% van de kosten worden gedekt. Het tarief is gebaseerd op de geraamde kosten, zoals die zijn opgenomen in het Gemeentelijk Rioleringsplan. Tubbergen heft zowel van de eigenaar als van de gebruiker van objecten, die direct of indirect zijn aangesloten op de gemeentelijke riolering. De eigenaar betaalt een vast bedrag per perceel; het tarief voor de gebruiker is gebaseerd op het waterverbruik. Incidentele over- en onder-dekking wordt verrekend met een egalisatiereserve om sterke tariefffluctuaties op te vangen.
In 2014 is het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan voor de periode 2013-2018 vastgesteld. Dit plan is gebaseerd op rioolinspecties die zijn uitgevoerd in 2011 en 2012. Op basis van dit nieuwe plan is het tarief van de rioolheffingen voor het belastingjaar 2016 met 5% verhoogd.

Tarieven rioolheffingen	**2015**	**2016**
Rioolheffing eigenaar	€ 173,--	€ 182,--
Rioolheffing eigenaar (uitsluitend hemel-/grondwater)	€ 58,--	€ 61,--
Rioolheffing gebruiker (tot 300 m3)	€ 70,--	€ 73,50
Opbrengsten rioolheffingen	**2015**	**2016**
Raming rioolheffing gebruikers	€ 557.000	€ 614.000
Werkelijke opbrengst rioolheffing gebruikers	€ 559.000	€ 604.000
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming	€ 2.000	-/- € 10.000
Raming rioolheffing eigenaren	€ 1.181.000	€ 1.254.000
Werkelijke opbrengst rioolheffing eigenaren	€ 1.190.000	€ 1.262.000
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming	€ 9.000	€ 8.000

Toelichting verschillen 2016
Uit bovenstaand overzicht blijkt, dat de rioolheffing van gebruikers € 10.000,-- lager was dan de raming ter zake, terwijl bij de eigenaren de opbrengst juist € 8.000,-- hoger was; ofwel een verschil van per saldo € 2.000,-- dat verrekend wordt met de ' Voorziening rioolheffing' .

Voorziening rioolheffing
De voorziening wordt ingezet om gelijkmatige ontwikkeling van de rioolheffing te waarborgen. Al jarenlang is er geen sprake van 100% dekking, omdat jaarlijks een beroep wordt gedaan op de reserve. De huidige stand van de voorziening bedraagt € 1.449.000,--.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
14 JULI 2017
paraaf AMT

Toeristenbelasting
Deze belasting wordt geheven ter zake van het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen vergoeding in welke vorm dan ook door personen, die niet in de 'Basisregistratie

personen' van de gemeente zijn opgenomen. De toeristenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel; de heffing wordt gebaseerd op basis van aangifte.
Jaarlijks vindt er steekproefsgewijs controle op de aangiftes. De bedoeling hiervan is niet alleen om de aangiftes op juistheid en volledigheid te controleren, maar ook om de exploitanten, daar waar nodig, te adviseren bij een doelmatiger opzet van de administratie, zodat het invullen van de aangifte toeristenbelasting correct, eenvoudig en snel kan geschieden.

Tarieven toeristenbelasting	**2015**	**2016**
Tarief per persoon per overnachting	€ 1,05	€ 1,05
Tarief in eigen onderkomen op camping	€ 0,70	€ 0,70
Opbrengst toeristenbelasting	**2015**	**2016**
Raming toeristenbelasting	€ 167.000	€ 180.000
Werkelijke opbrengst toeristenbelasting	€ 176.000	€ 216.000
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming	€ 9.000	€ 36.000

Toelichting toeristenbelasting
De aanslagen toeristenbelasting kunnen doorgaans pas na afloop van het jaar worden opgelegd, omdat het belastingjaar gelijk is aan het kalenderjaar. Dat betekent, dat pas na afloop van het jaar het werkelijke aantal overnachtingen per belastingplichtige bekend is. Daarom is in de jaarrekening 2015 een post 'Nog te ontvangen bedrag toeristenbelasting 2015 ad € 168.000,-- opgenomen.
In 2016 is het aantal overnachtingen beduidend hoger geweest, dan waarmee in de jaarrekening 2015 rekening is gehouden. De werkelijke opbrengst toeristenbelasting 2015 bedroeg € 197.000,--, waardoor de opbrengst 2015 € 29.000,-- hoger uitvalt dan waarop was gerekend.
Daarnaast is gebleken, dat in 2016 een bedrag van plm. € 8.000,-- aan oninbare vorderingen ter zake over vorderingen uit voorgaande jaren moest worden afgeboekt.
In de jaarrekening 2016 is rekening gehouden met een opbrengst over dat jaar van € 195.000,--.

Forensenbelasting
Deze belasting wordt geheven van natuurlijke personen die, zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, er op meer dan negentig dagen van het belastingjaar voor zich of hun gezin een gemeubi-leerde woning beschikbaar te houden. De forensenbelasting is (ook) een algemeen dekkingsmiddel.

Tarieven forensenbelasting	**2015**	**2016**
Forensenbelasting 'gehuurde grond'	€ 105,--	€ 105,--
Forensenbelasting op eigen grond	€ 286,--	€ 286,--
Opbrengst forensenbelasting	**2015**	**2016**
Raming opbrengst forensenbelasting (na wijziging)	€ 52.000	€ 53.000

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf .....

Werkelijke opbrengst forensenbelasting	€ 52.000	€ 52.000
Verschil werkelijke opbrengst en raming	€ 0	-/- € 1.000

Toelichting forensenbelasting 2016
De tarieven zijn in 2016 niet gewijzigd ten opzichte van die in voorgaande belastingjaren. De raming 2016 van 53.000 euro was een fractie hoger dan in 2015, maar de werkelijke opbrengst ad € 52.000,-- bleef op een vergelijkbaar niveau als in 2015.

Reclamebelasting
Per 1 januari 2015 is er – in samenspraak met de plaatselijke middenstand - een reclamebelasting ingevoerd voor een afgebakend deel van het centrum in Tubbergen.
Met de opbrengst van deze belasting wordt het 'Ondernemingsfonds Tubbergen' gevoed en op deze wijze komt de opbrengst weer op indirecte wijze ten goede aan de ondernemers.

Tarieven reclamebelasting	**2015**	**2016**
Vast bedrag 1e vestiging	€ 600,--	€ 600,--
Vast bedrag per vestiging voor de 2e en volgende vestigingen	€ 500,--	€ 500,--
Opbrengst reclamebelasting	**2015**	**2016**
Raming opbrengst reclamebelasting	€ 53.000	€ 51.000
Werkelijke opbrengst reclamebelasting	€ 51.000	€ 51.000
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming	-/- € 2.000	€ 0

Toelichting reclamebelasting:
De tarieven zijn in 2016 niet gewijzigd ten opzichte van die in 2015. De raming en werkelijke opbreng-sten 2016 ad € 51.000,-- waren aan elkaar gelijk en weken nauwelijks af van de cijfers 2015.

Recapitulatie belastingopbrengsten

Soort heffing/belasting	**Rekening**	**Begroting**	**Rekening**
(bedragen x € 1.000)	**2015**	**2016**	**2016**
Onroerendezaakbelastingen	€ 3.946	€ 3.923	€ 3.928
Afvalstoffenheffing (inclusief verkoop fiches c.a.)	€ 1.224	€ 1.267	€ 1.083
Rioolheffingen	€ 1.749	€ 1.868	€ 1.866
Toeristenbelasting	€ 176	€ 180	€ 216
Forensenbelasting	€ 52	€ 53	€ 52

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Reclamebelasting	€ 51	€ 51	€ 51
Totaal	**€ 7.198**	**€ 7.342**	**€ 7.196**

Lokale lastendruk

Om een indruk te geven van de lastendrukontwikkeling als gevolg van aanvaard beleid worden hierna de gevolgen voor een huishouding met of zonder eigen woning en een bedrijf weergegeven. In deze vergelijking zijn meegenomen de onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Bij de berekening van de lokale woonlasten is uitgegaan van een gemiddelde woningwaarde van
€ 237.000,-- in 2015 en een woningwaarde van € 238.000,-- in 2016, conform de uitgangspunten van de COELO-atlas uit die jaren..
In het jaar 2016 is de ontwikkeling van de lokale lastendruk in de gemeente Tubbergen er als volgt geweest:

Geen eigen woning*	**2015**	**2016**	**verschil**	**Verschil in %**
Rioolheffing (tot 300 m3 waterverbruik)	€ 70,--	€ 73,50	€ 3,50	5,0 %
Afvalstoffenheffing:				-/- 9,0 %
a. basistarief (vast recht)	€ 119,--	€ 100,--	-/- € 19,--	
b. 4 ledigingen restafval (140 liter)	€ 15,40	€ 22,40	€ 7,00	
Totaal	**€ 204,40**	**€ 195,90**	**€ 8,50**	**-/- 4,1 %**

Woning: 2015: € 237.000 2016: € 238.000*	**2015**	**2016**	**Verschil**	**In %**
OZB*	€ 305,--	€ 298,--	-/- € 7,--	-/- 2%
Rioolheffing (tot 300 m3 waterverbruik): a. rioolheffing eigenaar b. rioolheffing gebruiker	€ 173,-- € 70,--	€ 182,-- € 73,50	€ 9,-- € 3,50	5%
Afvalstoffenheffing				-/- 9 %
a. basistarief (vast recht)	€ 119,--	€100,--	-/- € 19,--	
b. 4 ledigingen restafval (140 liter)	€ 15,40	€ 22,40	€ 7,00	
Totaal	**€ 682,40**	**€675,90**	**€ 6,50**	**-/- 0,95%**

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtschelding is één van de wijzen waarop een schuld tenietgaat. Kenmerk van kwijtschelding is dat het gaat om belastingschuldigen die niet in staat zijn anders dan met buitengewoon bezwaar de belasting te betalen. Op grond van artikel 255 van de Gemeentewet bestaat de mogelijkheid om belastingplichtigen, die een inkomen en een vermogen beneden bepaalde minimum normen hebben, kwijtschelding te verlenen van hun belastingschuld. De gemeenten beschikken hierin over een zekere mate van beleidsvrijheid. Tubbergen hanteert, evenals de meeste gemeenten, 100% (maximaal) van de bijstandsnorm als inkomensnorm. Belastingplichtigen, die geen (of een zeer beperkt) vermogen hebben en die een inkomen hebben beneden de bijstandsnorm, komen voor kwijtschelding in aanmerking.

Bij de beoordeling van het kwijtscheldingsverzoek vindt eerst een vermogenstoets plaats. Onder 'vermogen' wordt verstaan: 'de waarde in het economisch verkeer van de bezittingen verminderd met de schulden die hoger bevoorrecht zijn dan de belastingen'. Sommige vermogensbestanddelen van beperkte omvang blijven buiten de vermogenstoets. Dit betreft onder andere:

- inboedel blijft bij de bepaling van het vermogen buiten beschouwing voor zover de executiewaarde hiervan niet meer bedraagt dan 2.269 euro;
- een auto blijft bij de bepaling van het vermogen buiten beschouwing voor zover de executiewaardewaarde hiervan niet meer bedraagt dan 2.269 euro;
- vermogen in de vorm van financiële middelen tot een bedrag van 2.269 euro voor degene die op 31 december 1999 65 jaar of ouder was;
- bank- en girosaldi: deze blijven bij de bepaling van het vermogen buiten beschouwing voor zover die saldi niet meer bedragen dan het totaalbedrag van het voor de verzoeker geldend normbedrag van de kosten van bestaan, de te betalen woonlasten tot een bepaald bedrag, de niet door de werkgever ingehouden premies ziektekostenverzekering, de premie voor een zorgverzekering als bedoeld in de Zorgverzekeringswet en de premie, bedoeld in artikel 17 van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten, verminderd met de normpremie, bedoeld in artikel 2 van de Wet op de zorgtoeslag, voor zover reeds begrepen in de bijstandsnorm zoals die voor de belastingschuldige geldt

Is het vermogen ontoereikend om de aanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, dan wordt overgegaan tot de bepaling van de belastingcapaciteit (netto-besteedbaar inkomen). Het netto-besteedbaar inkomen bestaat uit alle inkomsten (zoals loon) verminderd met bepaalde uitgaven, zoals huur, hypotheekrente en zorgpremie. Als het netto-besteedbaar inkomen per maand lager is dan het normbedrag (100% bijstandsnorm) wordt in principe volledige kwijtschelding verleend. Gemeenten mogen zelf bepalen welke belastingsoorten in aanmerking komen voor kwijtschelding. Tubbergen past kwijtschelding toe voor alleen de volgende heffingen:

- afvalstoffenheffing (basistarief),
- rioolheffing en
- onroerendezaakbelastingen.

Aantal kwijtscheldingsverzoeken	**2015**	**2016**
Aanvragen, die afgewezen zijn	1	19
Aanvragen, die gedeeltelijk toegewezen zijn	14	1
Aanvragen, die volledig zijn toegewezen	87	115
Totaal	**102**	**135**
Kwijtscheldingsbedragen	**2015**	**2016**
Raming kwijtschelding gemeentelijke belastingen en heffingen	€ 15.000	€ 15.000
Werkelijke kwijtschelding gemeentelijke belastingen en heffingen	€ 17.000	€ 18.000
Verschil tussen werkelijke kwijtschelding en raming	-/- € 2.000	-/- € 3.000

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 24 JULI 2017
paraaf

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 14 JULI 2017

paraaf AMT

9. PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING

Risicomanagement
Op 1 juli 2014 is door de raad het beleidskader risicomanagement vastgesteld. In het beleidskader zijn de volgende doelstellingen voor risicomanagement opgenomen:

- Kaderstelling raad en formuleren van beleidsuitgangspunten
- Inzicht krijgen in de risico's die de gemeente loopt
- Beoordelen en optimaliseren van het weerstandsvermogen
- Vergroten van het risicobewustzijn van de organisatie (medewerkers)
- Voldoen aan wet en regelgeving

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft een indicatie in welke mate het vermogen van de gemeente Dinkelland toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid moet worden aangepast. Door de financiële risico's te beheersen en het weerstandsvermogen hierop af te stemmen, dient te worden voorkomen dat elke nieuwe financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen.

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen kunnen we bepalen door onderstaande stappen te doorlopen:
1. Een inventarisatie van de risico's (risicoprofiel);
2. Benodigde weerstandscapaciteit;
3. Beschikbare weerstandscapaciteit;
4. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit.

Risicoprofiel en weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel worden de 10 risico's gepresenteerd met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risiconummer	Risico	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R292	Het niet (kunnen) verkopen van gemeentelijke eigendommen tegen taxatiewaarde	40%	max.€ 1.500.000	18.19%
R291	het niet kunnen verhalen van exploitatiebijdrages in gesloten exploitatieovereenkomsten	65%	max.€ 500.000	9,75%
R301	Meldplicht datalekken: het weglekken of het onjuist/ongewild verspreiden van informatie (Noaberkracht werken / privacy en informatiebeveiliging)	30%	max € 810.000	7,24%
R146	Algemene uitkering valt lager uit dan begroot	90%	max.€ 250.000	6,81%
R262	Verhoogde vraag naar voorzieningen (WWB)	90%	max.€ 150.000	4,07%
R194	tegenvallers bouw- en woonrijp maken	40%	max.€ 300.000	5.82%
R184	Tekort aan liquide middelen bij het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)	10%	max.€ 1.100.000	3.31%

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

R290	Exploitatietekorten bij verbonden partijen (deelnemingen)	50%	max.€ 220.000	3.29%
R260	Risico's op gebied van betalingsverkeer	10%	max € 1.000.000	3,05%
R245	Ongewenste risico's bij de uitoefening van rampenbestrijding	10%	max € 1.000.000	3,02%

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd (Monte Carlo). Hieruit volgt dat 90% zeker is dat alle risico's (€ 13.076.000) kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 2.650.000 (benodigde weerstandscapaciteit). Conform begroting 2017worden deze aangevuld met de risico's vanuit sociaal domein:

Benodigde weerstandscapaciteit	€2.650.000
Opvang vergunninghouders	€250.000
Lagere vergoeding sociaal domein	€1.000.000
Voorlopige risico inschatting 3 decentralisaties	€500.000
Benodigde weerstandscapaciteit 2015	€4.400.000

Beschikbare weerstandscapaciteit

Tabel 1: Beschikbare weerstandscapaciteit	
Weerstand	**Capaciteit**
Algemene reserve *	5.711.000
Reserve grondexploitatie	5.400.000
Totale weerstandscapaciteit	**11.111.000**

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

Risico's: Bedrijfsproces Financieel Imago / politiek Informatie / strategie Juridisch / Aansprakelijkheid Letsel / Veiligheid Materieel Milieu Personeel / Arbo Product	Weerstandscapaciteit : Algemene reserve Reserve Grondexploitatie

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

=Weerstandvermogen

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen	=	beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 11.111.000	=	2,5
		benodigde weerstandscapaciteit		€ 4.400.000		

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A:	>2.0	uitstekend
B:	1.4-2.0	ruim voldoende
C:	1.0-1.4	voldoende
D:	0.8-1.0	matig
E:	0.6-0.8	onvoldoende
F:	<0.6	ruim onvoldoende

Conclusie: het weerstandsvermogen van de gemeente Tubbergen is uitstekend.

Kengetallen

Om de financiële positie van de gemeente in beeld te brengen, stelt de gemeente Tubbergen jaarlijks een balans en een overzicht van de exploitatie in baten en lasten op. Maar voor een goed oordeel over deze financiële positie zijn aanvullende kengetallen nodig. Deze kengetallen bieden ondersteuning bij de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad. Bovendien kan met deze kengetallen de gemeente Tubbergen goed worden vergeleken met andere gemeenten. Eén afzonderlijk kengetal zegt niet alles en moet altijd in relatie worden gezien met andere kengetallen.

We onderscheiden 5 kengetallen:
1a. netto schuldquote
1b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
2. solvabiliteitsratio
3. grondexploitatie
4. structurele exploitatieruimte
5. belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

1a. Netto schuldquote

Dit kengetal zegt het meest over de financiële vermogenspositie van de gemeente. Hoe hoger de schuld, hoe meer kapitaallasten (rente en aflossing) er zijn. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie.

	(in € 1.000)	Jaarrekening 2015	Begroting 2016	Jaarrekening 2016
A	Vaste schulden	25.477	20.612	22.352
B	Netto vlottende schuld	4.242	11.315	3.522

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

C	Overlopende passiva	509	0	911
D	Financiële activa	0	0	0
E	Uitzettingen < 1 jaar	8.011	0	12.284
F	Liquide middelen	196	0	328
G	Overlopende activa	622	0	1.467
H	Totale baten	43.466	43.954	49.955
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**49,2**	**73,24**	**25,44**

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Zie netto schuldquote, maar dan gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden.

	(in € 1.000)	**Jaarrekening 2015**	**Begroting 2016**	**Jaarrekening 2016**
A	Vaste schulden	25.477	20.612	22.352
B	Netto vlottende schuld	4.242	11.315	3.522
C	Overlopende passiva	509		911
D	Financiële activa	14.445	14.877	12.654
E	Uitzettingen < 1 jaar	8.011		12.284
F	Liquide middelen	196		328
G	Overlopende activa	622		1.467
H	Totale baten	43.466	43.594	49.955
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**16,0**	**39,11**	**0,10**

2. Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hieronder wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen. Hoe hoger het aandeel, hoe gezonder de gemeente.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

	(in € 1.000)	**Jaarrekening 2015**	**Begroting 2016**	**Jaarrekening 2016**

datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

A	Eigen vermogen	23.483	18.291	25.277
B	Balanstotaal	57.097	52.917	55.967
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	**41,1**	**34,56**	**45,16**

3. Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Deze boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

	(in 1.000)	**Jaarrekening 2015**	**Begroting 2016**	**Jaarrekening 2016**
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	2.441	0
B	Bouwgronden in exploitatie	1.585	1.926	-490
C	Totale baten	43.466	43.594	49.955
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	**3,65**	**10,02**	**-0.98**

4. Structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de (structurele) vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft het ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen, dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

	(in € 1.000)	**Jaarrekening 2015**	**Begroting 2016**	**Jaarrekening 2016**
A	Totale structurele lasten	38.224	38.903	37.120
B	Totale structurele baten	37.274	39.232	37.713
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	14.190	956	2.839
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	14.182	747	2.833
E	Totale baten	43.466	43.594	49.955
	Structurele exploitatieruimte (B-A)+(D-C)/E x 100%	**-2,2**	**0,28**	**1,18**

5. Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft de ruimte weer die de gemeente Tubbergen heeft om zijn belastingen te verhogen. De OZB is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomst. Een hoog tarief ten opzichte van het landelijk gemiddelde geeft aan in hoeverre de gemeente al gebruikt heeft moeten maken van deze optie.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

	(in €)	**Jaarrekening 2015**	**Begroting 2016**	**Jaarrekening**

datum 14 JUL 2017
paraaf AMT

A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde OZB-lasten voor een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde van een woning in de gemeente Tubbergen (uitgangspunt COELO-atlas) 2015 € 237.000 2016 € 238.000	305	308	298
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	243	255,50	255,50
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	183	164,40	121.60
D	Eventuele heffingskorting	0	0	N.v.t.
E	Totale woonlasten (A+B+C+D)	731	727.90	675,1
F	Woonlasten landelijk gemiddelde	715	723	723
	Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde (E/F) x 100%	**102,2**	**107**	**93,4**

Totaal tabel kengetal en uitkomst

Kengetal	**Uitkomst (%)**
Netto schuldquote	25,44
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	0,10
Solvabiliteit	45,16
Grondexploitatie	-0,98
Structurele exploitatieruimte	1,18
Belastingcapaciteit	93,4

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

10. PARAGRAAF ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

De paragraaf Kapitaalgoederen gaat in op de manier waarop het op duurzame wijze in stand houden van kapitaalgoederen (de fysieke gemeentelijke infrastructuur), is geborgd. Onder kapitaalgoederen verstaan we: wegen (inclusief kunstwerken), riolering, water, groen en gebouwen.
Voor het geformuleerd doel zijn en worden onderhoudsplannen opgesteld, waarin we aangeven op welk kwaliteitsniveau kapitaalgoederen worden onderhouden. Als introductie op deze paragraaf staat hieronder het overzicht van de beheerplannen voor de kapitaalgoederen:

Beheerplannen	Jaar van vaststelling plan door de gemeenteraad	Looptijd t/m:	Financieel in de begroting vertaald?	Uitgesteld onderhoud?
Wegen[1]	2016	n.v.t.	ja	nee
Riolering	2013	2018	ja	p.m.
Water[2]	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Groen	2010	n.v.t.	ja	nee
Gebouwen	2015	2018	ja	nee
Openbare verlichting	2011	n.v.t.	ja	nee

1: Kunstwerken (duikers en bruggen) vallen onder het aspect 'wegen'.
2: Voor 'water' is in de gemeente Tubbergen geen sprake van kapitaalgoederen. In deze paragraaf Kapitaalgoederen komt 'water' daarom niet meer terug.

Beleid en beheer
Algemeen
Het onderhoudsniveau van de openbare ruimte is vastgesteld in het beleidsplan Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). Dit plan, dat uitgaat van de systematiek om te werken volgens zogeheten beeldkwaliteit, is vastgesteld door de gemeenteraad in 2010.
Voor het beheer van de wegen en het groen gebruiken we de (beeld)Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte van CROW. In de catalogus is met foto's aangegeven wat de relatie is tussen beeldkwaliteit (foto) en het onderhoudsniveau. Uw gemeenteraad heeft het gewenste basis onderhoudsniveau vastgesteld op kwaliteit C. Voor het gebiedstype 'hotspot' is een hoger onderhoudsniveau vastgelegd. Uit inspecties en schouwen blijkt dat de afgesproken kwaliteit is behaald.
De gemeente Tubbergen is in veel gevallen slechts verantwoordelijk voor het groot onderhoud van gemeentelijk vastgoed. De verantwoordelijkheden voor het dagelijks, klein en groot onderhoud zijn vastgelegd in huurcontracten of gebruiksovereenkomsten. Voor de schoolgebouwen heeft de TOF (de Tubbergse Onderwijs Federatie) de verantwoordelijkheid over het dagelijks, klein en groot onderhoud. Het dagelijks en klein onderhoud van de gebouwen voor de eigen bedrijfsvoering vallen onder de verantwoordelijkheid van Noaberkracht (gemeenschappelijke regeling).

Wegen
In 2016 is het meerjaren onderhoudsplan (MOP) wegen en kunstwerken vastgesteld. Met de vaststelling is geborgd dat de infrastructuur op een gewenst niveau wordt onderhouden en dat er daarvoor voldoende financiële middelen beschikbaar zijn. In het plan is vastgelegd dat het wegennet is ingedeeld in verschillende categorieën (structuurelementen). Per categorie en functie is de gewenste onderhoudskwaliteit vastgelegd in een ambitie. De ambities vinden aansluiting op de door CROW ontwikkelde systematiek voor beeldkwaliteit. Voor wegen is een generieke ambitie volgens beeldkwaliteit C vastgesteld. Voor voetpaden in woongebieden is vastgelegd dat hiervoor een hogere kwaliteit B wordt gehanteerd. De verharding in de hotspots/centra wordt eveneens onderhouden op kwaliteit B. De werkwijze om verschillende ambitieniveaus te gaan hanteren

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
14 JULI 2017
paraaf AMT

zal in de werkprocessen geïmplementeerd worden. Met ingang van 2017 is er voor het realiseren van de gekozen ambities structureel voldoende budget in de begroting opgenomen. De ontwikkelingen in kwaliteit ten opzichte van ambitie zullen vanaf dat jaar gemonitord worden
Voor het verrichten van groot onderhoud aan asfalt- en betonwegen is een meerjarig onderhoudsbestek op de markt gezet. Het jaar 2016 is het eerste jaar van dat bestek. Verspreid over de hele gemeente zijn hiervoor diverse onderhoudswerken uitgevoerd .
Bij vaststelling van het meerjaren onderhoudsprogramma is geconstateerd dat onvoldoende inzicht bestaat omtrent de actuele staat van de civiele kunstwerken. In 2017 zal worden gestart met inspecties.

Openbare verlichting
Het onderhoud van de openbare verlichting is geregeld via een meerjarig onderhoudsbestek met in totaal zes gemeenten. Het beleidsplan 'Verlichten openbare ruimte' is in 2011 opgesteld en hierin zijn de uitgangspunten en keuzes voor het beleid beschreven.
In 2016 is doorgegaan met het planmatig vervangen van traditionele armaturen door energiezuinig LED verlichting. De eerste projecten in Langeveen, Geesteren en Tubbergen zijn afgerond; hierbij zijn ruim 400 armaturen vervangen.

Riolering
In het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP 2013-2018) zijn de kaders en het beleid vastgelegd voor het onderhoud en vervanging van de riolering, maar ook voor verbeteringsmaatregelen. In 2016 zijn aanvullende inspecties uitgevoerd in Harbrinkhoek, Langeveen, Manderveen en Mariaparochie. De resultaten daarvan worden nader geanalyseerd.
De maatregelen voor de riolering die in 2016 zijn uitgevoerd, volgen uit het maatregelenprogramma GRP 2013-2018. De focus ligt de daarbij op vervanging en reiniging van de hoofdriolen.
In 2016 hebben in de kern Tubbergen rioolvervangingen plaatsgevonden aan Vosmeerstraat en Maatweg. De riolering in Wiegmannstraat, Nitertsrtaat, Van Maasstraat en de daaraan liggende hofjes zijn van een relining voorzien. Het rioolgemaal aan de Sportlaan in Tubbergen is gerenoveerd. De implementatie van de hoofdpost is afgerond waardoor nu alle belangrijke gemalen, overstorten en randvoorzieningen op afstand te monitoren zijn.

Groen
De kwaliteit van groenvoorzieningen wordt primair bepaald op basis van beeldkwaliteit. Afhankelijk van de locatie zijn minimale beeldkwaliteitsniveaus vastgesteld door de gemeenteraad. In het algemeen is kwaliteitsniveau C het gewenst niveau. Bij 'hotspots' geldt het hogere kwaliteitsniveau A. Maandelijks monitoren we steekproefsgewijs de kwaliteit van het groenareaal. Uit de schouwen blijkt dat het gewenste onderhoudsniveau wordt behaald.
Voor bomen voeren we naast beeldkwaliteit ook een wettelijke veiligheidsinspectie uit ('Visual Tree Assessment'). Daarbij bepalen we op grond van het risicoprofiel welke inspectiefrequentie nodig is en welke eventuele onderhoudsmaatregelen nodig zijn.

Gebouwen
De gebouwen, waarvan het onderhoud een verantwoording is van de gemeente, worden via een MOP (meerjaren onderhoudsplan) functioneel op niveau 2/3 (goed/voldoende) gehouden. Jaarlijks worden het onderhoudswerkzaamheden uit het MOP getoetst op nut en noodzaak. Om de vier jaar worden de MOP's geactualiseerd aan de hand van gebouwinspecties volgens de NEN 2767. De voorziening " planmatig onderhoud gemeentelijke gebouwen" wordt via deze actualisatie op pijl gehouden.

Externe beleidsontwikkelingen die impact hebben op onderhoud
Landelijk wordt gewerkt aan een nieuwe richtlijn voor lokale bruggen, die met de huidige systematiek voor inspectie vaak (onterecht) het stempel 'einde levensduur' of 'afgekeurd' krijgen. Dat komt omdat lokale bruggen nu vaak beoordeeld worden op grond van normen die voor bruggen op rijkswegen gelden. Deze zijn te zwaar voor de lokale omstandigheden. Het initiatief hiertoe is in 2015 gestart en inhoudelijke voorstellen werden in 2016 verwacht. Het proces heeft enige vertraging opgelopen waardoor de afronding eind 2017 wordt verwacht De uitkomsten hiervan zijn ook van belang voor de pilot met het assetmanagement op 17 bruggen.

VOORDRAAGT AAN GEDEELDEN
BOUWLIJK & VOORSTELLEN B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

11. PARAGRAAF FINANCIERING

Algemeen
De wet financiering decentrale overheden (fido) bevordert een solide financieringswijze bij openbare lichamen. Het doel hiervan is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten. De wet kent een onderscheid tussen regels voor korte financiering (kasgeldlimiet) en regels voor lange financiering (renterisiconorm). Het onderscheid is gelegd bij 1 jaar.

Kasgeldlimiet en korte financiering
De kasgeldlimiet heeft als doel de financiële gevolgen van schommelingen in de rente op korte leningen (< 1 jaar) te beheersen. De limiet is bepaald op 8,5% van de totale begroting.
Een kasgeldlimiet van € 5 miljoen betekent dat Tubbergen in 2016 tot een bedrag van € 5 miljoen met kort geld (looptijd < 1 jaar) mocht financieren.

Kasgeldlimiet	***€ (x 1 miljoen)***
Begrotingstotaal 2016	58,5
Vastgesteld percentage	8,5%
Kasgeldlimiet	**5**

Renterisiconorm en lange financiering
De renterisiconorm is een instrument voor de beheersing van het risico van een rentewijziging. Jaarlijks mogen de renterisico's uit hoofde van renteherziening en herfinanciering niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal. Er mag dus maar 1/5e deel van de totale begroting aan rentegevoeligheid onderhevig zijn.

Renterisiconorm	***€ (x 1 miljoen)***
Begrotingstotaal 2016	58,8
Vastgesteld percentage	20%
Renterisiconorm	11,7
Renterisico: herfinanciering + renteherziening	0
Ruimte	**11,7**

In 2016 is geen renterisico gelopen. Dit blijft binnen de norm.

Leningen
Onderstaande tabel geeft inzicht in het verloop van de geldleningen:

Leningen (opgenomen)	***€ (x 1 miljoen)***
Beginstand 1 januari 2016	25,5
Bij:	
Nieuwe leningen t.b.v. investeringen	0
Af:	

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Reguliere aflossingen	3,1
Vervroegde aflossingen	0
Eindstand per 31 december 2016	**22,4**

EMU Saldo
Het EMU saldo geeft weer wat het saldo aan inkomsten en uitgaven van de gehele sector overheid in een bepaalde periode is. In grote lijnen is dit het exploitatiesaldo voor bestemming plus de afschrijvingen min de investeringen over een bepaald jaar. In 2016 was dit voor Tubbergen: € 4.047.064.

Algemene ontwikkelingen
Liquiditeit, rentevisie en schatkistbankieren
De gemeente Tubbergen heeft ook in 2016 gekozen voor spreiding in de financieringsmogelijkheden. Door een actuele liquiditeitsplanning kan worden ingespeeld op eventuele tekorten of overschotten in de toekomst. Zo wordt door het aantrekken van langlopende geldleningen ingespeeld op eventuele liquiditeitstekorten voor de lange termijn.
Eventuele voorziene tekorten op de korte termijn worden opgevangen door het aantrekken van 1-maands geldleningen. Het 1-maands rentetarief is op dit moment negatief. Dat betekent dat de gemeente bij het aantrekken van een kasgeldlening met een looptijd van 1 maand rente ontvangt. Omdat de gemeente ervoor gekozen heeft om een gedeelte van eventuele liquiditeitstekorten met kort geld te financieren, pakt de rentevisie goed uit en levert dit de gemeente geld op.
Eventuele liquiditeitsoverschotten worden als gevolg van schatkistbankieren automatisch afgeroomd naar onze bankrekeningrekening bij het Ministerie. Dit levert echter niets op, het rentepercentage is op dit moment 0.

Geldleningen
Er zijn in 2016 geen geldleningen aangetrokken of extra afgelost.

Kasgeldleningen
Om tijdelijke liquiditeitstekorten zo efficiënt mogelijk te overbruggen, zijn in 2016 meerdere kasgeldleningen afgesloten, telkens met een looptijd van 1 maand. Het rentepercentage varieerde van -0,15% tot -0,3%.

Rente: 1 maands euribor
Het 1-maands euribor rentetarief is in 2015 laag gebleven en zelfs gedaald tot negatieve rente. Per 1 januari 2016 bedroeg het percentage 0,21%. Eind december was dit percentage – 0,38%.

Schatkistbankieren
In december 2013 is de wet Schatkistbankieren in werking getreden. Deze wet verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. 'Overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Hierdoor zal de Nederlandse staat minder geld hoeven te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen. De rente die vergoed wordt is gelijk aan de rente die de Nederlandse staat betaalt op leningen die ze op de markt aangaat en is op dit moment 0.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

12. PARAGRAAF VERBONDEN PARTIJEN

Noaberkracht Dinkelland Tubbergen	EUREGIO	Cogas	CBL Vennootschap B.V.
regio twente Regio Twente	SOWECO NV Soweco	ENEXIS Enexis Holding N.V	essent CSV Amsterdam B.V.
VEILIGHEIDSREGIO TWENTE Veiligheidsregio Twente	CREMATORIA TWENTE Crematoria Twente	ENEXIS Vordering op Enexis B.V.	Twence Afval en energie Twence B.V.
ROVA NV ROVA Holding	Stadsbank Oost Nederland Stadsbank Oost Nederland	BNG BANK BNG	Vitens Vitens
WADINKO Wadinko	ENEXIS Verkoop Vennootschap B.V.		

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Het aangaan van banden met verbonden derde partijen komt altijd voort uit het publieke belang. Het is een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren.

Deze paragraaf is om twee redenen voor u van belang. Op de eerste plaats voeren verbonden partijen vaak beleid uit dat de gemeente in principe zelf ook kan doen. De gemeente blijft de uiteindelijke verantwoordelijkheid houden voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. Er blijft dus voor u nog steeds een kader stellende en controlerende taak over bij die programma's. De tweede reden betreft de kosten – het budgettaire beslag- en de financiële risico's die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen. De verbonden partijen, waarbij de gemeente Dinkelland betrokken is, worden hieronder beschreven.

Verbonden partijen Tubbergen

Naam Verbonden partij	Activiteiten	Bestuurlijk belang	Financieel belang
Noaberkracht Dinkelland Tubbergen			
Het openbaar lichaam Noaberkracht Dinkelland Tubbergen is een samenwerkingsverband van de gemeenten	1. In naam van de deelnemende bestuursorganen is de bedrijfsvoeringsorganisat	Door de omzetting van een openbaar lichaam naar een bedrijfsvoeringsorganisati e kent Noaberkracht	De gemeente Tubbergen draagt voor 43,65% bij aan de begroting van de

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Tubbergen en Dinkelland in de vorm van een gemeenschappelijke regeling (gemeenschappelijke regeling Tubbergen-Dinkelland). De vestigingsplaats is Denekamp. De raad van Tubbergen heeft op 14 december 2015 toestemming verleend om Noaberkracht Dinkelland Tubbergen met ingang van 1 januari 2016 om te zetten van een openbaar lichaam naar een bedrijfsvoeringsorganisatie	ie in ieder geval belast met: a. Beleidsontwikkeling en beleidsvoorbereiding; b. Uitvoering van het door de gemeentelijke bestuursorganen vastgestelde beleid; c. Inkoop en aanbesteding van opdrachten, voor zover het de bedrijfsvoering betreft; d. Uitvoering van door de rijksoverheid opgedragen medebewindstaken; e. Toezicht op en handhaving van de hiervoor genoemde uitvoering. 2. In eigen naam is de bedrijfsvoeringsorganisatie in ieder geval belast met: a. De bedrijfsvoering; b. Inkoop en aanbesteding van opdrachten voor de bedrijfsvoering. De bedrijfsvoeringsorganisatie voert uitsluitend taken uit voor bestuursorganen van Dinkelland en Tubbergen.	Dinkelland Tubbergen met ingang van 1 januari 2016 nog slechts één bestuur, in plaats van een algemeen en dagelijks bestuur. De samenstelling van het bestuur blijft gelijk ten opzichte van dat van het algemeen en dagelijks bestuur. Ook het bestuurlijk belang blijft ongewijzigd.	gemeenschappelijke regeling De bijdrage van Tubbergen over 2016 bedroeg € 13.106.000. EV: € 2.522.000 VV: € 3.724.000 Resultaat: € 278.000
Regio Twente			
Het regionaal openbaar lichaam Regio Twente is een samenwerkingsverband van alle 14 Twentse gemeenten in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. Regio Twente is gevestigd in Enschede. De raad van Tubbergen heeft op 3 november 2015 ingestemd met de	Regio Twente behartigt de (Twentse) belangen op de volgende terreinen: * basispakket a. Publieke gezondheid, onder de naam GGD Twente; b. Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning; c. Sociaaleconomische structuurversterking;	Als gevolg van de wijziging van de gemeenschappelijke regeling Regio Twente benoemt het college uit zijn midden een (plaatsvervangend) lid van het algemeen bestuur. Een lid van het algemeen bestuur beschikt over één stem. Indien het gaat om de vaststelling van de begroting, wijzigingen	De deelnemende gemeenten betalen een jaarlijkse bijdrage, naar rato van het inwonertal. De bijdrage van Tubbergen over 2016 bedroeg € 993.664. EV: € 3.734.000 VV: € 12.894.000 Resultaat: € 41.000

VOOR TAARMERKINGSDOELEINDEN
BBG Assurantie Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017

paraaf .....

wijziging van de gemeenschappelijke regeling Regio Twente per 1 januari 2016. De wijziging hangt samen met het vervallen van de plusstatus van Regio Twente en is in lijn met de heroriëntatie op de samenwerking in Twente. Met ingang van 1 januari 2016 is de gemeenschappelijke regeling Regio Twente een collegeregeling.	d. Recreatieve voorzieningen; e. Bovengemeentelijke belangenbehartiging; * vrijwillige samenwerking f. Faciliteren, coördineren en afstemmen gemeentelijke aangelegenheden; g. Bedrijfsvoering.	daarvan en de jaarrekening alsmede om besluiten over investeringen op basis van een gemeentelijke bijdrage beschikt een lid van het algemeen bestuur, behoudens de voorzitter, over het aantal stemmen dat wordt bepaald door het aantal inwoners van zijn gemeente bij aanvang van het kalenderjaar waarin de stemming plaatsvindt. De voorzitter beschikt in dat geval over één stem.	
Veiligheidsregio Twente			
Het openbaar lichaam Veiligheidsregio Twente is een verplicht samenwerkingsverband van alle 14 Twentse gemeenten in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. De gemeenschappelijke regeling is op 1 januari 2011 in werking getreden. Veiligheidsregio Twente is gevestigd in Enschede.	Veiligheidsregio Twente heeft tot doel de brandweerzorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau te integreren om een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding. De verplichting tot instelling van en deelname aan een veiligheidsregio vloeit rechtstreeks voort uit de Wet veiligheidsregio's die op 1 oktober 2010 in werking is getreden. Met ingang van 2013 is de gemeentelijke brandweer overgeheveld naar de Veiligheidsregio.	Op grond van artikel 11 van de Wet veiligheidsregio's vormen de burgemeesters van de deelnemende gemeenten het algemeen bestuur. Elk lid van het algemeen bestuur beschikt in de vergadering over één stem. Wanneer het gaat om de vaststelling van de begroting, wijzigingen daarvan en de jaarrekening, beschikt een lid van het algemeen bestuur over het aantal stemmen dat is bepaald door het aantal inwoners van zijn gemeente bij aanvang van het kalenderjaar waarin de stemming plaatsvindt (analoog aan de stemverhouding binnen Regio Twente).	De bijdrage van Tubbergen over 2016 bedroeg € 1.065.440. EV: € 73.000 VV: € 57.525.000 Resultaat: € 0

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

EUREGIO			
EUREGIO is een grensoverschrijdend samenwerkingsverband van 131 Nederlandse en Duitse overheden. EUREGIO is een eingetragener Verein (e.V.) naar Duits recht. Via Regio Twente is Tubbergen indirect lid van EUREGIO. EUREGIO is gevestigd in Gronau (D). De gemeenteraad heeft in 2015 ingestemd met een wijziging van de rechtsvorm van EUREGIO in een grensoverschrijdend openbaar lichaam. Deze wijziging zal naar verwachting pas in de loop van 2016 worden geëffectueerd. Om die reden is deze wijziging nu nog niet in de paragraaf Verbonden Partijen van de begroting 2016 verwerkt.	EUREGIO heeft tot doel het stimuleren, ondersteunen en coördineren van regionale grensoverschrijdende samenwerking.	De EUREGIO-raad is het politieke orgaan van EUREGIO. De samenstelling is gebaseerd op een partijpolitieke en regionale sleutel. De uitslag van de gemeenteraadsverkiezing en bepaalt welke partijen in de EUREGIO-raad vertegenwoordigd zijn. Het inwonertal bepaalt het aantal zetels per deelnemende gemeente. Wethouder Volmerink vertegenwoordigt de gemeente.	De jaarlijkse bijdrage bedraagt 0,29 euro per inwoner. EV: € 1.307.700 VV: € 35.629.700 Resultaat: € 1.307.700
Soweco			
Het Openbaar Lichaam Soweco is een samenwerkingsverband van 6 Twentse gemeenten, door middel van een gemeenschappelijke regeling. Soweco is gevestigd in Almelo. De gemeenteraad heeft het college op 14 december toestemming verleend om de gemeenschappelijke regeling technisch te wijzigen.	Soweco voert in opdracht van het openbaar lichaam Soweco de Wet sociale werkvoorziening uit.	Ieder college benoemt uit zijn midden 2 collegeleden in het algemeen bestuur van Soweco.	De exploitatiebijdrage van Tubbergen over 2016 bedroeg € 317.000. EV: € 2.904.000 VV: € 8.397.000 Resultaat: € 10.000

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Crematoria Twente			
Het Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT) is een samenwerkingsverband van 13 Twentse en Achterhoekse gemeenten door middel van een gemeenschappelijke regeling. OLCT is gevestigd in Enschede. De raad van Tubbergen heeft op 14 december 2015 ingestemd met de wijziging van de gemeenschappelijke regeling OLCT per 1 januari 2016. Vanaf die datum is de gemeenschappelijke regeling OLCT een collegeregeling. Met ingang van 1 januari 2016 neemt Winterswijk geen deel meer aan de gemeenschappelijke regeling OLCT.	Het OLCT is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet op de lijkbezorging. Per 1 januari 2000 zijn deze taken ondergebracht in Crematoria Twente / Oost- Nederland B.V.	Als gevolg van de wijziging van de gemeenschappelijke regeling OLCT benoemt het college uit zijn midden een (plaatsvervangend) lid van het algemeen bestuur. Elk lid van het algemeen bestuur heeft één stem per 20.000 inwoners (of een gedeelte daarvan) van de gemeente die hij vertegenwoordigt, met dien verstande dat geen der individuele gemeentes zo veel stemmen kan hebben, dat zij zelfstandig een meerderheid kan vormen	Crematoria Twente / Oost-Nederland B.V. keert jaarlijks dividend uit aan OLCT, die het dividend aan de deelnemende gemeenten uitkeert naar rato van het aantal crematies per deelnemende gemeenten. Er is in 2016 geen uitkering ontvangen. EV: € 1.591.000 VV: € 13.000 Resultaat: -/- € 11.000
Stadsbank Oost Nederland			
Het openbaar lichaam Stadsbank Oost Nederland is een samenwerkingsverband van 22 Twentse en Achterhoekse gemeenten door middel van een gemeenschappelijke regeling. Stadsbank Oost Nederland is gevestigd in Enschede. De raad van Tubbergen heeft op 30 november 2015 ingestemd met de wijziging van de gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland per 1 januari	De Stadsbank Oost Nederland is een intergemeentelijke kredietbank die zich voor ingezetenen van de deelnemende gemeenten op maatschappelijk en zakelijk verantwoorde wijze bezighoudt met kredietverstrekking, budgetbeheer, schuldhulpverlening, preventie en voorlichting.	Als gevolg van de wijziging van de gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland benoemt het college uit zijn midden een (plaatsvervangend) lid van het algemeen bestuur. Elk lid van het algemeen bestuur heeft in de vergadering één stem.	Er is sprake van twee vormen van financiering: 1. De financiering van de bestaanskosten is voor 50% gebaseerd op het aantal huishoudens in een gemeente en voor 50% op basis van de gedeclareerde omzet. 2. De financiering van de dienstverlening wordt gefactureerd aan de hand van de geleverde diensten

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

2016. Vanaf die datum is de gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland een collegeregeling			conform het productenboek. De bijdrage over 2016 bedroeg € 57.915. EV: € 1.698.000 VV: € 18.795.000 Resultaat: -/- € 6.000
Cogas			
De aandelen van de Naamloze Vennootschap Cogas Holding zijn in handen van 9 Overijsselse gemeenten. Cogas is gevestigd in Almelo	Cogas voorziet onder meer in de behoefte aan openbare nutsvoorzieningen in de gemeenten die in de vennootschap deelnemen en in haar concessie- en machtigingsgebieden. Tubbergen valt onder het verzorgingsgebied van Cogas.	Tubbergen wordt in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. vertegenwoordigd door de burgemeester.	Tubbergen bezit 293 aandelen (5,75%), waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. De uitkering in 2016 bedroeg € 586.000. EV: € 185,9 miljoen VV: € 78,9 miljoen Resultaat: € 15,0 miljoen
Enexis Holding N.V.			
In 2009 is besloten om het belang in de commerciële activiteiten van Essent NV te verkopen aan RWE en om aandelen te gaan houden in Enexis Holding N.V. (voormalige Essent Netwerk BV). De aandelen van de naamloze vennootschap Enexis Holding zijn in handen van 6 provincies en 130 gemeenten. Enexis is gevestigd in 's-Hertogenbosch.	Enexis beheert het energienetwerk in zeven provincies in Noord-, Oost-, en Zuid-Nederland, waaronder Overijssel. Tubbergen valt onder het verzorgingsgebied van Enexis.	Tubbergen wordt in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. vertegenwoordigd door de burgemeester.	Tubbergen bezit 32.331 aandelen (0,02%), waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. De dividenduitkering in 2016 bedroeg € 27.700. EV: € 3.704 miljoen VV: € 2.608 miljoen Resultaat 2016/2017: € 207 miljoen
Vordering op Enexis B.V.			
Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij de economische eigendom van de gas- en	N.v.t.	N.v.t.	De vordering (geldleningen) van Tubbergen op Enexis bedraagt € 183.500.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BBO Audit & Assurance B.V.
datum 1 / JUL / 2017
paraaf

elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis tegen de geschatte fair market value. Omdat Enexis destijds over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs hiervoor te betalen is deze omgezet in een lening van Essent. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer was opgenomen dat er na splitsing geen financiële kruisverbanden mochten bestaan tussen het productie- en leveringsbedrijf (Essent) en het netwerkbedrijf (Enexis). Omdat het op dat moment niet mogelijk was om de lening extern te financieren, is besloten de lening over te dragen aan de verkopende aandeelhouders van Essent. Op het moment van overdracht in 2009 bedroeg de lening € 1,8 miljard. Deze lening is vastgelegd in een lening-overeenkomst bestaande uit vier tranches.			Op 30 september 2016 is de 3e tranche afgelost. De 4e tranche zal op 30 september 2019 worden afgelost. EV: € 350 miljoen VV: € 6,3 miljoen Resultaat 2015/2016: € 16.900 Resultaat 2016/2017: € 0.
Verkoop Vennootschap B.V.			
In het kader van de verkoop in 2009 van Essent aan RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan RWE. Het merendeel van deze garanties en vrijwaringen is door de verkopende aandeelhouders	Eind juni 2016 zijn RWE en Verkoop Vennootschap B.V. tot een compromis gekomen voor de afwikkeling van alle (fiscale) claims, te weten € 29.768.308. Het restbedrag in het General Escrow Fonds van € 83.090.963 is door JP Morgan uitbetaald aan Verkoop	N.v.t.	EV: € 1,4 miljoen VV: € 2.000 Resultaat 2015/2016: -/- € 430.000 Resultaat 2016/2017: € 500.000

VOOR AKKOORD VERKLARING DOELEINDEN
datum 14 JULI 2017
paraaf

overgedragen aan Verkoop Vennootschap. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de Verkopende Aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd in het General Escrow Fonds wordt aangehouden. Buiten het bedrag dat in het General Escrow Fonds zal worden gehouden, zijn de verkopende aandeelhouders niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties en vrijwaringen.	Vennootschap B.V. Dit bedrag is vervolgens aan de aandeelhouders naar rato van hun belang in Verkoop Vennootschap B.V. uitbetaald. Eind juni 2016 is het General Escrow Fonds geliquideerd. Ondanks dat het escrow fonds in juli 2016 is uitbetaald en geliquideerd, dient de vennootschap nog in stand gehouden te worden tot en met 2019. De reden hiervoor is dat de vennootschap partij is in een aantal juridische overeenkomsten die bij de verkoop van Essent aan RWE zijn afgesloten.		
CBL Vennootschap B.V. De functie van deze vennootschap is de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent ("Verkopende Aandeelhouders") te vertegenwoordigen als medebeheerder (naast RWE, Essent en Enexis) van het CBL Escrow Fonds en te fungeren als "doorgeefluik" voor betalingen in en uit het CBL Escrow Fonds.	Eind juni 2016 is het CBL Escrow Fonds geliquideerd. Het restantbedrag afgerond $ 19,1 miljoen is door JP Morgan in de verhouding 50%-50% uitbetaald aan RWE en aan de vennootschap. Het restant bedrag is onder inhouding van $ 1 miljoen. en 15% dividendbelasting naar rato van het belang in CBL Vennootschap B.V. uitbetaald aan de aandeelhouders. Er is een bedrag van $ 1 miljoen aangehouden voor eventuele nakomende advies- en afwikkelingskosten. De verwachting is dat dit bedrag medio 2017 nog grotendeels vrij zal kunnen vallen en	N.v.t.	EV: $ 830.000 VV: $ 155.000 euro Resultaat 2015/2016: $ 270.000 Resultaat 2016/2017: $ 700.000

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

	uitgekeerd kan worden aan de aandeelhouders. Ondanks dat het escrow fonds in juni 2016 is uitbetaald en geliquideerd, dient de vennootschap nog in stand gehouden te worden tot en met 2019. De reden hiervoor is dat de vennootschap partij is in een aantal juridische overeenkomsten die bij de verkoop van Essent aan RWE zijn afgesloten.		
CSV Amsterdam B.V.			
Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult: a. namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON; b. namens de verkopende aandeelhouders van Attero eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO BV (hierna Waterland); c. het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort.	De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims worden afgewikkeld. Eventuele claims kunnen door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019) worden ingediend. Na afwikkeling van deze eventuele claims van Waterland zal de escrow-rekening kunnen worden opgeheven en het restant op deze rekening kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders.	N.v.t.	EV: € 3,2 miljoen VV: € 162.000 Resultaat 2015/2016: € 3,3 miljoen Resultaat 2016/2017: € 3 miljoen

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.			
PBE blijft bestaan met een beperkt takenpakket. PBE zal de zaken afwikkelen die uit de verkoop voortkomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid.	Ondanks dat het escrow fonds in juli 2016 is uitbetaald en geliquideerd (zie Verkoop Vennootschap B.V.), dient de vennootschap nog in stand gehouden te worden tot en met 2019. De reden hiervoor is dat de vennootschap partij is in een aantal juridische overeenkomsten (convenanten) die bij de overdracht van EPZ aan RWE c.q. Delta zijn afgesloten.	N.v.t.	EV: € 1,6 miljoen VV: € 45.000 Resultaat 2015/2016: € 65.000 Resultaat 2016-2017: € 0
Twence B.V.			
Op 11 mei 2011 heeft het algemeen bestuur van de Regio Twente (Regioraad) besloten om de aandelen Twence over te dragen aan de aan Regio Twente deelnemende gemeenten. Door de aandelenoverdracht wordt onder meer Tubbergen individueel aandeelhouder in Twence B.V. In 2011 heeft het college van Tubbergen, gehoord de gemeenteraad, besloten tot deelname aan Twence B.V.	Twence B.V. is het afvalverwerkingsbedrijf dat al het huishoudelijke afval en veel van het bedrijfsafval binnen de regio Twente verwerkt. De oorspronkelijke overweging voor Regio Twente om in Twence B.V. deel te nemen was om in regionaal verband bedrijfs- en huisafval te verwerken waarbij de schaalgrootte zou resulteren in voor inwoners (en bedrijven) acceptabele tarieven.	Tubbergen wordt in de Algemene vergadering van Aandeelhouders van Twence B.V. vertegenwoordigd door de burgemeester.	Tubbergen bezit 27.643 aandelen. Twence keert jaarlijks 2,5 miljoen euro + 40% van de netto winst na belasting als dividend uit. Het extra dividend boven de basisuitkering van 2,5 miljoen euro is de komende 10 jaren bestemd voor de Agenda van Twente. De dividenduitkering in 2016 bedroeg € 80.940. EV: € 126 miljoen VV: € 150 miljoen Resultaat: € 12 miljoen
Vitens		datum	14 JULI 2017

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

paraaf AMT

De aandelen van de Naamloze Vennootschap Vitens zijn in handen van 5 provincies en 109 gemeenten. Vitens is gevestigd in Utrecht.	Vitens is het grootste drinkwaterbedrijf van Nederland en verzorgt de drinkwatervoorziening voor 5,4 miljoen mensen in de provincies Flevoland, Friesland, Gelderland, Utrecht, Overijssel en een aantal gemeenten in Drenthe en Noord-Holland. Tubbergen valt onder het verzorgingsgebied van Vitens.	Tubbergen wordt in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. vertegenwoordigd door de burgemeester.	Tubbergen bezit 20.848 aandelen (0,466%), waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. De dividenduitkering in 2016 bedroeg € 79.850. EV: € 489,1 miljoen VV: € 1.249,2 miljoen Resultaat: € 48,5 miljoen
Wadinko			
De aandelen van de Naamloze Vennootschap Wadinko zijn in handen van de provincie Overijssel en 24 gemeenten. Wadinko is gevestigd in Zwolle.	Wadinko is een regionale participatiemaatschappij, die de bedrijvigheid - en daarmee de werkgelegenheid - wil bevorderen in Overijssel, de Noordoostpolder en Zuidwest Drenthe. Wadinko is opgericht vanuit de Waterleiding Maatschappij Overijssel, waar ook Tubbergen in deelnam.	Tubbergen wordt in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. vertegenwoordigd door de burgemeester.	Tubbergen bezit 45 aandelen (1,884%), waarop onregelmatig dividend wordt uitgekeerd. De dividenduitkering in 2016 bedroeg €22.500. EV: n.n.b. VV: n.n.b. Resultaat: n.n.b.
BNG			
De aandelen van de Naamloze Vennootschap Bank Nederlandse Gemeenten zijn voor de helft in handen van de Staat en voor de andere helft in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. BNG is gevestigd in Den Haag.	De BNG heeft ten doel de uitoefening van het bedrijf van bankier voor overheden.	Tubbergen wordt in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. vertegenwoordigd door de burgemeester.	Tubbergen bezit 30.000 aandelen (0,05387%), waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. De dividenduitkering in 2016 bedroeg € 30.600. EV: € 4.486 miljoen VV: € 149.483 miljoen Resultaat: € 369 miljoen

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BRO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

** EV: Eigen Vermogen 31-12-2016; VV: Vreemd Vermogen 31-12-2016; Resultaat: Resultaat over 2016.*

Externe links

In de digitale versie van deze jaarrekening vindt u daar waar mogelijk externe links naar de verbonden partijen van Tubbergen.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf MT

13. PARAGRAAF GRONDBELEID

Algemeen

In deze paragraaf treft u de voortgang van de verschillende grondexploitaties over het jaar 2016 aan. In 2016 waren woningbouwkavels beschikbaar in de gemeentelijke grondexploitaties:

1. Tubbergen: Binnenveld en Haarboer
2. Geesteren: Hutten
3. Albergen: Weemselerveld
4. Fleringen: De Scholt
5. Harbrinkhoek: Dannenkamp
6. Vasse: Steenbrei
7. Langeveen: Knooperf Langeveen
8. Manderveen: Bessentuin

Grondbeleid

De Raad heeft op 13 juli 2016 een nieuwe Nota Grondbeleid vastgesteld:

- Conform het provinciaal beleid mag Tubbergen bouwen voor lokale (eigen) behoefte en zijn definitieve afspraken gemaakt over een verschuiving van uitbreiding naar inbreiding.
- In het kader van de prestatieafspraken met de Provincie Overijssel zijn afspraken gemaakt over het aantal woningen dat Tubbergen tot 2020 mag realiseren.
- Het grondbeleid is ondersteunend aan de behoeftes uit de prestatieafspraken op de terreinen van volkshuisvesting en bedrijventerreinen.

Het grondbeleid van de gemeente is een instrument om (ruimtelijke) doelstellingen te bereiken. De nota Grondbeleid is een kader, waarmee sturing wordt gegeven aan de beleidsdoelstellingen volkshuisvesting, ruimtelijke ontwikkeling en economie.

De complexen in 2016

Vanaf 1 januari 2016 is het BBV op het onderdeel grondexploitatie verder aangescherpt. Het grondbedrijf bestaat alleen nog uit de complexen in exploitatie; voor deze complexen heeft de raad een grondexploitatie vastgesteld en is er daarmee een concreet voornemen tot ontwikkeling.
De gronden van de overige complexen zijn overgeheveld naar de vaste activa en maken financieel gezien geen onderdeel meer uit van het grondbedrijf. Jaarlijks worden alle grondexploitaties geactualiseerd.

Complexen in exploitatie

Dit overzicht heeft betrekking op de complexen waarvoor de Raad een grondexploitatie heeft vastgesteld.
Per complex:

1. is een faseringsschema voor de nog te realiseren kosten en opbrengsten voor de komende jaren opgesteld;
2. zijn de grondprijzen uit de vastgestelde grondprijsbrief opgenomen als basis voor de inkomsten;
3. is geen rekening gehouden met tussentijdse winstnemingen. Dit is volgens de regels van BBV niet toegestaan.

Door elk jaar alle grondexploitaties te actualiseren kan bij vaststelling van de jaarrekening een voorstel worden gedaan over eventuele winst- en/of verliesnemingen.

Woningbouwcomplexen

1. Binnenveld: In 2016 zijn 8 kavels verkocht en voor nog eens 5 kavels zijn verkoopovereenkomsten gesloten, als gevolg hiervan zijn momenteel nog 2 kavels vrij beschikbaar. Verwacht wordt dat dit plan binnenkort is uitverkocht.
2. Haarboer: Nog steeds 1 kavel beschikbaar.
3. Hutten: In dit plan zijn in 2016 27 kavels verkocht, nu zijn er nog 12 stuks vrij beschikbaar. Door deze forse verkopen is de boekwaarde van € 1,2 miljoen veranderd in een negatieve boekwaarde van -€ 0,5 miljoen. Vanaf 2017 zou in principe winst kunnen worden genomen.
4. Weemselerveld: In dit plan zijn vorig jaar 26 kavels verkocht. Er zijn nu nog 19 kavels vrij beschikbaar. Voor de grondexploitatie betekent dit een winstneming van € 1,6 miljoen. Ook dit complex heeft een negatieve boekwaarde.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

5. Dannenkamp: Na de verkoop van 6 kavels in 2016 en 5 verkoopovereenkomsten zijn nu nog 3 kavels beschikbaar. De winstneming bedraagt € 460.000
6. Steenbrei: Na de verkoop van 7 kavels zijn nog 5 kavels beschikbaar. De winstneming bedraagt € 160.000
7. Knooperf: In verband met een verwerving is de boekwaarde van dit complex tijdelijk opgelopen. Het verworven perceel zal tzt worden verkocht. De grondexploitatie heeft een boekwaarde van € 8 ton. Naar verwachting zal deze financieel sluiten.
8. De Scholt: In 2016 zijn geen kavels verkocht, wel zijn er eind 2016 2 verkoopovereenkosmten gesloten.
9. Bessentuin: In dit plan is 1 kavel verkocht.

Resume
In 2016 zijn in het totaal 75 van de geprognosticeerde 56 bouwkavels verkocht. En waren op ultimo 2016 voor nog eens 18 bouwkavels verkoopovereenkomsten gesloten.

Woningbouwkavels	Voorraad per 1-1-2016	Verkocht	Aanbieding	Beschikbaar per 31-12-2016
Vrijstaand	91	43	13	35
2 onder 1 kap	59	27	5	27
Rijtjes	17	5	0	12
Totaal	167	75	18	74

Vennootschapsbelasting (Vpb)
Vanaf 2016 is het grondbedrijf vennootschapsbelastingplichtig geworden. Door het toepassen van een complexe rekenmethode wordt onze fiscale winst bepaald. De fiscaal verlieslatende complexen worden uiteindelijk verrekend met de fiscaal winstgevende complexen. De fiscale winst is een fictieve winst die niet overeenkomt met onze werkelijke winst- en of verliesnemingen. Deze berekeningen dienen jaarlijks te worden gemaakt evenals de aangifte. Vooralsnog ziet het ernaar uit dat over 2016 en 2017 Vpb betaald dient te worden. Naar verwachting zal het jaarlijks om een relatief beperkt bedrag gaan van ongeveer € 0,5 ton op een werkelijke winstneming van € 2,5 miljoen in 2016.

Financiële resultaat
In 2016 is voor een totaalbedrag van € 6,3 miljoen aan inkomsten gerealiseerd. Hier stonden kosten van € 1,9 miljoen (o.a. verwervingen, bouw- en woonrijp maken, plankosten en rente) en een winstneming van € 2,5 miljoen tegenover. Daarmee is de boekwaarde van het grondbedrijf na een winstneming van € 2,5 miljoen met € 1,9 miljoen gedaald tot – € 0,5 miljoen per ultimo 2016.

Reserve grondexploitatie en risico's
De winstneming van € 2,5 miljoen wordt toegevoegd aan de reserve grondexploitatie. De stand van de reserve komt per 1-1-2017 daardoor uit op € 5,2 miljoen. Uit de risico-analyse blijkt een risicovoorziening van € 0,95 miljoen toereikend te zijn. Dit betrekken wij bij de berekening van onze benodigde weerstandscapaciteit in relatie tot het beschikbare weerstandsvermogen. Hiervoor verwijzen wij u naar de paragraaf weerstandsvermogen.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 14 JULI 2017

paraaf MT

14. PARAGRAAF DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN

Het ontwikkelen en uitvoeren van beleid is gericht op het bereiken van effecten in de toekomst. Weten hoe de samenleving zich ontwikkelt en wat dit voor de rol en positie van de gemeente betekent, is dus essentieel. Demografie speelt hierin een belangrijke rol. Demografie omvat de studie van de omvang, de structuur en de spreiding van de bevolking, en hoe de bevolkingsomvang in tijd verandert door geboorten, sterfgevallen, migratie en veroudering. Bij demografische ontwikkeling moet men naast bevolkingsdaling en migratie ook denken aan vergrijzing en ontgroening (de daling van het aantal jongeren).

Onderwerpen

Trends en Ontwikkelingen
Het ontwikkelen en uitvoeren van beleid dat zich richt op de gevolgen van demografische ontwikkeling is voor de meeste gemeenten en provincies relatief nieuw. Demografie omvat de studie van de omvang, de structuur en de spreiding van de bevolking, en hoe de bevolkingsomvang in tijd verandert door geboorten, sterfgevallen, migratie en veroudering. Bij demografische ontwikkeling moet men naast bevolkingsdaling en migratie ook denken aan vergrijzing en ontgroening (de daling van het aantal jongeren). Deze demografische ontwikkeling verschilt per regio en per provincie. In krimpgebieden gaat het om relatief grote dalingen van de bevolking die vaak gecombineerd gaan met huishoudensdalingen.

Nut en noodzaak
In Tubbergen zijn de effecten nog niet zichtbaar, maar ziet men de bevolkingsstijging afvlakken. Effecten van de bevolkingsopbouw zijn al wel zichtbaar. De beleidsmatige gevolgen van deze demografische ontwikkelingen gaan in de toekomst voelbaar zijn op meerdere beleidsterreinen, zoals wonen, onderwijs, economie en arbeidsmarkt, zorg, sport en cultuur. Deze beleidseffecten tezamen hebben weer grote gevolgen voor de leefbaarheid in een gebied. Werken aan leefbare kernen is iets van alle tijden, maar de huidige maatschappelijke ontwikkelingen en trends (bijvoorbeeld demografie) zijn aanleiding om heel bewust na te denken over en te werken aan de toekomst van onze kernen. Daarom zullen demografische ontwikkelingen op kernniveau beschikbaar moeten worden gemaakt. Deze ontwikkelingen betreffen meerdere beleidsvelden en vragen daarom om een integrale benadering.

Inventarisatie/analyse
Om te kunnen anticiperen op de gevolgen van de demografische ontwikkelingen is het van belang te weten hoe de gemeente Tubbergen ervoor staat. Hieronder een kort overzicht.

Ontwikkelingen in Twente
Nieuwe cijfers provincie Overijssel (beleidsinformatie bevolkingsontwikkeling) laten zien dat bevolkingsdaling ook in Twente (Overijssel) is begonnen. Dit gebeurt voornamelijk op het platteland. Door individualisering en vergrijzing neemt het aantal huishoudens wel toe. Je ziet daarnaast dat veel 15- tot 35-jarigen uit het dorp vetrekken naar de stad, terwijl 50-plussers juist de omgekeerde weg bewandelen

Onderwerpen

Cijfers
Om welke cijfers gaat het?

- Bevolkingsaantallen
- Bevolkingsopbouw
- Huishoudens

Bevolkingsaantallen
Bevolking gemeten op 1 januari van het meest recente jaar. Betreft de geregistreerde bevolking van Nederland.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

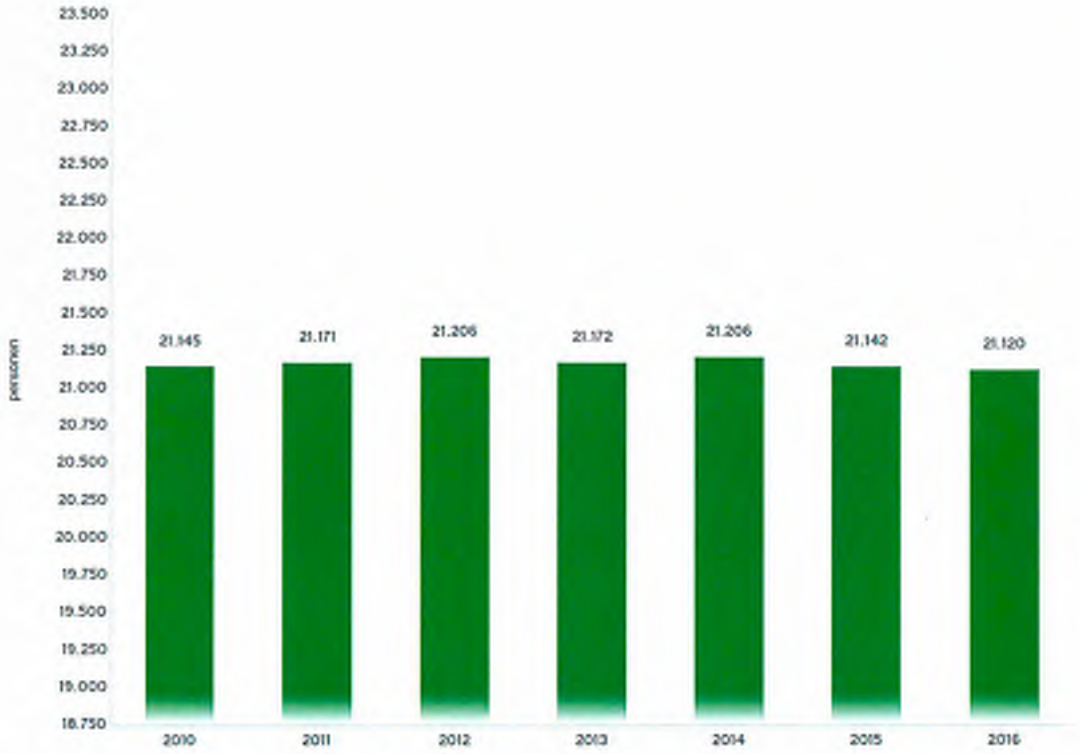

Bron: CBS - Bevolkingsstatistiek

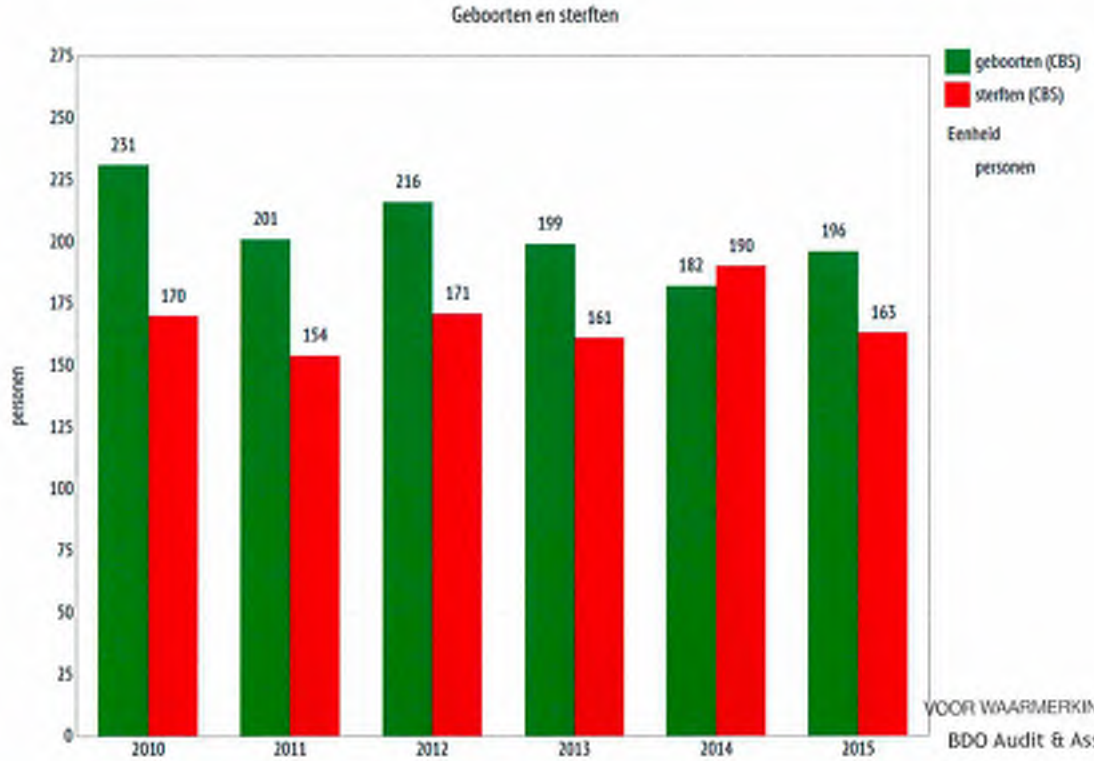

Bron: CBS - Bevolkingsontwikkeling

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Wat valt op?

- Het aantal inwoners op 1 januari 2016 is 21.120.

- Dit is een lichte daling van het aantal inwoners ten opzichte van 2015.
- Tubbergen heeft over 2014 voor het eerst te maken met een negatief geboortecijfer, maar over 2015 is deze weer positief.
- De bevolkingsgroei vlakt langzaam af.

Bevolkingsopbouw

Gegevens over bevolking naar leeftijdsklassen en gemiddelde leeftijd.

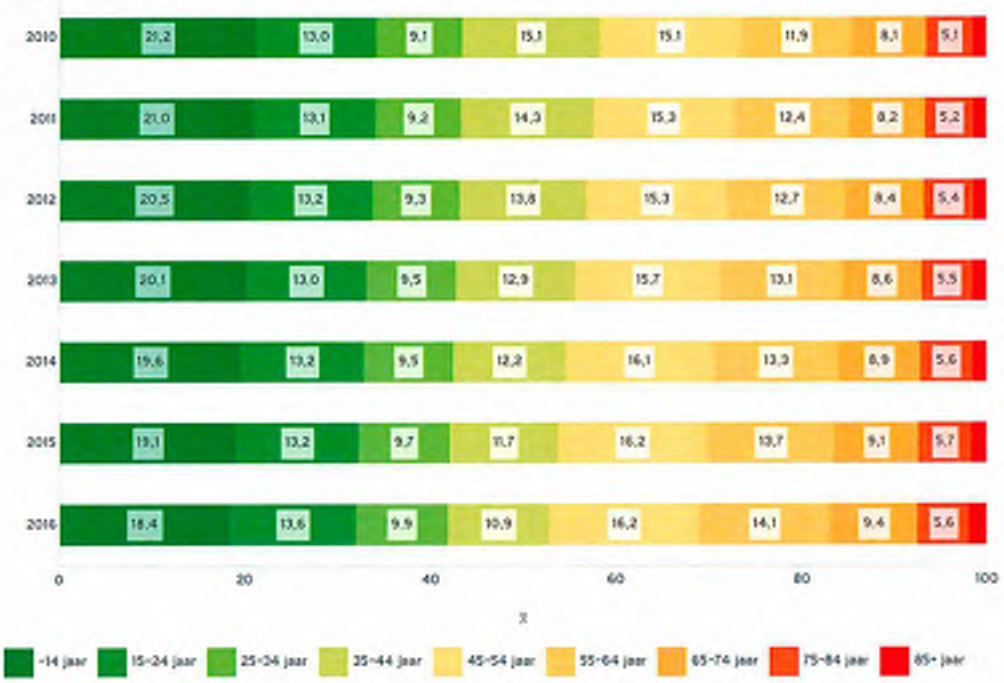

Bron: CBS - Bevolkingsstatistiek

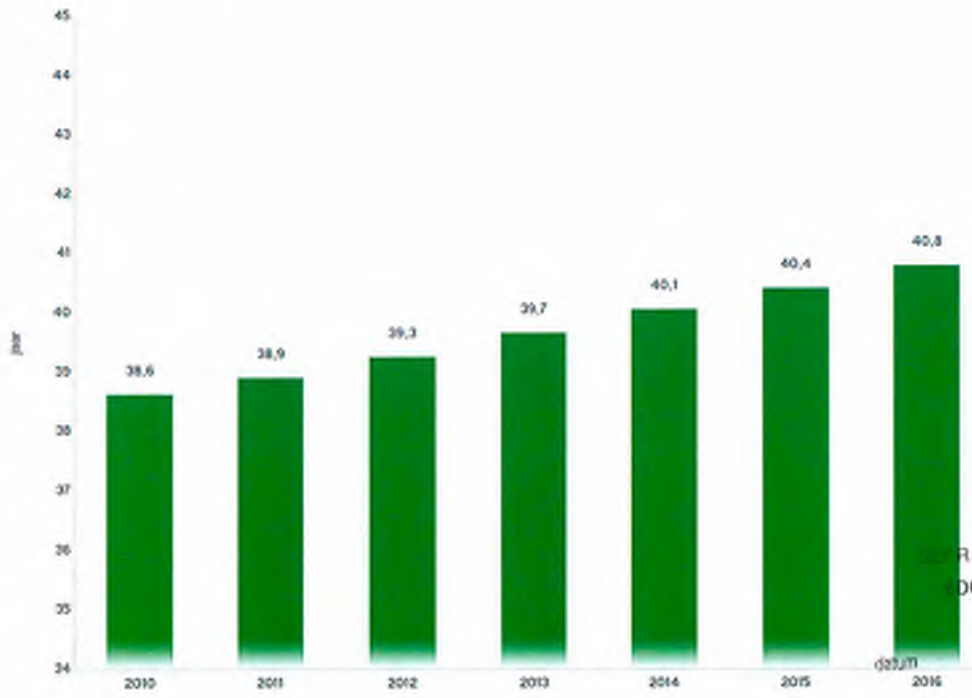

Bron: CBS - Bevolkingsstatistiek

R WAARMERKINGSDOELEINDEN
DO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Wat valt op?

Ontwikkelingen in omvang:

- Veranderingen in leeftijdsgroepen.
- Het absolute aantal personen jonger dan 5 jaar is met 28% afgenomen over de periode 2001-2014.
- Het absolute aantal personen ouder dan 80 jaar is met 76% toegenomen over de periode 2001-2014.

Verschuiving leeftijdsklasse:

- Aandeel jonger dan 14 jaar neemt af.
- Aandeel leeftijd 35 tot 44 jaar neemt af.
- Aandeel leeftijd 45 tot 64 jaar neemt toe.
- Aandeel 65+ neemt toe.

Gemiddelde leeftijd:

- De gemiddelde leeftijd is gestegen van 36,5 naar 40,8 over de periode 2001-2016.

Huishoudens

Gegevens over het aantal huishoudens naar samenstelling en omvang.

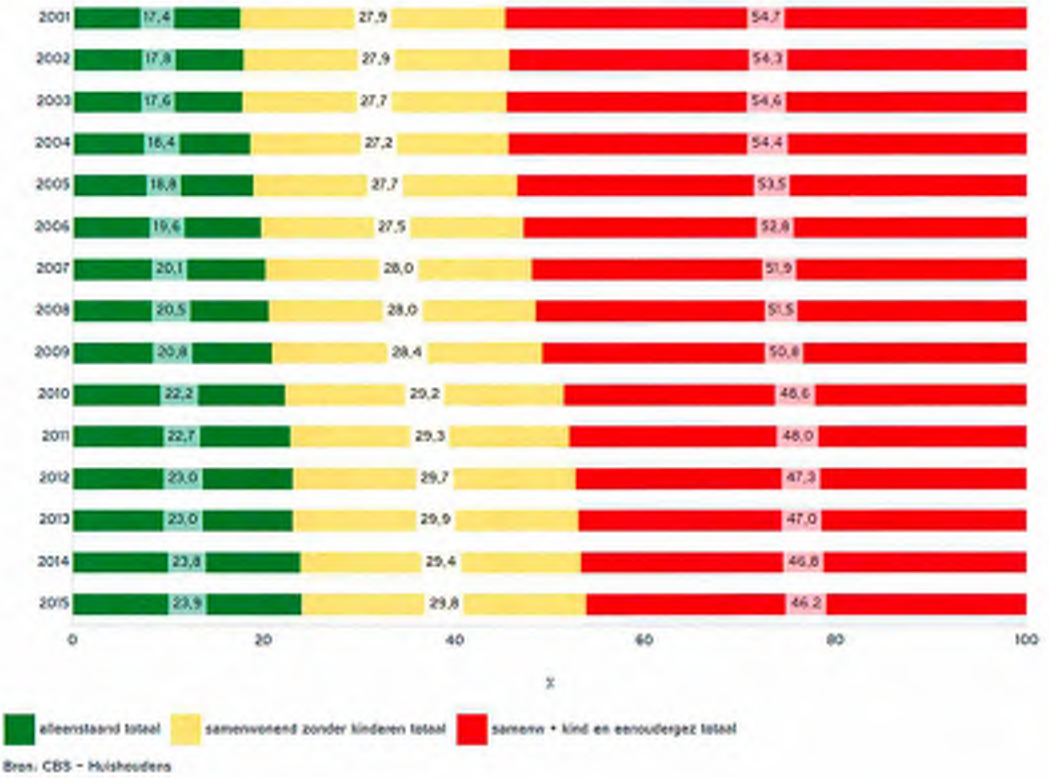

Bron: CBS - Huishoudens

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 14 JULI 2017

paraaf AMT

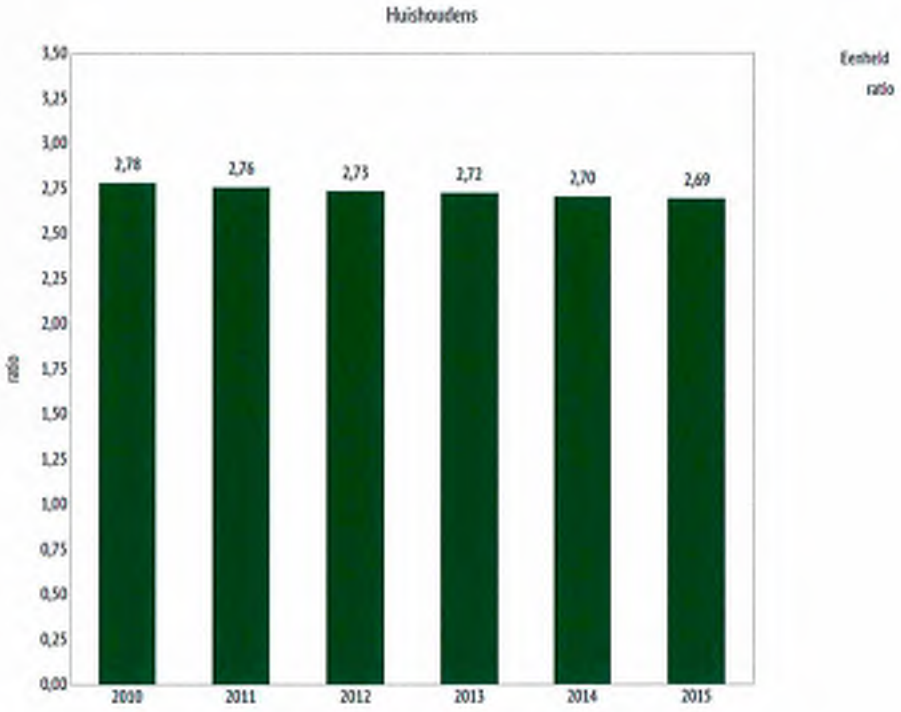

Bron: CBS - Huishoudensstatistiek

Wat valt op?

- De toename van het aandeel eenpersoonshuishoudens (mogelijk door individualisering en vergrijzing).
- De gemiddelde grootte van een huishouden is gedaald naar 2,69.

Onderwerpen

Aandachtspunten richting de toekomst

Bevolkingsprognoses

Om de verandering in bevolkingssamenstelling te schatten kan de ABF Primos analyse gebruikt worden. In dit model worden prognoses gedaan over de periode 2015 tot 2040. In onderstaande figuren kunnen de resultaten daarvan worden bekeken. In het eerste twee figuren is het geschatte verloop van de bevolking van de gemeente Tubbergen en de Regio Twente te zien. In de onderste twee figuren wordt voor de gemeente en de regio Twente een inschatting gemaakt van het procentuele verloop van verschillende leeftijdsgroepen binnen de totale bevolking.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

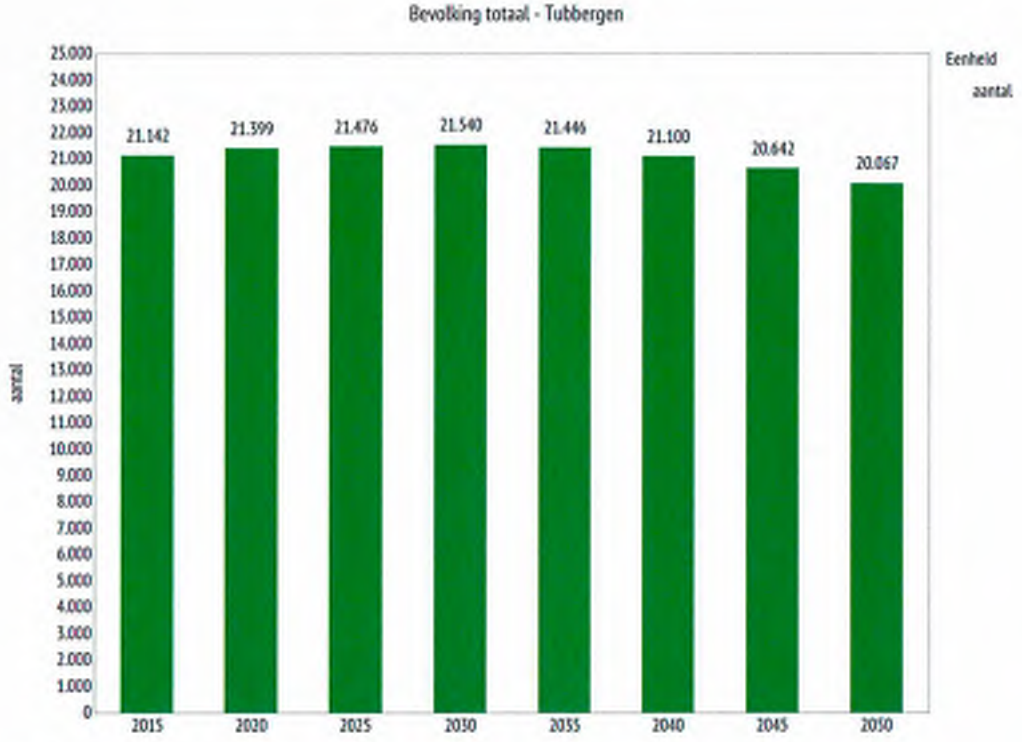

Bron: ABF Research - Primos prognose 2016

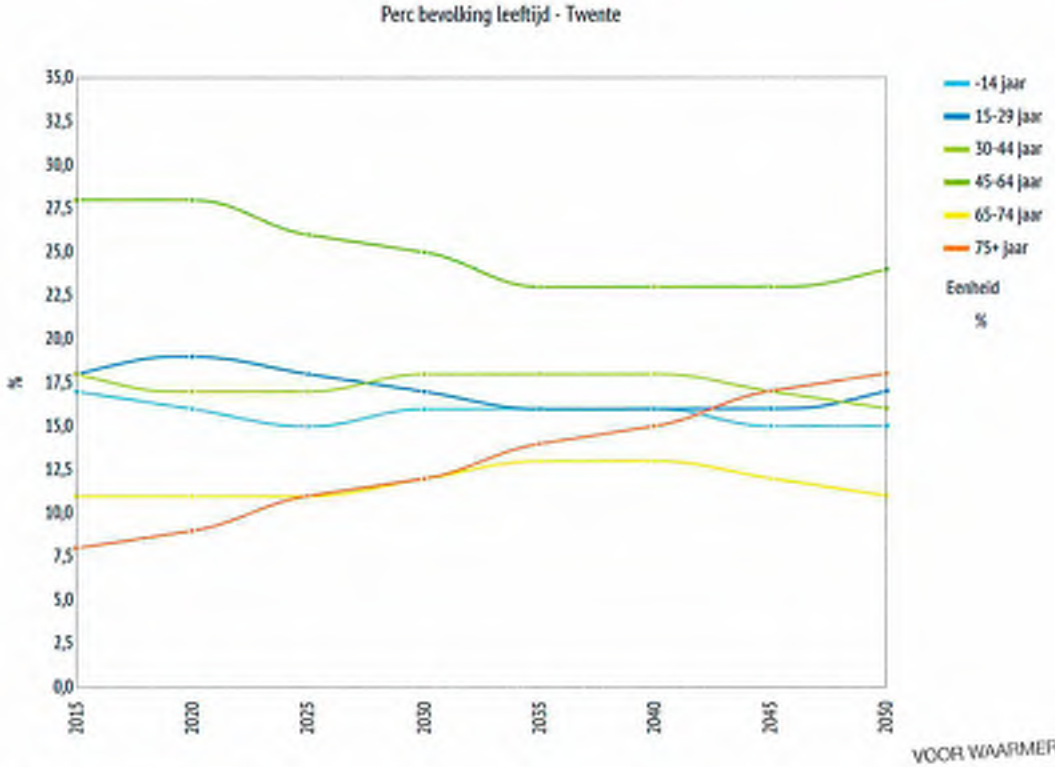

Bron: ABF Research - Primos prognose 2016

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Wat valt op?

Wat zegt de analyse over de toekomst?

- Een lichte bevolkingsgroei tot 2030 waarna de bevolkingsomvang zal gaan dalen. In de Regio Twente als geheel zie je deze daling al eerder inzetten.

- Een veranderende samenstelling van de bevolking.
- Groter aandeel ouderen (vooral 75+).
- Het aandeel 45-64 jarigen is de afgelopen jaren sterk in aandeel gestegen, maar zal waarschijnlijk na 2020 gaan dalen.
- Afname aandeel jongeren.

Daarom:

- Anticiperen op veranderingen.
- Verdiepen naar kernen en doelgroepen.
- Bewustzijn eigen organisatie en van de inwoners vergroten.
- Borgen in beleidsinformatie .

Hoe gaan we in de toekomst met deze gegevens om?

- Duidelijker de gevolgen van de demografische ontwikkeling in de programma's en bijbehorende inspanningen terug laten komen.
- Een doorwerking realiseren voor de vitaliteit/ leefbaarheid in brede zin. Kortom een analyse en vertaling op lokaal niveau.
- Het effectief communiceren van de demografische ontwikkelingen met de samenleving.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

15. PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING

Bestuurs- en Management Ondersteuning

HUMAN RESOURCE MANAGEMENT (HRM)

In HRM staat de afstemming tussen de belangen en ontwikkeling van de medewerker(s) en de doelen en ontwikkeling van de organisatie centraal.

Visie

De medewerker denkt niet in regels, maar durft grenzen te verleggen en denkt in oplossingen. Medewerkers zijn hierbij in staat hun meerwaarde aan te tonen en vragen de kans om zich te bewijzen. Ze brengen mensen bij elkaar en organiseren oplossingen om bij te dragen aan de ontwikkeling van de samenleving om zo mensen verder te helpen.

De organisatie stuurt op het behalen van resultaten en het inzetten van de talenten van medewerkers. Vertrouwen is de basis voor deze relatie tussen de medewerker en de organisatie. Er moet ruimte zijn om te leren, maar ook verantwoordelijkheid genomen worden voor de prestaties. Flexibiliteit en aanpassingsvermogen zijn hierbij voorwaarden, om zo te ondernemen met lef. Dit betekent dat men loyaal is aan elkaar, de organisatie en de samenleving. Dit wordt met trots en respect naar elkaar uitgedragen.

HRM gesprekkencyclus en beloningsbeleid

De gesprekkencyclus is van groot belang om het streven te ondersteunen om kwaliteit en talenten van medewerkers optimaal te benutten binnen de organisatie. Op basis van een evaluatie van de bestaande HRM gesprekkencyclus is onderzoek verricht naar een nieuwe gesprekscyclus. In 2016 zijn op enkele afdelingen pilots gestart met als doel de gesprekkencyclus op een andere, meer bij het betreffende team passende wijze vorm te geven. Koppeling met een andere wijze van belonen is daarbij randvoorwaardelijk.

Strategische personeelsplanning (SPP)

De SPP legt de basis voor een effectief en toekomst gericht HRM-beleid, zodat door het management beter onderbouwde afwegingen en keuzes kunnen worden gemaakt ten aanzien van de beoogde kwalitatieve en kwantitatiever personeelsbezetting voor de komende jaren. Dit mede in het licht van de beoogde streefformatie in 2018 en het behalen van de taakstellingen. Uiteindelijk gaat het om beantwoording van de vraag: 'Hoe ziet de mix van beleid, instrumenten en maatregelen er voor Noaberkracht uit om te kunnen voorzien in de huidige en toekomstige vraag. Het bevordert betere beargumentering van beleidskeuzes, met name op het gebied van in-, door- en uitstroom van personeel.

Arbozorg, bedrijfshulpverlening en ziekteverzuimbeleid

Het ARBObeleid is als onderdeel van het personeelsbeleid onderwerp van overleg met de ondernemingsraad. De Twentse gemeenten hebben een ARBO contract afgesloten met de ARBO-unie. Daarbij wordt meer nadruk gelegd op de eigen regierol van het management bij de ziekteverzuimbegeleiding. Periodiek overleg vindt plaats tussen het management en de bedrijfsarts. In 2016 is een preventief medisch onderzoek (PMO) voorbereid. Dit is in januari 2017 opgestart.
In 2016 is een ARBO-risico-inventarisatie uitgevoerd. De Risico- Inventarisatie & -Evaluatie (RI&E) betreft de inventarisatie en evaluatie van de risico's die de arbeid voor de werknemers met zich brengt De daaruit voortvloeiende aandachtspunten worden opgenomen in een ARBO-meerjarenplan dat begin 2017 wordt vastgesteld.

Ziekteverzuim

De verzuimcijfers zijn nagenoeg gelijk gebleven. Dat geldt voor zowel het gemiddeld verzuimpercentage als voor de meldingsfrequentie. Beide cijfers lopen in de pas of zijn net iets gunstiger dan de cijfers van de benchmark voor gemeentes.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

	Noaberkracht		Landelijk	
Onderwerp	**2015**	**2016**	**2015**	**2016**
Het totale verzuimpercentage	4,32%	5,1%	5,3%	5,1%
Het verzuim percentage gemeenten 20.000 inwoners tot 50.000 inwoners				

Bron: Verzuimmodule Raet en Personeelsmonitor Arbeidsmarkt- en opleidingsfonds gemeenten 2016

Loopbaan en mobiliteit
Vanuit de HRM visie "maak je eigen baan" stimuleren we mobiliteit, flexibele inzetbaarheid en ontwikkeling. Zodat we gemotiveerde, opgeleide en getalenteerde medewerkers houden. Dit doen we o.a. door loopbaanbegeleiding. We begeleiden medewerkers bij het nemen van loopbaankeuzes en het ontwikkelen van hun loopbaan. Medewerkers staan het beste in hun kracht wanneer ze taken uitvoeren die het dichtst bij hun talent liggen. Medewerkers zijn zelf verantwoordelijk voor hun eigen ontwikkeling en loopbaan. Het gaat niet om gedwongen mobiliteit, maar wordt ingestoken vanuit een positieve benadering.
Loopbaanontwikkeling kan zowel een stap vooruit, opzij of in goed overleg ook een stap achteruit zijn. In 2016 zijn er ±40 medewerkers begeleid. Ook is er aandacht voor teamontwikkelingstrajecten om de samenwerking te optimaliseren. In 2016 zijn er 9 van deze trajecten geweest.

Regionaal nemen we deel aan het project "Twentse Kracht" waarin de 14 Twentse gemeenten samenwerken. Daarbij maken we gebruik van de volgende producten en diensten: Vacature uitwisseling, loopbaandiensten en mobiliteit bevorderende activiteiten.

Arbeidsvoorwaarden
Het huidige akkoord over de arbeidsvoorwaarden loopt tot 1 mei 2017. Per 1 januari 2016 zijn de salarissen verhoogd met 3% en per 1 januari 2017 met 0,4%. Per maart 2016 is de pensioenpremie verhoogd. Over de financiële gevolgen van het arbeidsvoorwaardenakkoord is gerapporteerd in het 1e programmajournaal 2016. Met ingang van 1 januari 2017 geldt een individueel keuzebudget (IKB) voor medewerkers. Hierin wordt opgenomen de bestaande vakantietoelage, eindejaarsuitkering, levensloopbijdrage en de loonruimte van twee bovenwettelijke vakantiedagen. Medewerkers kunnen het opgebouwde budget binnen gestelde kaders naar eigen inzicht in de loop van het kalenderjaar besteden. De voorbereidingen daartoe zijn eind 2016 afgerond.
In 2016 is een gewijzigde arbeidsvoorwaardenregeling vastgesteld waarin met name cao wijzigingen qua beloningsstructuur zijn opgenomen.

Generatiepact
Eind 2016 is een regeling generatiepact vastgesteld . De regeling voorziet er in dat oudere medewerkers korter kunnen gaan werken met gedeeltelijke loondoorbetaling en behoud van pensioenopbouw. Deelname is mogelijk voor 60% van de resterende tijd tot de AOW waarna ontslag wordt verleend. De regeling draagt bij aan het vitaal langer kunnen doorwerken maar bevordert ook de doorstroom van bestaande medewerkers en instroom van jong talent en draagt daardoor bij aan een meer evenwichtige leeftijdsopbouw van het personeelsbestand. Deze ontwikkeling past binnen de hiervoor geschetste ontwikkeling rond het talentlab en strategische personeelsplanning (SPP).

Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
Eind 2016 is de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren vastgesteld Dit leidt er op termijn toe dat voor het gemeentelijk personeel de ambtenarenstatus verdwijnt. In dat kader zal de eenzijdige aanstelling van medewerkers wijzigen in een tweezijdige arbeidsovereenkomst. Bovendien zal de huidige rechtspositie overgaan naar een CAO voor gemeenten dan wel decentrale overheden.
Dit zal de komende jaren nodige werkzaamheden met zich brengen. Invoering wordt voorzien per 2020.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

ORGANISATIE
Het creëren van een organisatie waar flexibilisering, kwaliteit, toekomstbestendigheid en talentontwikkeling een centrale rol spelen.

Noaberkracht ondersteunt Tubbergen en Dinkelland in hun streven naar een vitale en zelfredzame samenleving. Noaberkracht heeft een focus op resultaat (de goede dingen goed doen). Daarom is het

belangrijk dat Noaberkracht een wendbare organisatie blijft, die snel kan inspelen op veranderingen in de samenleving. Daarbij zijn breed inzetbare, flexibele medewerkers een voorwaarde. Flexibilisering, kwaliteit, toekomstbestendigheid en talentontwikkeling spelen daarbij een centrale rol. Een aantal concrete organisatieontwikkelingstrajecten zijn binnen Noaberkracht inmiddels opgepakt:

Werken bij Noaberkracht
Medewerkers van Noaberkracht worden zo optimaal mogelijk gefaciliteerd om hen in staat te stellen daar te werken waar en wanneer dit nodig is (plaats- en tijdonafhankelijk werken). Daarvoor worden faciliteiten en trainingen/opleidingen evenals middelen daarvoor beschikbaar gesteld. Doel hiervan is dat het creëren van werkplekken die medewerkers in staat stelt hun werk op de beste manier te doen.

Huisvestingsplan
In 2016 is onder meer door de projectgroep Huisvesting een aanzet voorbereid voor gewenste bouwkundige aanpassingen en de inrichting van de twee gemeentehuizen

Talentlab
Hiermee wordt ingezet op talent, zowel intern (wat hebben medewerkers van Noaberkracht in huis) als extern (hoe kunnen jongeren Noaberkracht helpen). Dit gebeurt door diverse projecten en activiteiten zoals een opdrachtenbank, interne mobiliteit en interne trainingen. Daarnaast wil Noaberkracht de instroom van jongeren bevorderen. Daarvoor zijn eerder een viertal trainees aangesteld. Onlangs is de eerste trainee doorgestroomd naar een reguliere functie. Het eerste trainee-programma van Noaberkracht is de laatste fase ingegaan. Het proces van het traineeship is geëvalueerd en wordt beoordeeld op de meerwaarde die het de Noaberkracht organisatie biedt. Aan de hand hiervan zal mede worden bepaald of er een tweede trainee-programma gestart wordt.

Programmasturing
Het bereiken van maatschappelijke effecten is één van belangrijkste redenen van bestaan van Noaberkracht. Om deze maatschappelijke effecten ook daadwerkelijk te realiseren, zetten wij het middel van integrale doelsturing, in de vorm van programmasturing, in. Om dit middel nog beter te kunnen laten aansluiten bij processen die in de samenleving plaatsvinden, blijven wij voortdurend op zoek naar vernieuwings- en verbeteringsmogelijkheden van dit instrument. Eind 2016 is hiertoe een beleidsmedewerker programmasturing geworven.

Procesverbetering
De diverse geschetste organisatieontwikkelingen brengen een "verbeterbeweging" op gang. Omdat dit uiteraard een duurzame beweging moet zijn is het zaak dit te ondersteunen en te faciliteren met diverse middelen. Zoals daar zijn: Programmamanagement, Projectmatig Creëren, Lean werken, Scrum etc. Deze methodieken worden inmiddels toegepast binnen Noaberkracht. Omdat programmamanagement en projectmatig creëren twee belangrijke pijlers zijn onder de organisatieontwikkeling is vooral op deze twee procesverbeteringsmethodieken nader geïnvesteerd. In 2016 zijn de voorbereidingen getroffen om na de implementatie van projectmatig creëren binnen het domein ME, de implementatie nu voor de rest van de Noaberkracht organisatie op te pakken.

De Klant Centraal
In het organiseren van de dienstverlening beredeneerd vanuit de wens en de beleving van de samenleving, worden voortdurend verbeteringsstappen gezet. Onze medewerkers gaan daarvoor veelvuldig de samenleving in om ondersteuning te verlenen en om te "proeven" wat er leeft. Deze ervaringen nemen zij mee terug naar onze organisatie, waardoor wij in staat zijn om beter aan te sluiten bij de behoefte en de wens van onze inwoners.

Omgevingswet
Deze wet stelt het doel van een (samenleving)initiatief voorop en niet langer het middel (procedures) Dit biedt meer ruimte voor particuliere ideeën en vraagt in de beoordeling hiervan een fundamenteel andere houding van medewerkers ("ja mits" in plaats van "nee tenzij"). Een werkgroep met medewerkers van diverse afdelingen heeft onderzoek gedaan naar de impact op Noaberkracht. O.a. op basis van dit onderzoek is de keuze gemaakt om aan te sluiten bij de reeds binnen Noaberkracht in gang gezette transformatie naar een

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
d.d. 14 JULI 2017
paraaf AMT

meer integrale, naar buiten gerichte en faciliterende organisatie. Een organisatie die initiatieven van de samenleving optimaal faciliteert binnen de wettelijke kaders en de beleidsruimte van de gemeente. Voor het leiden van het project is eind 2016 een interne werving voor een projectleider gestart.

Uitvoeringsplan zwembad Dorper Esch
Een uitvoeringsplan wordt opgeleverd voor de ver-/nieuwbouw van het zwembad Dorper Esch en de daarbij gewenste (juridische) organisatorische opzet.. De bedoeling is dit traject uiterlijk af te ronden gelijktijdig met de realisatie van de ver-/nieuwbouw. De personele kosten van Dorper Esch maken onderdeel uit van de begroting van Noaberkracht maar worden 1 op 1 doorbelast aan de gemeente Dinkelland.

Fysiek regionale uitvoeringsdienst (RUD)
Per 1 januari 2018 is de vorming voorzien van een fysiek regionale uitvoeringsdienst (RUD) die specifieke taken verricht op het gebied van milieuvergunningverlening. In dat kader vindt overdracht van taken het personeel plaats naar de RUD. De implementatie van deze reorganisatie heeft in 2016 geleid tot en zal in 2017 leiden tot de nodige werkzaamheden incl. de aandacht voor correcte overgang van medewerkers.

Geldmiddelen organisatieontwikkeling
Over het jaar 2016 hadden we de beschikking over een incidenteel budget voor organisatieontwikkeling ter grootte van € 1.058.000. Dit budget is opgebouwd uit de volgende twee overgehevelde budgetten vanuit het jaar 2015:

• Strategische personeelsplanning c.a.	€ 673.000
• Beschikbare middelen voor individueel loopbaanbegeleiding	€ 385.000
Totaal budget organisatieontwikkeling	€ 1.058.000

De post "strategische personeelsplanning c.a." is via de begrotingen 2015 van de gemeenten Tubbergen en Dinkelland beschikbaar gesteld aan Noaberkracht in samenhang met de aanvullende structurele taakstelling op Noaberkracht van € 700.000. Er is namelijk gesteld dat het invullen van de aanvullende structurele taakstelling op Noaberkracht niet alleen mogelijk is via efficiencymaatregelen maar dat er ook op een strategische manier naar het personeelsbestand moet worden gekeken. Hierbij kan gedacht worden aan coaching, loopbaanbegeleiding, vorming en opleiding, inzet trainees, werkervaringsplaatsen, maar ook zaken als outplacement en maatwerk bij vervroegd uittreden.
Gezien de samenhang van het resterende budget voor individuele loopbaanbegeleiding met de verschillende instrumenten in het kader van de strategische personeelsplanning is besloten de beide budgetten met ingang van het jaar 2016 samen te voegen.

In totaliteit hebben we in 2016 € 134.654 uitgegeven aan organisatieontwikkeling. Bit betreft onder andere kosten van instroom, doorstroom en uitstroom maar ook aan het invoeren van de scrum methodiek en het verder digitaliseren van de P&C cyclus (Pepperflow).

Het hierna resterende budget van € 923.346 dient overgeheveld te worden naar het jaar 2017 omdat we ook in 2017 (en wellicht ook in de jaren daarna) nog kosten gaan maken die 1 op 1 samenhangen met en de doorontwikkeling van de organisatie Noaberkracht maar ook met het structureel invullen van de aanvullende taakstelling op Noaberkracht (de 7 ton). Hierbij valt te denken aan:

- Verdere verbetering en borging van programmasturing en projectmatig creëren via opleidingen en creëren ruimte binnen personeelsbestand
- Verdere uitrol van het werken bij Noaberkracht en aanpassing van de organisatie daaraan (beloningssystematiek, gesprekkencyclus, communicatie, enz.)
- Verder invulling geven aan instroom, doorstroom en uitstroom via o.a. generatiepact
- Teamontwikkeling en loopbaanbegeleiding

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

COMMUNICATIE
Interactie, transparantie, acceptatie en verwachtingen
Het afgelopen jaar is ingezet om de doelen te behalen op de drie verschillende vlakken: inwoners, bestuur en Noaberkracht als organisatie. Onder andere door het project Mijn Dorp 2030 is interactie en transparantie een speerpunt geworden in de communicatie. Zowel intern als extern. Naar de inwoners hebben wij bijgedragen aan de acceptatie van het gemeentelijk beleid. Dit hebben wij gedaan door het informeren over het beleid,

uitleggen, maar ook reactie en eigen inbreng vragen op het beleid. Daarmee hebben we het principe 'van overheid naar nevenheid' steeds meer in de praktijk gebracht in de communicatie.

Het team communicatie heeft geïnvesteerd in het aanhaken bij zowel de diverse afdelingen als het bestuur van Noaberkracht. Dit werd gedaan door het actief aansluiten bij ambtelijke werkgroepen, college en directieteam. De positie van team communicatie is hiermee verschoven van de rand naar het midden van de organisatie. Bij steeds meer thema's zijn wij aan de voorkant betrokken en staan aan de lat voor het opzetten van communicatiestrategieën en campagnes. Naast betrokkenheid bij projecten, organisatieontwikkeling, P&C cyclus en bestuur, heeft communicatie een steeds grotere rol gespeeld bij (het voorkomen of beperken van) crisissen, handhavingszaken en veiligheidstrajecten.

Digitale dienstverlening
De websites van beide gemeenten zijn ingezet voor het plaatsen van nieuwsberichten en het up to date houden van de informatie. Dit digitale punt is in communicatiecampagnes gebruikt om informatie te geven. Tevens hebben we er informatie uitgehaald; aangezien het een toptaken-website is, hebben we kunnen inventariseren welke onderwerpen de meeste aandacht hebben van de inwoners.

Social media
De social media-kanalen zijn gebruikt om de interactie, transparantie, acceptatie te bevorderen en verwachtingen te managen. Er zijn nieuwsberichten op geplaatst, vragen gesteld en gemonitord op onderwerpen die er speelden in de gemeenten. Vanuit de monitor is op signalen gereageerd. Veelal is in de nieuwsberichten een doorverwijzing gebruikt naar de gemeentelijke website voor de volledige informatie en om een verkeersstroom daar naartoe te genereren. Dit heeft erin geresulteerd dat een groot gedeelte van de bezoekers van de websites ons vinden via de social media kanalen.

Informatie en techniek

INFORMATIEVOORZIENING
Het aanbrengen van samenhang en standaardisatie in processen, informatiestromen, gegevens en techniek was de afgelopen jaren de belangrijkste uitdaging voor de afdeling Informatie en Techniek. Deze samenhang en standaardisatie is inmiddels de meeste terreinen gerealiseerd, wat maakt dat we de blik naar buiten hebben geworpen in 2016 om onze dienstverlening en efficiëntie verder te verbeteren.

Op weg naar één applicatielandschap!
Noaberkracht had bij de start in 2013 voor de beide gemeentes ongeveer 250 applicaties in gebruik. Belangrijke doelstelling voor de afdeling Informatie en Techniek was om het aantal applicaties met 40 % terug te dringen. Begin 2016 is deze doelstelling behaald met de implementatie van een gezamenlijke nieuwe applicatie voor Belastingen. Deze harmonisatieslag heeft uiteindelijk geresulteerd in een jaarlijkse besparing van € 200.000 op het onderhoudsbudget voor alle gemeentelijke software. Daarnaast is het functioneel beheer op de diverse afdelingen afgenomen, omdat we minder applicaties te onderhouden hebben. Daarentegen staat dat de complexiteit is toegenomen, omdat bij de inrichting en koppelingen rekening gehouden moet worden met 2 gemeenten.

Digitaal zaakgericht werken
De doorontwikkeling van het digitaal zaakgericht werken was een belangrijke speerpunt voor 2016. Om deze doorontwikkeling mogelijk te maken is een nieuw zaaksysteem aanbesteed. In het voorjaar heeft de voorlopige gunning plaatsgevonden voor de levering en implementatie van dit nieuwe zaaksysteem. De nieuwe leverancier is na de zomer onderworpen aan een proeve van bekwaamheid (POC) en is hiervoor geslaagd. Dit geeft geresulteerd in een definitieve gunning eind 2016. Implementatie van het nieuwe systeem start in 2017.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Harmonisatie en optimalisatie van Processen
In een snel veranderende samenleving moet onze organisatie zich voortdurend aanpassen. Veranderingen komen van alle kanten. Het rijk komt met nieuwe regels en bezuinigingen. Inwoners verwachten een andere rol van de overheid en stellen telkens nieuwe eisen aan producten en dienstverlening. En "last but not least": werken in een politiek bestuurlijke omgeving betekent dat een nieuw bestuur om de zoveel tijd nieuwe accenten zet. Dat vraagt om een organisatie die flexibel en slagvaardig weet om te gaan met deze

voortdurende veranderingen. In onze organisatie pakken vakmensen samen met stakeholders gezamenlijk maatschappelijke vraagstukken aan, maar wordt ook ingezet op een efficiënte bedrijfsvoering en een dienstverlening die aansluit bij de behoefte van de klant. Continu willen verbeteren is de grondhouding die maakt dat al deze ontwikkelingen in samenhang beschouwd en aangepakt kunnen worden. Continu verbeteren vormt dan ook het antwoord op continu veranderen. Noaberkracht gebruikte met name "Lean" als filosofie om continu te verbeteren. In 2016 is ook scrum geïntroduceerd voor de P&C-cyclus en zijn de voorbereidingen getroffen om 'Projectmatig creëren' organisatie breed te implementeren. Hiermee zijn we als organisatie steeds beter in staat om afhankelijk van de uitdaging op de juiste wijze in te spelen op deze uitdaging.

Afstemming basisregistraties Het Stelsel van Basisregistraties speelt een belangrijke rol binnen tal van (gemeentelijke) werkprocessen en maatschappelijke vraagstukken. Of het nu gaat om uitrukkende hulpdiensten, het efficiënt verlenen van vergunningen of het opleggen van (gemeentelijke) belastingen. Alle betrokkenen hebben baat bij de in basisregistraties vastgelegde veel gebruikte overheidsgegevens. Denk aan adressen, persoonsgegevens, bedrijfsnamen en Geo-informatie. De afgelopen jaren is de basis voor dit stelsel gelegd. In 2016 is er ook bij Noaberkracht gewerkt aan een aantal onderdelen van dit stelsel.

Basisregistratie Grootschalige Topografie BGT
In juni 2016 is de nieuwe Basisregistratie Grootschalige Topografie voor Dinkelland en Tubbergen gereed gekomen en is deze opgenomen in de Landelijke voorziening. Aansluitend is een traject gestart om deze nieuwe basisregistratie zo efficiënt mogelijk in afstemming met de andere (basis)registraties te beheren. De eerste stappen zijn genomen om de verschillende gegevens en processen op elkaar af te stemmen, waarbij er o.a. ook gebruik gemaakt wordt van nieuwe technieken, zoals het signaleren van verschillen in luchtfoto's. Naast de interne afstemming moet er afstemming plaatsvinden met de overige bronhouders; waterschap Vechtstromen, de provincie Overijssel en de buurgemeenten.

Aansluiting op de LV WOZ
De WOZ waarde van woningen wordt al jaren gedeeld met o.a. het waterschap en de belastingdienst. Sinds 1 oktober 2016 is de WOZ-waarde daarnaast een openbaar gegeven en een basisregistratie geworden. Om de uitwisseling van deze gegevens zo efficiënt mogelijk te maken is er een Landelijke voorziening WOZ (LV WOZ) ingericht bij het kadaster. Alle gemeenten zijn verplicht aan te sluiten op de LV WOZ. Ten behoeve van deze aansluiting zijn in 2016 de gegevens geoptimaliseerd en zijn de WOZ objecten gekoppeld aan de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). Vanwege personele problemen bij de software leverancier hebben we de daadwerkelijke aansluiting nog niet kunnen realiseren. Het aansluittraject wordt na de belastingaanslagen en heffingen in het voorjaar van 2017 weer opgepakt.

Basisregistratie Personen (GBA)
De GBA is begin 2014 opgegaan in de basisregistratie personen (BRP). De ontsluiting in een landelijke database is uitgesteld tot 2019. Na de aansluiting in 2019 zullen een aantal voor de bedrijfsvoering essentiële gegevens niet meer lokaal beschikbaar zijn. In 2016 zijn we een onderzoek gestart om te bepalen welke maatregelen getroffen moeten worden om de gegevens beschikbaar te houden. In 2017-2018 worden de voorbereidingen voor de aansluiting en de maatregelen die nodig zijn projectmatig opgepakt.

Digimelding en Digilevering
Naast de implementatie en het beheer van basisregistraties, waarvan de gemeente bronhouder is, is het ook verplicht gebruik te maken van de overige basisregistraties. Om dit zo efficiënt mogelijk te kunnen doen wordt er gebruik gemaakt van Digimelding en Digilevering. Dit zijn voorzieningen voor het melden van onjuistheden en het afsluiten van abonnementen op andere basisregistraties. Voor de basisregistratie kadaster is de aansluiting in 2016 gerealiseerd. De aansluiting op de basisregistratie Handelsregister (ondernemers en rechtspersonen) en de basisregistratie ondergrond (BRO) zijn uitgesteld, omdat de landelijke voorzieningen nog niet gereed zijn.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

Harmonisatie/aanbesteding mobiele telefonie abonnementen
In 2015 is door de VNG/KING Europese Aanbesteding georganiseerd voor Mobiele Telefonie abonnementen. De deelname was overweldigend, ruim 260 gemeenten hebben zich hiervoor ingeschreven. Dit heeft geresulteerd in de uitloop van de planning. Ook wij als Noaberkracht namen deel aan deze aanbesteding. Op

14 JULI 2017
paraaf .....

20 december 2016 heeft de gunning voor Noaberkracht plaatsgevonden. In januari 2017 vinden de besprekingen en ondertekening van het contract plaats. De verwachting is uiteindelijk een aanzienlijke daling van de maandelijkse abonnementskosten van de bestaande verschillende mobiele telefoniecontracten in 2017.

Digitalisering archief en laatste fase bouwarchief
Vanaf 1 mei 2011 heeft de gemeente Tubbergen substitutie gekregen en is het digitale archief leidend. Vanaf 1 juli 2013 geldt dit voor de gemeente Dinkelland en voor Noaberkracht is dit vanaf 1 januari 2013.
In 2016 zijn de WMO cliëntendossiers, Milieudossiers en de gebruikersvergunningen van beide gemeenten digitaal gemaakt. Eind 2017/begin 2018 vindt er een onderzoek plaats naar het digitaliseren van de bouwarchieven van de gemeente Dinkelland en Tubbergen. Uitvoering hiervan hangt samen met de komst van het nieuwe zaaksysteem en wordt daarom na het invoeren hiervan eind 2017/begin 2018 opgepakt

Informatiebeveiliging
Afgelopen jaar hebben we de verdere uitwerking/implementatie van de Baseline Informatieveiligheid Gemeenten opgepakt. Daarbij is ook het informatieveiligheidsplan aangepast en verder aangevuld.
De bedoeling is dat er uiteindelijk een compleet aangepast informatieveiligheidsplan komt.
Er is ook aandacht geschonken aan "awareness" (informatiebeveiliging en datalekken) voor de werknemers door middel van informatiesessies voor het management en alle afdelingen. De sessies werden verzorgd door de afdelingen KAC en I&T.

Kwaliteitszorg

KWALITEITSZORG
Kwaliteitszorg kan omschreven worden als "het aansturen van een continu verbeterproces om zodoende aan de kwaliteitseisen te voldoen".
Middels het uitvoeringsplan kwaliteitszorg is hier vorm aan gegeven voor Noaberkracht. Dit plan richt zich op het verbeteren van de kwaliteit rondom de aspecten rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid.
Deze kwaliteitszorg, en een aantal instrumenten die daarbinnen worden ingezet, moet bijdragen aan een verbetering van de uitvoering door de organisatie Noaberkracht.
In 2016 zijn kwaliteitsaudits uitgevoerd en instrumenten ingezet op een aantal processen en indicatoren.
Het onderdeel zorg van het KCC is, gezien de intensiteit in 2016, apart vermeld.

Zorg:
- Optimaliseren werkprocessen
- Audit kwaliteit brieven
- Audit werkproces
- Verbeteren datakwaliteit
- Inrichten monitor sociaal domein

Andere kwaliteitsaudits of instrumenten betreffen:
- Audit naar klantwaardering van de Wabo
- Audit naar klantwaardering van de meldingen Openbare Ruimte
- Procesverbetering evenementenvergunning
- Procesverbetering van de verleende subsidies
- Beleid ontwikkelen rondom datakwaliteit en monitoring (Business Intelligence)
- Digitaliseren van de P&C cyclus
- Doorontwikkeling programmasturing
- Scrum inzetten als methodiek om resultaten te verbeteren
- Inpassen indicatoren van de vernieuwde BBV

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
14 JULI 2017
paraaf .....

Daarnaast is een start gemaakt met:
- Onderzoek naar de beleving van de toeristen
- De invulling van de beheersmatige kant (oa sturen en monitoren) van het projectmatig draaien
- Audit naar klantwaardering bij burgerzaken en het telefoonteam
- Verbetering van het proces jaarrekening (als onderdeel van het verbeterplan p&c cyclus)

- Evaluatie programmasturing

De uitkomsten van deze audits en verbetertrajecten gaven voor ons aanleiding om verbeteringen te laten doorvoeren in deze processen en eventueel in nieuw beleid.
Het gebruik van juiste en actuele statische en demografische gegevens is ook een onderdeel dat de kwaliteit van toekomstig beleid en besluitvorming verhoogt. Hier is door onder andere het P&C document "trends en cijfers" invulling aan gegeven.

Vernieuwde P&C-cyclus
N.a.v. de samenwerking tussen Tubbergen en Dinkelland is de wens uitgesproken om ook de P&C-cyclus tegen het licht te houden. De destijds ingestelde werkgroep planning en control kreeg met betrekking tot het onderwerp planning en control systematiek de onderstaande opdrachten mee. Per punt staat aangegeven welke stappen in 2016 zijn gezet. Daaronder zijn verschillende speerpunten apart toegelicht.

Informatiebehoefte bepalen (verschillende doelgroepen en niveaus)
In januari 2016 is aan beide raden het document 'Trends en Cijfers' aangeboden. Hierbij werd voldaan aan de wens van beide raden om meer informatie te ontvangen ter voorbereiding op het formuleren van de raadswensen voor 2017. Met de raad van Tubbergen heeft er evaluatie plaatsgevonden over de vorm en inhoud van verschillende P&C documenten. Ook in 2017 komt het document Trends en Cijfers terug.
Daarnaast is door beide colleges aangeven dat door het jaar heen de (beleidsmatige) afstemming met de ambtelijke afstemming is verbeterd.
Met instrumenten zoals Pepperflow en Scrum zijn stappen gezet om het verantwoordelijkheidsgevoel van medewerkers m.b.t. de P&C cyclus te vergroten.

Model ontwikkelen (modern, actueel, digitaal, relevant, frequentie)
Tijdens het jaarrekeningproces is met succes voor het eerst het instrument Scrum toegepast. Deze systematiek is voor alle P&C documenten gebruikt in 2016. In samenwerking met Pepperflow is op deze manier getracht een betere coördinatie van de P&C cyclus te realiseren. Hoewel er genoeg ruimte overblijft voor verbetering is er een aanpak geformuleerd waarbij de doelen in het proces zijn belegd bij de verantwoordelijke teams, en er centraal toezicht (afdeling KAC) wordt gehouden op het behalen daarvan.

Plan van aanpak hoe het model kan worden ingevoerd
Bovenstaande activiteiten hebben geleid tot een aanpak die toepasbaar is op elk P&C document. Vanuit een centrale planning werkt de afdeling financiën aan de administratieve begroting. In zogenoemde 'mini-scrum' momenten sparren medewerkers van de programma's met financieel adviseurs over de beleidsteksten. In een afstemmingsweek vinden vervolgens gesprekken plaats met medewerkers, programmamanagers, opdrachtgevers uit de directie en portefeuillehouders, waarna het document aansluitend ter besluitvorming wordt aangeboden aan het college. Het is eind 2016 gelukt om dit proces volledig digitaal bij te houden Pepperflow. Alle P&C documenten van 2016 zijn tevens in de begrotingsapps van beide gemeenten te vinden.

Programmasturing
In de begroting 2015 van de beide gemeenten is de ombouw naar de nieuwe wijze van programmasturing gerealiseerd. Om de doelstellingen te toetsen worden verschillende indicatoren gebruikt binnen elk thema van de programma's. Een indicator heeft een signalerende functie en geeft een aanwijzing over de mate van kwaliteit. Ook in 2016 zijn deze indicatoren geactualiseerd en hebben een plek in de verschillende documenten gevonden. Met instrumenten zoals het document Trends en Cijfers, het belevingsonderzoek Openbare Ruimte en indicatoren uit de nieuwe BBV is geprobeerd om programmasturing te versterken.

Voortgangsrapportages Noaberkracht
Conform afspraak zijn 2 programmajournaals door het bestuur van Noaberkracht vastgesteld. Ook zijn separate voortgangsrapportages als zienswijze naar de raad verstuurd. In programmajournaal 2 in door het bestuur van ingestemd met een nieuwe rapportagesystematiek voor Noaberkracht. Dit zal als eerste een concreet effect hebben op de begrotingsopzet 2018 voor Noaberkracht. Voor deze cyclus zal worden aangesloten bij instrumenten die ook al voor beide gemeenten zijn ingezet.
Verbeterplan P&C

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

In mei 2016 heeft er op initiatief van BDO een gesprek plaatsgevonden tussen BDO en Noaberkracht. Aanleiding hiervoor was volgens BDO het stroef verlopen controleproces dat op dat moment nog niet ten einde was. Afgesproken is dat Noaberkracht het initiatief neemt tot het opstellen van een verbeterplan t.b.v. dit overleg en die als basis kan dienen voor het onderlinge vertrouwen in een gezamenlijke toekomst. Dit verbeterplan is inmiddels opgesteld. Op basis van een evaluatie zijn verschillende speerpunten geformuleerd om de P&C cyclus met daarbij de aanlevering aan de accountant te versoepelen.
Dit plan vormt tevens het start document om de komende jaren de activiteiten omtrent het coördineren en verbeteren van de P&C cyclus vorm te geven. Zo is eind 2016 gestart met een *Lean*-traject jaarrekening, waarbij het proces nog eens goed onder de loep is genomen. Het doel in 2017 is dan ook om de resultaten van verschillende verbetertrajecten in de P&C cyclus op te nemen.

Digitalisering
Zoals aangeven zijn alle P&C documenten in 2016 met Pepperflow en de begrotingsapps tot stand gekomen. Duidelijk is dat er slagen zijn gemaakt in het volledig digitaliseren van de P&C cyclus. In 2016 zijn nog niet alle functies van Pepperflow benut, zo is het mogelijk om met het financiële systeem te koppelen, het werkproces verder in te richten, en ook volledig digitaal P&C documenten aan de raad aan te bieden.

Scrum
Ook zijn goede resultaten zijn geboekt met de 'Scrum-methodiek'. P&C documenten komen met deze documenten niet alleen veel sneller maar ook met hogere kwaliteit tot stand. Een belangrijke kerngedachte in scrum is dat je de kracht benut van multidisciplinaire teams die zich flexibel opstellen en gezamenlijk verantwoordelijk voelen voor het eindresultaat.
Scrum heeft in 2016 vooral bijgedragen aan procesverbetering, waarbij vooral de afstemming tussen veel verschillende actoren een winstpunt s geweest. Scrum biedt de mogelijkheid om in de toekomst inhoudelijk nog eens goed naar de verschillende P&C documenten te kijken.

Nieuwe BBV
Begin maart is binnen Noaberkracht een werkgroep gestart om alle zaken die uit het nieuwe Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) op beide gemeenten afkomen integraal op te pakken. Deze werkgroep bestond uit medewerkers die vanuit de lijn verantwoordelijk zijn voor een bepaald thema uit de BBV. Hoewel voor de cyclus 2017 is voldaan aan de wettelijke kaders bleek een afdeling overstijgende aanpak niet geslaagd. Concrete acties voor de cyclus van 2018 zijn bij de verantwoordelijke afdelingen belegd.

CENTRALE INKOOP
Wij hebben de doelstelling om gemeenschapsgelden zo doelmatig en integer mogelijk te besteden. Op regionale schaal wordt daarom samengewerkt met de acht Twentse plattelandsgemeenten. Daarnaast wordt regio breed opgetrokken met alle 14 Twentse gemeenten binnen de (Veiligheids-) Regio Twente.

Met als doel het behalen van voordeel voor alle deelnemende organisaties is een inkoopsamenwerking opgezet ten behoeve van het samen bundelen en/of delen van informatie en expertise, hulpmiddelen en/of volume op het gebied van inkoop,
Om de voordelen maximaal te benutten is er een onderzoek geweest naar een uitbreiding van de huidige inkoopsamenwerking van Dinkelland en Tubbergen (voornamelijk met Haaksbergen, Hellendoorn, Hof van Twente, Rijssen-Holten, Wierden en Twenterand) met de overige gemeenten (Almelo, Borne, Enschede, Hengelo, Losser en Oldenzaal). Op sommige gebieden wordt al veel samengewerkt met alle 14 Twentse gemeenten, met name op het gebied van zorginkoop.
Het onderzoek heeft als resultaat opgeleverd dat "verdergaande samenwerking van de twee inkoopgroepen in Twente" meerwaarde heeft. Hiervoor wordt momenteel een plan van aanpak opgesteld.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 14 JULI 2017

paraaf AMT

Lopende contracten

Onderwerp	Looptijd	Contractwaarde Per jaar
- Nationale openbare aanbesteding asfaltonderhoud	a. 3 jaar vanaf 2016 b. verlengingsmogelijkheid met 2 x 1 jaar	€ 800.000
- Europese aanbesteding Reiniging kolken en lijnafwatering gemeenten Dinkelland en Tubbergen	a. 3 jaar vanaf eind 2015 b. verlengingsmogelijkheid met 2 x 1 jaar	Dinkelland € 36.700 Tubbergen € 29.240
- Europese aanbesteding Abri's	a. 10 jaar vanaf 1-11-2015 b. optionele verlenging met 10 jaar	
- Energielevering	2016 t/m 2018	€ 160.000

Afgeronde aanbestedingen in 2016

Onderwerp	Looptijd
- Europese aanbesteding regiotaxi	1 juli 2016 t/m 30 juni 2017
- Maatwerkvoorzieningen alle leeftijden	1 januari 2017 t/m 31 december 2017
- Zaaksysteem Noaberkracht	1 januari 2017 t/m 31 december 2017
- Postbezorging Noaberkracht	1 januari 2017 t/m 31 december 2018 met optionele verlenging van 2 keer 1 jaar
- Aanbesteding EMC storage	Eenmalige opdracht

Afgeronde aanbestedingen in 2016 (vervolg)

Onderwerp	Looptijd
- Raamovereenkomst Grootonderhoud Openbare Verlichting	1 januari 2017 t/m 31 dec. 2018 met optionele verlenging van 2x1 jaar
- Europese aanbesteding Trapliften	1 januari 2017 t/m 31 dec. 2020 met optionele verlenging van 2x1 jaar
- Aanbesteding sociale kaart	1 juli 2016 t/m 30 juni 2019 met een optionele verlening van 2x1 jaar

Lopende aanbestedingen die in 2017 worden afgerond:

- Nieuwbouw sporthal Tubbergen
- Maatwerkvoorziening vervoer Twentse gemeenten
- Reiniging en inspectie riolering gemeente Tubbergen
- Aanbesteding brandstof

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

- Raamovereenkomst inhuur RO diensten
- Uitzenddiensten regio Twente

Facilitaire dienstverlening en taakstelling

Gebouwenbeheer
Noaberkracht maakt gebruik van beide gemeentehuizen in Denekamp respectievelijk Tubbergen alsmede van de centrale werf in Ootmarsum, voor zover het gaat om ruimte, die nodig is voor de bedrijfsvoering van Noaberkracht. Daarvoor zijn bruikleenovereenkomsten gesloten tussen betreffende gemeenten (gebouweigenaren).
Op grond van die overeenkomsten is er een splitsing in de onderhoudskosten aangebracht, waarbij de eigenaren het daartoe behorende onderhoud voor zijn rekening neemt en het gebruikersdeel komt voor rekening van Noaberkracht. Het zwaartepunt van de onderhoudskosten ligt bij de gebouw-eigenaren.

Gemeentehuizen Dinkelland en Tubbergen
Door voornamelijk contractueel preventief onderhoud van installaties (verlichting, verwarming, liften, en dergelijke), maar ook herstel-reparaties is het budget lichtelijk overschreden.
De energiekosten zijn door de zachte winter beduidend minder geweest. Een deel van dit voordeel vertaald zich naar een lagere gebruiksvergoeding door Het Podium in Denekamp.

Facilitaire voorzieningen
Doordat er in toenemende mate wordt gewerkt met digitale hulpmiddelen betekent dit, dat de vraag naar bureaubehoeften afneemt. De portokosten zijn mede door het referendum over de Associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en Oekraïne overschreden.
Het (algemeen)onderhoud aan de inrichting is door zuinig beleid binnen de budgetten gebleven.

Per saldo is de facilitaire dienstverlening nagenoeg kostenneutraal verlopen.

TAAKSTELLING BEDRIJFSVOERING
Tubbergen en Dinkelland hadden voor de periode 2013 - 2016 een bestaande nog te realiseren taakstelling van € 1.261.000. In beide gemeenten is geconstateerd dat de ambtelijke samenwerking van Tubbergen en Dinkelland een wezenlijke voorwaarde is voor het invullen van deze taakstelling. Daarboven bestaat de overtuiging dat de samenwerking aanvullend structureel minimaal € 1 miljoen jaarlijks kan opleveren.

Bij de vaststelling van de begroting 2014 van de beide gemeenten is besloten om met ingang van 2017 nog eens € 200.000 als extra taakstelling op te nemen.
De voordelen van de samenwerking kunnen niet reeds in het eerste jaar van samenwerking worden gerealiseerd. Uitgangspunt is dat de efficiencywinst volledig bereikt is binnen een termijn van 5 jaar. Aanvullend op de taakstelling, in te vullen middels efficiencymaatregelen, is bij de vaststelling van de beide gemeentebegrotingen 2015 besloten tot een aanvullende taakstelling die oploopt tot een bedrag van € 703.000 structureel. Hierbij is de opmerking gemaakt dat deze extra taakstelling op Noaberkracht gevolgen kan hebben voor het niveau van de dienstverlening en/of de omvang van het aantal uit te voeren taken. Afgesproken is dat hierover een discussie met de beide raden zal plaatsvinden.

In totaliteit komt de omvang van de taakstelling op Noaberkracht uit op onderstaand bedrag.

• In basis is de taakstelling gesteld op	€	1.261.000
• Voortschrijdend inzicht leerde dat aanvullende bezuinigingen mogelijk zijn waardoor de taakstelling is verhoogd met	€	1.000.000
• Verhoging taakstelling Noaberkracht 2014	€	200.000
• Verhoging taakstelling Noaberkracht 2015	€	703.000
Taakstellende opdracht	**€**	**3.164.000**

Verloop taakstellingsopdracht x € 1.000

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
14 JULI 2017
datum
2017
paraaf

	2016		2018	2019	2020
Ingebrachte taakstelling bedrijfsvoering vanuit Tubbergen en Dinkelland	1.261	1.261	1.261	1.261	1.261
Taakstelling Noaberkracht	0	0	1.000	1.000	1.000
Verhoging taakstelling Noaberkracht 2014		200	200	200	200
Eerder realiseren taakstelling	240	360	0	0	0
Verhoging taakstelling Noaberkracht 2015	200	350	703	703	703
Totale taakstelling	**1.701**	**2.171**	**3.164**	**3.164**	**3.164**
Gerealiseerde taakstelling: loonkosten personeel	1.430	1.808	1.961	2.075	2.082
Gerealiseerde taakstelling: kosten ICT	-12	125	148	131	148
Gerealiseerde taakstelling: overige kosten	283	267	290	277	277
Gerealiseerde taakstelling	**1.701**	**2.199**	**2.399**	**2.483**	**2.507**
Openstaande taakstelling	**0**	**-28**	**765**	**681**	**657**

Toelichting tabel
Zoals uit de tabel blijkt is de taakstelling 2016 volledig ingevuld. De meerjarige invulling is in termen van richtinggevende uitspraken betrokken bij het raadsperspectief 2017 en verwerkt in de begroting 2017. De daadwerkelijke uitwerking vindt in 2017 plaats.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf .....

16. JAARREKENING

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Balans, exploitatie en rechtmatigheid

Balans

Balans per 31 december					
(bedragen x € 1.000,--)	**2016**	**2015**		**2016**	**2015**
ACTIVA			**PASSIVA**		
Vaste activa			**Vaste passiva**		
Materiële vaste activa			**Eigen vermogen**		
Investeringen met een economisch nut			**Reserves**		
a. gronden uitgegeven in erfpacht	32	32	a. algemene reserve	11.110	7.532
b. overige investeringen met economisch nut	25.938	26.786	b. bestemmingsreserves	12.721	13.502
c. investeringen met maatschappelijk nut	327	2.349	c. gerealiseerd resultaat	1.396	2.449
d. strategische gronden	2.402	2.428		25.227	23.483
	28.698	31.594	**Voorzieningen**		
Financiële vaste activa			a. verplichtingen, verliezen en risico's	2.792	2.636
Kapitaalverstrekking aan:			b. onderhoudsegalisatievoorziening	449	0
a. deelnemingen	668	271	c. door derden beklemde middelen	715	751
b. gemeenschappelijke regelingen	33	33		3.955	3.386
	701	304	**Vaste schulden met een rente typische looptijd**		
Leningen aan:			**van één jaar of langer**		
a. woningbouwcorporaties	11.372	12.411	a. binnenlandse pensioenfondsen en		
b. leningen aan deelnemingen	536	761	verzekeringsinstellingen	374	567
	11.909	13.172	b. binnenlandse banken en overige		
			financiële instellingen	21.978	24.909

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

c. overige langlopende leningen u/g	745	1.273		22.352	25.477
d. bijdr. aan activa in eigendom van derden	239	254			
	984	1.526			
Totaal vaste activa	**42.292**	**46.596**	**Totaal vaste passiva**	**51.534**	**52.346**
Vlottende activa			**Vlottende passiva**		
			Netto schulden met een rente-		
Voorraden			**typische looptijd korter dan één jaar**		
b. gronden in exploitatie	-490	*1.585*	a. kasgeldleningen	0	0
c. overige voorraden	86	86	b. bank- en girosaldi	0	0
	-404	1.671	c. overige schulden	1.917	2.342
				1.917	2.342
Uitzettingen looptijd korter dan 1 jaar					
a. overige vorderingen	5.228	5.093			
b. uitzettingen 's Rijksschatkist met een					
looptijd korter dan één jaar	7.056	2.918			
	12.284	8.011			
Liquide middelen					
a. kas	0	0			
b. bank- en girosaldi	327	196			
	328	196			
Overlopende activa	1.467	622	**Overlopende passiva**	2.516	2.409
Totaal vlottende activa	**13.675**	**10.501**	**Totaal vlottende passiva**	**4.433**	**4.751**

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Totaal activa	**55.967**	**57.097**	**Totaal passiva**	**55.967**	**57.097**
			Waarborgsommen en garanties	21.439	21.701

Overzicht baten en lasten

Programmarekening 2016 *(Bedragen x € 1.000)*	Ontwerp baten	Ontwerp lasten	Ontwerp Saldo	Begroting baten	Begroting lasten	Begroting saldo	Rekening baten	Rekening lasten	Rekening saldo
a. Omschrijving programma									
Krachtige kernen	7.823	19.585	-11.762	9.267	26.479	-17.212	15.915	26.004	-10.089
Programma Economische kracht & werk	5	935	-931	40	1.093	-1.053	4	939	-935
Programma Omzien naar elkaar	5.127	19.379	-14.252	2.515	16.839	-14.324	3.406	15.958	-12.552
Programma Burger en bestuur	378	4.306	-3.928	318	4.186	-3.868	331	4.686	-4.355
Subtotaal	**13.333**	**44.206**	**-30.873**	**12.139**	**48.596**	**-36.457**	**19.656**	**47.587**	**-27.931**
b. Alg. dekkingsmiddelen									
1. Lokale heffingen	4.191	380	3.811	4.243	402	3.841	4.295	401	3.894
2. Algemene uitkeringen	23.780	0	23.780	24.168	-18	24.186	24.210	-19	24.229
3. Dividend	884	44	840	942	44	898	845	45	800
4. Saldo financieringsfunctie	1.282	74	1.208	1.413	74	1.339	951	40	911
5. Overige alg. dekkingsmiddelen	0	-192	192	0	-14	14	-2	157	-160
Subtotaal	**30.137**	**306**	**29.831**	**30.767**	**488**	**30.279**	**30.299**	**624**	**29.675**
6. Onvoorzien	0	20	-20	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	**0**	**20**	**-20**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**43.470**	**44.532**	**-1.062**	**42.906**	**49.084**	**-6.178**	**49.955**	**48.211**	**1.744**
c. Mutaties reserves									
1. Mutaties reserves	7.046	5.984	1.062	20.426	14.248	6.178	16.298	16.647	-348
Subtotaal	**7.046**	**5.984**	**1.062**	**20.426**	**14.248**	**6.178**	**16.298**	**16.647**	**-348**
Het gerealiseerde resultaat	**50.516**	**50.516**	**0**	**63.332**	**63.332**	**0**	**66.253**	**64.858**	**1.396**

Begrotingsrechtmatigheid
Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Begrotingsoverschrijdingen zijn in principe onrechtmatig. Volgens de Kadernota Rechtmatigheid 2016 van de Commissie BBV zijn er echter situaties denkbaar waarbij de overschrijdingen binnen het door de raad uiteengezette beleid zijn gebleven, zoals compensatie van hogere kosten door direct gerelateerde hogere opbrengsten en kostenoverschrijdingen bij open-einde regelingen.
In onderstaand overzicht zijn de afwijkingen van de programma's opgenomen (overschrijding van de lasten) met daarbij de verklaring in hoeverre de afwijking past binnen het door de raad geformuleerde beleid. Voor een nadere uiteenzetting van de verschillen wordt verwezen naar de toelichting op de baten en lasten. De raad autoriseert deze kostenoverschrijdingen met het vaststellen van de jaarrekening.

Programma	**Begrotingsafwijking lasten**			**verklaring overschrijding**	**conclusie**
	begroot	**werkelijk**	**verschil**		
Programma burger en bestuur	4.186	4.686	-500	Hogere dotatie pensioenvoorziening wethouders	Past binnen het beleid
				Vakantierechten	Past binnen het beleid
				CAO aanpassingen	Past binnen het beleid
				Eindheffing werkkostenregeling	Past binnen het beleid

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarden. De in deze jaarrekening verantwoorde bedragen zijn vermeld in euro's (€ 1). De baten en lasten worden toegekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen in het boekjaar waarin het dividend betaalbaar gesteld wordt (besluit tot toekenning van het dividend door de AvA).

VOOR WAARDEREN BEGROTINGEN
BDO Mainz Governance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personeelslasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting te worden gevormd.

Stelselwijziging

De gemeente kent per 31 december 2015 een bestemmingsreserve afval. De commissie BBV beveelt stellig aan deze reserve te analyseren en om te zetten naar de van toepassing zijnde voorziening(en), op basis van de oorzaak waarvoor de bestemmingsreserve in de afgelopen jaren overwegend is gevormd. Per 31 december 2016 is deze reserve omgezet naar een voorziening op basis van artikel 44 lid 2 van de BBV. Hierin wordt bepaald dat tot de voorzieningen ook worden gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Balans

Vaste Activa

Materiële vaste activa met een economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur. Jaarlijks wordt de boekwaarde met een vast percentage van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd. Afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken en geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2004 gedaan zijn, in voorgaande jaren soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt. De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Activum	Afschrijvingstermijn in jaren
Rioleringen, bergbezinkbassins, gemeentehuis	50
Nieuwbouw en uitbreiding van schoolgebouwen, nieuwbouw sporthallen, nieuwbouw woonruimten en bedrijfsgebouwen	40
Renovatie en restauratie van monumenten, gemeentehuis en school- en bedrijfsgebouwen, duurzame activa, materiaal hout/hard, duurzame voorzieningen in schoolgebouwen, aangelegde rioleringen van vóór 1999, gronddepot	25
Duurzame kunstwerken, technische installaties in bedrijfsgebouwen	20
Aanschaf c.q. vervanging van (school)meubilair, geluidinstallaties, 1e inrichtingskosten bij basisscholen, vloerbedekking, vaste weeginstallaties, noodlokalen voor scholen, herstel van CV leidingen in schoolgebouwen, rioleringsgemalen/rioolpompen, tankautospuit, brandpreventieve voorzieningen	15

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Halteplaatsen openbaar vervoer	12
Duurzame gebruiksgoederen, w.o. diverse apparatuur, stemmachines, voorzieningen aan hulpverleningsvoertuigen, apparatuur op de werf, brandweerapparatuur waaronder portofoons, containers, speelvoorzieningen, voorzieningen aan gebouwen	10
Transportmiddelen, aanhangwagens, personenauto's, lichte motorvoertuigen	8
Uitbreiding c.q. vervanging hardware automatiseringsapparatuur	4
Afschrijving op software is afhankelijk van de overeengekomen termijn(en) met de leverancier	
Investeringen met een verkrijgingsprijs van minder dan € 2.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Laatst genoemden worden altijd geactiveerd.	
Op enkele vaste activa wordt annuïtair afgeschreven. Deze activa zijn afzonderlijk genoemd in artikel 212.	
Wanneer zich een situatie voordoet die de economische levensduur van een bepaald actief zich met de vastgelegde afschrijvingstermijn niet verhoudt, kunnen burgemeester en wethouders afwijken van deze afschrijvingstermijnen.	

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut worden geactiveerd en jaarlijks lineair afgeschreven. Jaarlijks wordt de boekwaarde met een vast percentage van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd. De afschrijvingstermijn wordt per afzonderlijk activum bekeken. De ondergrond van investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut wordt als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus afgeschreven). Voor zover in voorkomende gevallen een snellere budgettaire dekking mogelijk is, wordt op dergelijke activa overigens (resultaatafhankelijk) extra afgeschreven. De boekwaarden moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien,

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.
Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering tot marktwaarde plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.
Activa van derden zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Vlottende activa
Voorraden
De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden. De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddeld betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde. De als

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

"onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), evenals een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, worden voorraden tegen lagere marktwaarde gewaardeerd. Het treffen van een voorziening gebeurt bij een geprognosticeerd verlies direct ter grootte van dit volledige verlies. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Verantwoorde uitzettingen korter dan één jaar en overlopende activa hebben overwegend een kortlopend karakter en zullen binnen één jaar na balansdatum worden afgewikkeld.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste financieringsmiddelen
Reserves
Naast de algemene reserve zijn er diverse reserves gevormd die voor een specifiek doel bestemd zijn. Het muteren van reserves vindt plaats op aangeven van de raad. Alle mutaties binnen de reserves komen tot stand via functie 980.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De voorziening pensioenverplichtingen ten behoeve van de wethouders is op contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van langer dan één jaar.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Als gevolg van de invoering van de Wet Werk en Bijstand (WWB) zijn gemeenten eigen-risicodrager geworden ten aanzien van de bijstandsverlening. Formeel behoren alle gemeentelijke vorderingen reëel gewaardeerd te worden. Gelet op de slechte situatie in de agrarische sector bestaat er de mogelijkheid dat enkele vorderingen toch niet geheel dan wel gedeeltelijk zullen worden geïncasseerd. In dit geval is het echter reëel om slechts 20% van de hoofdsom op te nemen.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, zijn deze buiten de telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde jaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

VOOR IDENTIFICATIEDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Vergelijkende cijfers
De vergelijkende cijfers van vorig boekjaar zijn ten behoeve van het inzicht aangepast

Toelichting op de balans per 31 december: Activa

Vaste activa

Materiële vaste activa

De post materiële vaste activa word onderscheiden in:

Materiële vaste activa	**Saldo**	**Saldo**
(bedragen x € 1.000)	**31-12-2016**	**31-12-2015**
In erfpacht uitgegeven gronden	32	32
Investeringen met een economisch nut	25.938	27.267
Investeringen met maatschappelijk nut	327	1.867
Strategische gronden	2.402	2.428
Totaal	**28.698**	**31.594**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de materiele activa weer:

Materiële vaste activa	**Boekaarde**	**Investe-**	**Desin-**	**afschrijvingen**	**Boekwaarde**
(bedragen x € 1.000)	**1-1-2016**	**ringen**	**vesteringen**		**31-12-2016**
In erfpacht uitgeven gronden	32	0	0	0	32
Gebouwen	14.066	0	0	694	13.373
Gronden en terreinen M.N.*	48	0	0	48	0
Gronden en terreinen E.N.**	3.155	0	0	5	3.150
Grond,weg en waterw.M.N*	2.227	64	0	2.013	279
Grond,weg en waterw.E.N**	8.838	348	0	325	8.862
Overige mat.vaste activa M.N.*	60	0	0	26	34
Overige mat.vaste activa E.N.**	447	0	0	84	363
Vervoermiddelen	19	0	0	19	0
Duurzame bedrijfsmiddelen E.N**	275	0	0	70	205
Strategische gronden	2.428	0	26	0	2.402
*M.N. maatschappelijk nut					
**E.N. economisch nut					

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Totaal	**31.594**	**413**	**26**	**3.283**	**28.698**

De strategische gronden bestaat uit de volgende onderdelen:

Strategische gronden	**Boek-**	**mutaties**	**Wijziging**	**Boek-**
(Bedragen x € 1.000)	**waarde**	**2016**	**balansindeling**	**waarde**
	1-1-2016			**31-12-2016**
Albergen-Zuid III fase 2	401			401
Geesteren De Hut	153			153
Fleringen De Scholt II fase 2	179			179
Harbrinkhoek Dannenkamp IV fase 2	93			93
Langeveen Toekomstige uitbreiding	70			70
Manderveen Bessentuin	17			17
Langeveen Hof van Plegt	0	-26		-26
Geesteren woning/RvR kavels	704			704
Verspreide gronden	738			738
Vooruitbetalingen	73			73
Totaal	**2.428**	**-26**	**0**	**2.402**

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen in materiële vaste activa met economisch nut staan in onderstaand overzicht vermeld:

Materiële vaste activa	**beschikbaar**	**besteed**	**besteed in**	**restant**
met economisch nut	**gesteld**	**voorgaande**	**dienstjaar**	**krediet**
(bedragen x € 1.000)	**krediet**	**dienstjaren**		
Afkopp.hemelwater bedr. L'veenseweg Geest.	100	0	106	-6
Rioolverv.L'veenseweg Geesteren	80	22	58	0
Stedel wateropg. afkoppelen regenwater Tubb.	100	0	100	0
Verv. regenwaterriool Kerkstraat reutum	50	3	47	

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Harmonisatie hoofdposten pompgemalen	65	29	37	-0
Totaal	**395**	**53**	**347**	**-6**

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen in materiële vaste activa met maatschappelijk nut staan in onderstaand overzicht vermeld:

Materiële vaste activa	**beschikbaar**	**besteed**	**besteed in**	**restant**
met maatschappelijk nut	**gesteld**	**voorgaande**	**dienstjaar**	**krediet**
(bedragen x € 1.000)	**krediet**	**dienstjaren**		
Fietsvoorziening van Koersveldweg	203	127	12	65
Vervanging wegduikers	100	0	18	82
GVP maatregelen	95	60	35	0
Totaal	**398**	**186**	**64**	**147**

Begrotingsrechtmatigheid
Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Kredietoverschrijdingen zijn in principe onrechtmatig. Volgens de Kadernota Rechtmatigheid 2016 van de Commissie BBV zijn er situaties denkbaar waarbij de overschrijdingen binnen het door de raad uitgezette beleid en binnen het doel blijven waarvoor het krediet beschikbaar is gesteld. Zoals uit bovenstaande opstelling blijkt dat er geen kredietoverschrijdingen zijn die groter zijn dan €10.000.

Financiële vaste activa
Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Financiële vaste activa	**Boekwaarde**	**Investe-**	**Afschrijving/**	**Boekwaarde**
(Bedragen x € 1.000)	**1-1-2016**	**ringen**	**aflossing**	**31-12-2016**
Kapitaalverstrekkingen:				
Deelnemingen	271	397		668
Gemeenschappelijke regelingen	33			33
Fin.vaste activa Uitzettingen	0			0
Voorziening Uitzettingen	0			0
Leningen aan :				
Woningbouwcorporaties	12.411		1.038	11.372
Leningen aan deelnemingen	761		224	537

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

	13.172	0	1.263	11.909
Overige langlopende leningen	1.273		528	745
Bijdr. aan activa in eigendom van derden	254		15	239
Totaal	**15.003**	**397**	**1.805**	**13.595**

Vlottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar in exploitatie genomen bouwgronden en overige voorraden. De niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn ondergebracht onder de materiele activa onderdeel strategische gronden.

Van de in exploitatie genomen bouwgronden kan het volgende overzicht worden gegeven:

Gronden in exploitatie	Boekwaarde	Mutaties in het jaar 2016			Boekwaarde	Nog uit te
	per	Uitgaven	Inkomsten	Winstneming	per	geven grond
	1-1-2016				31-12-2016	31-12-2016
	(*1.000)	(*1.000)	(*1.000)	(*1.000)	(*1.000)	m2
Binnenveld II	98	68	820	345	-308	3.459
Haarboer	1	0			1	1.029
Hutten	1.238	640	2.416		-538	5.313
Weemselerveld Zuid	-725	209	1.934	1.600	-850	10.355
Dannenkamp	-163	45	503	460	-161	3.264
Steenbrei III	238	58	549	135	-118	3.427
Knooperf Langeveen	381	415			796	3.000
De Scholt 4	-54	170			117	7.444
Bessentuin	334	33	40		327	3.103
Lutkeberg	238	6			244	4.873
Totaal	1.585	1.645	6.261	2.540	-490	45.267

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar ov minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
Achmea Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Overige vorderingen	Saldo	Saldo

(Bedragen x € 1.000)	**31-12-2016**	**31-12-2015**
Debiteuren	647	420
Vorderingen op openbare lichamen	4.241	4.324
Belastingvorderingen	304	0
Nog te ontvangen bedragen	36	350
Totaal	**5.228**	**5.093**

In bovenstaand overzicht is een voorziening opgenomen voor dubieuze debiteuren.

Schatkistbankieren	**Saldo**	**Saldo**
(Bedragen x € 1.000)	**31-12-2016**	**31-12-2015**
Uitzetting in 's Rijksschatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	7.056	2.918

Specificatie schatkistbankieren:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**1500**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**172**	**360**	**275**	**236**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.328	1.140	1.225	1.264
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	200.000			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat	200.000			

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

	kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen				
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	1500			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	15.609	32.747	25.254	21.696
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	172	360	275	236

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Liquide middelen	**Saldo**	**Saldo**
(Bedragen x € 1.000)	**31-12-2016**	**31-12-2015**
Kas	0	0
Bank	327	196
Totaal	**328**	**196**

Alle liquide middelen staan ter onmiddellijke beschikking van de gemeente.

Overlopende activa

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf .....

Overlopende activa	**Saldo**	**Saldo**
(Bedragen x € 1.000)	**31-12-2016**	**31-12-2015**

Kruisposten	3	0
Vooruitbetaalde bedragen	1.464	622
Totaal	**1.467**	**622**

Toelichting op de balans per 31 december: Passiva

Vaste Passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Reserves	**Saldo**	**Saldo**
bedragen x € 1.000	**31-12-2016**	**31-12-2015**
Algemene reserve	11.110	7.532
Bestemmingsreserves	12.721	13.502
Resultaat na bestemming	1.396	2.449
Totaal	**25.227**	**23.483**

Het verloop van de reserves wordt hieronder toegelicht:

	Algemene reserve				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
	Doel/motief: Buffer voor het opvangen van algemene incidentele financiële tegenvallers				
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			1.245.000,00		
Opstellen beleid i.v.m. realisering voorzieningen gehandicapten in de openbare ruimte				4.525,00	
Herstructurering bedrijventerrein Tubbergen				8.390,01	
Algemene reserve - Totaal	**€ 4.478.661,79**		**1.245.000,00**	**12.915,01**	**5.710.746,78**
	Reserve nog te bestemmen resultaat vorig boekjaar				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
	Doel/motief: Het te verdelen resultaat van de exploitatie toe te voegen aan het eigen vermogen				
Resultaatbestemming 2015				2.449.453,00	

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Reserve nog te bestemmen resultaat vorig boekjaar - Totaal	**€ 2.449.453,00**		**0,00**	**2.449.453,00**	**€ 0,00**
Reserve verplichtingen voorgaand dienstjaar					
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Het te verdelen resultaat van de exploitatie toe te voegen aan het eigen vermogen					
Resultaatbestemming 2015			216.466,00	216.466,00	
Reserve nog te bestemmen resultaat vorig boekjaar - Totaal	**€ 0,00**		**216.466,00**	**216.466,00**	**€ 0,00**
Reserve egalisatiekosten vuilophaal en -verwerking					
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Principe van kostendekking in meerjarig perspectief plaatsen					
Dekking exploitatieoverschot			172.212,61		
Voorziening afval		-715.186,68			
Reserve egalisatiekosten vuilophaal en -verwerking - Totaal	**€ 542.974,07**	**-715.186,68**	**172.212,61**	**0,00**	**€ 0,00**
Reserve groot onderhoud openbare ruimte					
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Begin jaren 90 zijn in verband met overname van provinciale wegen gelden toegevoegd aan de algemene uitkering. De niet bestede middelen zijn gereserveerd met als doel om (achterstallig) onderhoud aan wegen te bekostigen					
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen				1.033.100,00	
Reserve groot onderhoud openbare ruimte - Totaal	**€ 1.033.100,00**		**0,00**	**1.033.100,00**	**€ 0,00**
Reserve subsidies restauratie monumenten					
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

	Doel/motief: Het - met subsidies – in stand houden van monumenten anders dan die voorkomen op de rijks-monumentenlijst				
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen				243.624,89	
Reserve subsidies restauratie monumenten - Totaal	**€ 243.624,89**		**0,00**	**243.624,89**	**€ 0,00**
	Reserve grote infrastructurele werken				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
	Doel/motief: Middels de najaarsnota 2007 is deze reserve gevormd voor toekomstige infrastructurele investeringen				
Taakstelling grijs/groen				63.889,44	
Reserve grote infrastructurele werken - Totaal	**€ 63.889,44**		**0,00**	**63.889,44**	**€ 0,00**
	Reserve fonds kwaliteitsimpuls				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
	Doel/motief: Inzet voor aanpassingen in de ruimtelijke kwaliteit				
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen				184.542,00	
Reserve fonds kwaliteitsimpuls - Totaal	**€ 184.542,00**		**0,00**	**184.542,00**	**€ 0,00**
	Reserve uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling Noord Oost Twente				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
	Doel/motief: Uitvoering van projecten en processen in kader van gebiedsontwikkeling NOT welk een bijdrage leveren aan de gestelde doelen van de programma's Economische Kracht & Werk, Krachtige Kernen en Omzien naar Elkaar				
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen				250.500,00	
Reserve uitvoeringsprogramma	**€ 300.500,00**		**0,00**	**250.500,00**	**€ 50.000,00**

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

gebiedsontwikkeling NOT - Totaal					
Reserve evenementensponsoring					
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Verstrekken van subsidies voor nieuwe initiatieven op gebied van evenementen en op incidentele basis helpen aan te jagen					
Project de Glinstering				30.000,00	
Reserve evenementensponsoring - Totaal	**€ 295.158,50**		**0,00**	**30.000,00**	**€ 265.158,50**
Reserve WWB inkomensdeel/crisismaatregelen					
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Middelen inzetten m.b.t. crisismaatregelen					
Vrijval reserve t.g.v. de algemene middelen				100.000,00	
Reserve WWB inkomensdeel - Totaal	**€ 160.964,39**		**0,00**	**100.000,00**	**€ 60.964,39**
Reserve toekomstige uitbreiding onderwijs voorzieningen					
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Met ingang van 2003 trapsgewijs budgettaire ruimte tot maximaal € 400.000 vrijmaken voor uitbreiding onderwijsvoorzieningen voortgezet onderwijs					
Onttrekking voorziening nu onttrekking reserve				24.000,00	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen				132.364,00	
Reserve toekomstige uitbreiding onderwijs voorzieningen - Totaal	**€ 169.363,52**		**0,00**	**156.364,00**	**€ 12.999,52**
Reserve bevordering jeugdwerkgelegenheid en tegengaan van jeugdwerkloosheid					
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
14 JULI 2017
paraaf AMT

	Doel/motief: In de kadernota 2009 is besloten om in samenwerking met de betrokken partners voortvarend aan de slag te gaan met het tegengaan van de dreigende jeugdwerkloosheid en het stimuleren van de jeugdwerkgelegenheid				
Reserve bevord. jeugdwerkgel. en tegengaan van jeugdwerkloosheid - Totaal	**€ 309.543,85**		**0,00**	**0,00**	**€ 309.543,85**
	Reserve Centrum Jeugd en Gezin				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
	Doel/motief: Reserve is gevormd door incidenteel niet bestede budgetten verband houdend met CJG. Realisatie centrum Jeugd en Gezin				
Stimulatiefonds sociaal domein				24.198,00	
Reserve Centrum Jeugd en Gezin - Totaal	**€ 166.500,00**		**0,00**	**24.198,00**	**€ 142.302,00**
	Reserve transitiekosten WSW				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
	Doel/motief: In de kadernota 2012 is voorgesteld om deze reserve in te stellen voor het transitietraject Soweco				
Incidenteel budget transitiekosten herstructurering SW				3.698,89	
Reserve transitiekosten WSW - Totaal	**€ 152.346,00**		**0,00**	**3.698,89**	**€ 148.647,11**
	Reserve groot onderhoud gemeentelijke gebouwen				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
	Doel/motief: Onderhoudslasten gelijkmatig over de begrotingsjaren te verdelen				
Jaarlijkse dotatie			125.000,00		
Onderhoudskosten gebouwen				25.379,90	
Reserve majeure projecten				500.000,00	

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Reserve groot onderhoud gemeentelijke gebouwen - Totaal	**€ 1.806.891,00**		**125.000,00**	**525.379,90**	**€ 1.406.511,10**
	Reserve afboeking kredieten met maatschappelijk nut				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
	Doel/motief: In de kadernota 2009 is besloten om ten behoeve van het afboeken van boekwaarden van investeringen met een maatschappelijk nut een bestemmingsreserve in te stellen				
Renteberekening			676,87		
Afboeken kredieten met maatschappelijk nut				8.016,00	
Reserve boeking kredieten met maatschappelijk nut - Totaal	**€ 16.921,79**		**676,87**	**8.016,00**	**€ 9.582,66**
	Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
	Doel/motief: Bij de kadernota 2010 is de vrijval binnen de reserves in beeld gebracht en toegevoegd aan deze reserve. Middelen worden incidenteel bestemd				
Resultaatbestemming 2015			2.232.987,00		
Reserve subsidie restauratie monumenten			243.624,89		
Reserve kwaliteitsimpuls			184.542,00		
Reserve uitvoering gebiedsontwikkeling			250.500,00		
Reserve toekomstige uitbreiding onderwijsvoorzieningen			132.364,00		
Reserve openbare ruimte			1.033.100,00		
Reserve indirecte plankosten			127.408,95		
Reserve majeure projecten			3.128.467,46		
Saldo 2e programmajournaal 2015			35.657,00		

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Saldo meerjarenbegroting 2016			6.095,00		
Saldo 1e programmajournaal 2016			116.423,00		
Saldo 2e programmajournaal 2016			976.086,00		
Reserve majeure projecten				3.500.000,00	
Algemene reserve				1.245.000,00	
Afboeken activa met maatschappelijk nut				2.017.032,51	
Reserve wegen en kunstwerken				1.800.000,00	
Renovatie sportzaal Geesteren				40.000,00	
Plaatsen welkom borden in Albergen				8.264,46	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen - Totaal	**€ 5.508.230,91**		**8.467.255,30**	**8.610.296,97**	**€ 5.365.189,24**

Reserve Cogas gelden

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Bestemming volgens amendement begroting 2012					
Initiatieven duurzaamheid				7.500,00	
Reserve Cogas gelden - Totaal	**€ 7.500,00**		**0,00**	**7.500,00**	**€ 0,00**

Reserve majeure projecten

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Reserveren gelden verkoop aandelen Essent.					
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			3.500.000,00		
Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen			500.000,00		
Sporthal Tubbergen				91.172,54	

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Tubbergen Bruist				39.708,78	
Symposium				15.000,00	
Laadpalen				382,50	
Bijdrage kunstgras Langeveen				75.000,00	
Mijn Dorp 2030				40.003,76	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen				3.128.467,46	
Reserve majeure projecten	**€ 2.539.640,33**		**4.000.000,00**	**3.389.735,04**	**€ 3.149.905,29**

Reserve grondexploitatie

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Buffer voor het opvangen van incidentele financiële tegenvallers					
Calculatie resultaat Steenbrei III te Vasse			135.000,00		
Calculatie resultaat Binnenveld te Tubbergen			345.000,00		
Calculatie resultaat Dannenkamp te Harbrinkhoek			460.000,00		
Calculatie resultaat Weemselerveld Zuid III te Albergen			1.600.000,00		
Calculatieresultaat Peddemors te Manderveen				13.973,50	
Vennootschapsbelasting 2016				57.019,00	
Reserve grondexploitatie - Totaal	**€ 2.930.514,22**		**2.540.000,00**	**70.992,50**	**€ 5.399.521,72**

Reserve indirecte plankosten

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Inzet ter dekking voor kosten van onderzoek naar mogelijke uitbreidingen voor woningbouw					

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Renteberekening			4.900,34		
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen				127.408,95	
Reserve indirecte plankosten - Totaal	**€ 122.508,61**		**4.900,34**	**127.408,95**	**€ 0,00**
	Reserve wegen en kunstwerken				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
	Doel/motief: Principe van kostendekking in meerjarig perspectief plaatsen				
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			1.800.000,00		
Reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen - Totaal	**€ 0,00**		**1.800.000,00**	**0,00**	**€ 1.800.000,00**
Reserves - Totaal	**€ 23.482.828,31**	**€ 715.186,68**	**€ 18.571.511,12**	**€ 17.508.080,59**	**€ 23.831.072,16**

Voorzieningen
De in de balans opgenomen voorzieningen bestaan uit de volgende posten;

Voorzieningen	**Saldo**	**Saldo**
bedragen x € 1.000	**31-12-2016**	**31-12-2015**
Verplichtingen, verliezen en risico's	2.792	2.636
Onderhoudsegalisatievoorziening	449	751
Door derden beklemde middelen	715	0
Totaal	**3.955**	**3.386**

Het verloop van de voorzieningen wordt hieronder toegelicht:

	Voorziening pensioenen en wachtgelden wethouders				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
	Doel/motief: Egaliseren van toekomstige verplichtingen voor pensioenen en wachtgelden aan gewezen wethouders				
Storting pensioen aanspraken wethouders en wachtgeld wethouders			339.002,36		
Toekenningen conform regeling				183.036,24	
Voorziening pensioenen en wachtgelden wethouders - Totaal	**€ 2.635.784,95**		**339.002,36**	**183.036,24**	**€ 2.791.751,07**
	Voorziening rioolheffingen				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

	Doel/motief: De reserve rioolheffing treedt op als communicerend vat tussen de opbrengsten en de rioleringskosten (gekoppeld aan het GRP)				
Dekking exploitatietekort				302.081,61	
Voorziening rioolheffingen - Totaal	**€ 750.625,74**		**0,00**	**302.081,61**	**€ 448.544,13**
	Voorziening afval				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Stelselwijziging	Bij	Af	Stand 31/12
	Doel/motief: Principe van kostendekking in meerjarig perspectief plaatsen				
Reserve afval		715.186,68			
Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen - Totaal	**€ 0,00**	**715.186,68**	0,00	**0,00**	**€ 715.186,68**
Voorzieningen - Totaal	**€ 3.386.410,69**	**€ 715.186,68**	**€ 339.002, 36**	**€ 485.117,85**	**€ 3.955.481,88**

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

Vaste schulden *(bedragen x € 1.000)*	**Saldo**	**Saldo**
Rentetypische looptijd 1 jaar of langer	**31-12-2015**	**31-12-2014**
Onderhandse leningen:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	374	567
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	21.978	24.909
Totaal	**22.352**	**25.477**

Er is € 3,1 miljoen afgelost waardoor het totaal aan leningen komt op € 22,4 miljoen. De totale rentelast voor het jaar met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 0,8 miljoen (vorig jaar € 0.9 miljoen).

Vlottende Passiva

Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

Netto-vlottende schulden (bedragen x € 1.000)	**Saldo**	**Saldo**
Rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	**31-12-2016**	**31-12-2015**
Kasgeldleningen	0	0
Overige schulden:		
Crediteuren	1.917	2.343
Totaal	**1.917**	**2.343**

Overlopende Passiva

Overlopende passiva	**Saldo**	**Saldo**
bedragen x € 1.000	**31-12-2016**	**31-12-2015**
Vooruit ontvangen bedragen	782	
Rekening courant ROZ	8	

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
476
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 34 14 JULI 2017
paraaf

Nog te betalen bedragen	1.605	1.749
Transitorische rente geldleningen	120	150
Totaal	**2.516**	**2.409**

Specificatie nog te betalen bedragen:

Nog te betalen bedragen	**Saldo**	**Saldo**
(Bedragen x € 1.000)	**31-12-2016**	**31-12-2015**
Inschrijfgelden bouwkavels	70	115
Van derden ontvangen bedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	38	173
Vooruit ontvangen bedragen	675	187
Totaal	**782**	**476**

Specificatie van derden ontvangen bedragen voor uitkeringen met specifiek bestedingsdoel:

Overlopende passiva	**Saldo**	**Ontvangsten**	**Betalingen**	**Saldo**
van derden ontvangen bedragen	**31-12-2015**			**31-12-2016**
bedragen x € 1.000				
Regeling:				
Leerplichtwet	33	15	33	15
Woonservice gebieden	91	10	91	10
Externe veiligheid	24		24	-
Gezonde slagkracht	25		13	13
Totaal	**173**	**25**	**161**	**38**

Specificatie van vooruit ontvangen bedragen:

Overlopende passiva	**Saldo**	**Ontvangsten**	**betalingen**	**Saldo**
Vooruit ontvangen bedragen	**31-12-2015**			**31-12-2016**
bedragen x € 1.000				
Regeling:				

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Prestatieafspraken binnenstedelijk gebied	87		87	-
Molen Frielink	9		9	-
Actualisatie bestemmingsplan komgebieden	47		47	-
Bijdrage KGO fonds	37		37	-
Energieloket 2,0	7		7	-
Gemeentelijk energieloket		60	13	47
Tubbergen Bruist		600	22	578
Beweeg en ontmoet plein Reutum		50		50
Totaal	**187**	**710**	**222**	**675**

Waarborgen en garanties
Het niet in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Geldnemer	**Aard/**	**Oorspronkelijk**	**Percentage**	**Restand**
	omschrijving	**bedrag**	**borgstelling**	**eind jaar**
		x € 1.000		**x € 1.000**
Bibliotheek Tubbergen	Garantie	141	100%	7
Herinrichting bibliotheek	Garantie	68	100%	9
Woningstichting Tubbergen	Borg WSW	5.000	50%	5.000
Woningstichting Tubbergen	Borg WSW	3.000	50%	3.000
Woningstichting Tubbergen	Borg WSW	3.000	50%	3.000
Woningstichting Tubbergen	Borg WSW	6.000	50%	5.089
Woningstichting Tubbergen	Borg WSW	3.000	50%	3.000
Woningstichting Tubbergen	Borg WSW	2.500	50%	2.333
		22.709		**21.439**

Langlopende financiële verplichtingen
De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet in uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

NOOD/WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Leerlingenvervoer

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.

DVG	Schooljaar 2013/2014 t/m schooljaar 2015/2016. Optionele verlenging van 2x1 jaar. Verlengd tot schooljaar 2016/2017.	€ 660.000 voor Dinkelland en Tubbergen samen.

Omdat dit een gezamenlijke aanbesteding is en er ritten gepland worden waar kinderen van beide gemeenten in zitten kan dit bedrag niet gesplitst worden tussen Dinkelland en Tubbergen.

Levering elektra en gas

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Greenchoice (electra) Eneco (gas)	1 januari 2016 tot en met 31 december 2018	€ 140.000

In samenwerking met het inkoopcollectief van Twentse gemeenten zijn contracten afgesloten.

Huisvuilinzameling

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Van Gansewinkel	Van 1 januari 2016 t/m 31 december 2020 met een optionele verlenging van 3 x 1 jaar. Contractbeheer gaat via ROVA vanaf 1 januari 2016.	€ 280.000
ROVA	Vanaf 1 januari 2016 beheer en organisatie kosten en kosten DIFTAR	€ 125.440

WMO Huishoudelijke hulp

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Verschillende leveranciers	1-1-2015 t/m 31-12-2015. . Contracten zijn verlengd tot 31-12-2016.	€ 1.250.000

De gemeente heeft voor de duur van 1 jaar raamovereenkomsten afgesloten. Klanten die zorg in natura wensen kunnen kiezen uit verschillende gecontracteerde aanbieders.

WMO hulpmiddelen

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Harting Bank	1 januari 2013 t/m 31 december 2016. Optionele verlenging van tweemaal 1 jaar.	Verschilt erg per jaar, afhankelijk van afname.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

WMO maatwerkvoorzieningen

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca. € 1.800.000
diversen	1 januari 2015 t/m 31 december 2015. Optionele verlenging van driemaal 1 jaar. Verlengd tot 31 december 2016.	De klant heeft keuzevrijheid bij welke zorgaanbieder wordt ingekocht. Uiterlijk 1april 2017 hebben de zorgaanbieders hun jaarrekeningen ingediend. Dan is er enige duidelijkheid over de financiële verplichtingen

Jeugdzorg

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
diversen	1 januari 2015 t/m 31 december 2015. Optionele verlenging van driemaal 1 jaar. Verlengd tot 31 december 2017	De klant heeft keuzevrijheid bij welke zorgaanbieder wordt ingekocht. Uiterlijk 1april 2017 hebben de zorgaanbieders hun jaarrekeningen ingediend. Dan is er enige duidelijkheid over de financiële verplichtingen

Regio Taxi

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Brookhuis	1 juli 2011 t/m 30 juni 2016.	€ 275.000
Brookhuis	1 juli 2016 t/m 30 juni 2017	

Nieuwe aanbesteding voor regiotaxi en het leerlingenvervoer is inmiddels gepubliceerd.

Trapliften

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Otto Ooms BV	2011 t/m 2014. Verlengd tot 31 december 2016.	Verschilt erg per jaar, afhankelijk van afname.

Inzake levering, onderhoud en reparatie van trapliften.

Onderhoud openbare ruimte

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Soweco	2007 t/m 2016	€ 1.200.000

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Inzake onderhoud openbare ruimte.

Uitbesteding sociale zaken

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Gemeente Almelo	2011 t/m 2015, stilzwijgende verlenging met 1 jaar.	€ 225.000

Inzake uitbesteding sociale zaken.

De contracten zijn afgesloten met of de gemeente Dinkelland of de gemeente Tubbergen, de kosten worden doorbelast aan Noaberkracht. De opgebouwde verplichting is inclusief sociale lasten

Gebeurtenissen na balansdatum

Alle ten tijde van het opmaken van de jaarrekening beschikbare informatie omtrent de feitelijke situatie per balansdatum is bij het opmaken van de jaarrekening in aanmerking genomen en verwerkt. Er hebben zich na het opmaken van de jaarrekening geen gebeurtenissen van betekenis voorgedaan die nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum.

Toelichting en analyse op de baten en lasten

Onderstaand zijn de belangrijkste verschillen tussen de realisatie en de begroting na wijziging toegelicht voor ieder afzonderlijk programma en thema. De belangrijkste verschillen tussen de begroting na wijziging en de gerealiseerde baten en lasten zijn ook reeds benoemd in de nota van aanbieding en de programmaverantwoording 2016 in het Jaarverslag 2016, dat een onlosmakelijk deel vormt van deze Jaarstukken 2016.

Programma Krachtige kernen						
Thema Wonen en vastgoed						
			Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.
Baten			3.809	3.984	10.979	6.995
Lasten			7.286	7.423	11.792	-4.368
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten			-3.477	-3.439	-813	2.626
Onttrekkingen aan reserves			0	0	14	14
Toevoegingen aan reserves			200	200	2.540	2.340
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten			-3.677	-3.639	-3.339	300

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:						€	€
Voordelen							
*	Planschade, structuur- en bestemmingsplannen (budget overgeheveld naar het volgend dienstjaar)			68			
*	Vergoeding uitzetten verkoop bouwkavels					40	
*	Financiering woningwetbouw					31	
*	Omgevingsvergunning en					151	
							290
Nadelen							
*							
							0
*	Per saldo overige voor- en nadelen						10
Totaal voordeel per saldo							300
Thema Mobiliteit en bestendigheid							
			Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.	
Baten			3.929	4.442	4.292	-150	
Lasten			9.044	13.151	9.979	3.171	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten			-5.115	-8.709	-5.688	3.021	
Onttrekkingen aan reserves			1.369	5.367	2.618	-2.749	
Toevoegingen aan reserves			0	0	172	-172	

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten		-3.746	-3.342	-3.242	100	
De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:					€	€
Voordelen						
*	Hogere lasten integrale veiligheid				41	
*	Lagere kosten onderhoud, schilderwerk en kapitaallasten Kunstwerken				22	
*	Afrekening subsidies m.b.t. verkeer				37	
						100
Nadelen						
*	Sociaal domein*				11-	
						11-
*	Per saldo overige voor- en nadelen					11
Totaal voordeel per saldo						100
Thema Maatschappelijke voorzieningen						
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.	
Baten		85	841	644	-196	
Lasten		3.255	5.905	4.233	1.671	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten		-3.170	-5.064	-3.589	1.475	
Onttrekkingen aan reserves		24	2.307	884	-1.422	
Toevoegingen aan reserves		0	0	0	0	
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten		-3.146	-2.757	-2.704	53	

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:						€	€
Voordelen							
*	Lagere kosten onderhoud onderwijsgebouwen (budget overgeheveld naar het volgend dienstjaar)						
				8			
*	Lagere kosten zwembad (budget overgeheveld naar het volgend dienstjaar voor € 6 k)						
				9			
*	Subsidie gemeentelijke monumenten					9	
*	Lagere kapitaallasten m.b.t. klimaatbeleid					6	
*	Sociaal domein*					15	
							47
Nadelen							
*							
							0
*	Per saldo overige voor- en nadelen						6
Totaal voordeel per saldo							53
Programma Economische kracht & werk							
Thema Vrijetijdseconomie							
			Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.	
Baten			5	5	4	-1	
Lasten			421	466	428	38	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten			-416	-461	-425	37	
Onttrekkingen aan reserves			0	60	38	-22	
Toevoegingen aan reserves			0	0	0	0	

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten		-416	-401	-386	15	
De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:					€	€
Voordelen						
*	Lagere kosten toeristisch beleid (budget overgeheveld naar het volgend dienstjaar voor € 15 k)		22			22
Nadelen						
*						-
*	Per saldo overige voor- en nadelen					7 -
Totaal nadeel per saldo						15
Thema Ondernemen en arbeidsmarkt						
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.	
Baten		0	0	0	0	
Lasten		505	556	472	83	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten		-505	-556	-472	83	
Onttrekkingen aan reserves		0	20	8	-12	
Toevoegingen aan reserves		0	0	0	0	
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten		-505	-536	-464	72	
De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:					€	€
Voordelen						

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

*	Lagere kosten m.b.t. bedrijfscontacten (budget overgeheveld naar het volgend dienstjaar voor € 55 k)			68			
							68
Nadelen							
*							
							0
*	Per saldo overige voor- en nadelen						4
Totaal voordeel per saldo							72
Thema Plattelandseconomie							
			Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.	
Baten			0	35	0	-35	
Lasten			10	71	39	33	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten			-10	-36	-39	-2	
Onttrekkingen aan reserves			0	15	15	0	
Toevoegingen aan reserves			0	0	0	0	
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten			-10	-21	-24	-2	
De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:						€	€
Voordelen							
*							
							0
Nadelen							
*							

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

*	Per saldo overige voor- en nadelen					-2
Totaal nadeel per saldo						2-
Programma Omzien naar elkaar						
Thema Zelf						
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.	
Baten		0	0	0	0	
Lasten		585	216	227	-12	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten		-585	-216	-227	-12	
Onttrekkingen aan reserves					0	
Toevoegingen aan reserves					0	
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten		-585	-216	-227	-12	
De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:					€	€
Voordelen						
*						
						0
Nadelen						
*	Sociaal domein*				12-	
						12
*	Per saldo overige voor- en nadelen					0
Totaal nadeel per saldo						12-

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Thema Samen							
			Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.	
Baten			4.587	2.067	2.264	197	
Lasten			11.251	9.540	8.948	593	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten			-6.664	-7.474	-6.684	790	
Onttrekkingen aan reserves			0	120	116	-4	
Toevoegingen aan reserves			0	0	0	0	
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten			-6.664	-7.354	-6.568	786	
De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:						€	€
Voordelen							
*	Sociaal domein*					786	
							786
Nadelen							
*							
							-
*	Per saldo overige voor- en nadelen						
Totaal nadeel per saldo							786
Thema Overdragen							
			Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.	
Baten			540	448	1.142	694	
Lasten			7.543	7.082	6.783	299	

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten		-7.003	-6.634	-5.641	994	
Onttrekkingen aan reserves		0	74	98	24	
Toevoegingen aan reserves		0	0	0	0	
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten		-7.003	-6.561	-5.543	1.018	
De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:					€	€
Voordelen						
*	Sociaal domein*				1.001	
*	Huisvesting en begeleiding nieuwkomers				20	
						1.021
Nadelen						
					0	
						0
*	Per saldo overige voor- en nadelen					-3
Totaal voordeel per saldo						1.018
Opmerking m.b.t. eigen bijdragen WMO huishoudelijke hulp						
Programma Burger en bestuur						
Thema Dienstverlening						
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.	
Baten		378	318	331	13	
Lasten		4.202	4.087	4.610	-523	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten		-3.823	-3.768	-4.279	-510	

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Onttrekkingen aan reserves		0	0	0	0	
Toevoegingen aan reserves		0	0	0	0	
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten		-3.823	-3.768	-4.279	-510	
De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:					€	€
Voordelen						
*	Sociaal domein*				3	
						3
Nadelen						
*	Hogere kosten gemeenteraad				-16	
*	Hogere dotatie wethouder pensioen				-113	
*	Toezicht handhaving en bouwen				-30	
*	Budget eindheffing werkkostenregeling				-30	
*	Vakantierechten 2016				-282	
*	CAO aanpassingen				-40	
						-511
*	Per saldo overige voor- en nadelen					-2
Totaal nadeel per saldo						-510
Thema Samenwerking						
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.	
Baten		0	0	0	0	
Lasten		104	100	76	24	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten		-104	-100	-76	24	
Onttrekkingen aan reserves		0	0	0	0	

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf AMT

Toevoegingen aan reserves		0	0	0	0	
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten		-104	-100	-76	24	
De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:					€	€
Voordelen						
*	Intergemeentelijke samenwerking				24	
						24
Nadelen						
*						
						0
*	Per saldo overige voor- en nadelen					0
Totaal nadeel per saldo						24
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien						
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.	
BATEN						
A. Lokale heffingen		4.191	4.243	4.295	52	
B. Algemene uitkeringen		23.780	24.168	24.210	42	
C. Dividend		884	942	845	-97	
D. Saldo financieringsfunctie		1.282	1.413	951	-462	
E. Overige algemene dekkingsmiddelen		0	0	-2	2	
F. Onvoorzien		0	0	0	0	

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

TOTAAL BATEN	30.137	30.767	30.299	-468	
LASTEN					
A. Onroerende zaak belasting	380	402	401	-1	
B. Algemene uitkeringen	0	-18	-19	-1	
C. Dividend	44	44	45	0	
D. Saldo financieringsfunctie	74	74	40	-34	
E. Overige algemene dekkingsmiddelen	-192	-14	157	172	
F. Onvoorzien	20	0	0	0	
TOTAAL LASTEN	326	488	624	136	
Saldo van baten en lasten	29.811	30.279	29.675	-604	
Mutaties reserves	-131	-1.583	-1.427	156	
Resultaat van baten en lasten	29.680	28.696	28.248	-448	
De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:				€	€
<u>Voordelen</u>					
* Hogere toeristenbelasting				36	
* Hogere Algemene uitkering				165	
* Sociaal domein*				-11	
					190
<u>Nadelen</u>					
* Onderuitputting kapitaallasten (4914001/822000I € -376.419 en 4960001/4610000U € 219.197)				-595	
					-595
* Per saldo overige voor- en nadelen					-43

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Totaal voordeel per saldo					448-	

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

d.d. 14 JULI 2017

paraaf

17. BIJLAGEN

In dit hoofdstuk zijn bijlagen te vinden ter ondersteuning van, en verdieping op de jaarrekening. Het gaat hierbij om:

- Overzicht incidentele baten en lasten
- Wet Normering en bezoldiging Topfunctionarissen en semipublieke sector (WNT)
- Single audit Single information (SiSa)
- BTW nieuwe taken decentralisaties sociaal domein

Overzicht van incidentele baten en lasten

Begrotingstechnisch is over 2016 rekening gehouden met een saldo van incidentele baten en lasten van € 1.755.000. Hierover bent u geïnformeerd van raadsplan 2016 t/m 2e programmajournaal 2016. In werkelijkheid is er sprake van een saldo van € 1.494.000. Er is sprake van een positief saldo als de incidentele lasten hoger zijn dan de incidentele baten. Structureel gezien is dit een positieve ontwikkeling.

De belangrijkste incidentele baten en lasten betreffen:

- grondexploitatie
  - budgettair neutraal door dekking uit reserve grondbedrijf
- In de begroting van 2015 is een stelpost opgenomen op het gebied van grijs en groen. Het surplus aan invulling in 2015 en het tekort aan invulling in 2016valt hier vrij ter dekking van de kosten;
  - budgettair neutraal door dekking uit grote infrastructurele werken;
- project de glinstering
  - budgettair neutraal door dekking uit reserve evenementensponsoring;
- budgetoverheveling
  - budgettair neutraal door dekking reserve verplichtingen voorgaand dienstjaar;
- majeure projecten
  - budgettair neutraal door dekking uit reserve majeure projecten;
- huishoudelijk afval
  - budgettair neutraal door dekking uit reserve afval;
- stimulatiefonds sociaal domein
  - budgettair neutraal door dekking reserve Centrum Jeugd en Gezin;
- renovatie sportzaal Geesteren
  - budgettair neutraal door dekking reserve incidenteel beschikbare algemene middelen;
- kapitaallasten kredieten met maatschappelijk nut
  - budgettair neutraal door dekking uit reserve incidenteel beschikbare algemene middelen;
- dotatie reserve wegen en kunstwerken
  - budgettair neutraal door dekking uit reserve incidenteel beschikbare algemene middelen;
- meerjarig onderhoudsplan gebouwen (MOP)
  - budgettair neutraal door dekking uit reserve onderhoud gebouwen;
- vrijval reserve WWB inkomensdeel/crisismaatregelen ter dekking van incidentele kosten ten gevolge van de crisis;
- proceskosten gemaakt voor ontruiming woonwagenkamp.

In de volgende tabel worden de incidentele mee- en tegenvallers over 2016 weergegeven (afgerond op € 1.000).

programma	Begroting/Werkelijk	lasten	baten	toevoeging reserve	beschikking reserve	saldo incidentele lasten en baten
RP 11 KR KERNEN, WONEN-VASTGOED	Begroting	2.689	2.573	0	-200	84
	Werkelijk	9.381	6.965	57	-2.526	58

VOOR IDENTIFICATIEDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
14 JULI 2017
paraaf

RP 12 KR KERNEN, MOBILITEIT-BEST	Begroting	1.507	6.693	64	5.303	-180
	Werkelijk	1.667	3.885	64	2.381	-228
RP 13 KR KERNEN, MTSCH VOORZIENI	Begroting	301	2.754	0	2.307	146
	Werkelijk	43	1.050	0	884	123
RP 21 EC KRACHT&WERK, VRIJETIJDS	Begroting	0	75	0	60	15
	Werkelijk	0	38	0	38	0
RP 22 EC KRACHT&WERK, ONDERN-ARB	Begroting	0	80	0	20	60
	Werkelijk	0	13	0	8	5
RP 23 EC KRACHT&WERK, PLATTEL EC	Begroting	35	85	0	15	35
	Werkelijk	0	46	0	15	31
RP 32 OMZIEN NAAR ELKAAR, SAMEN	Begroting	0	185	0	120	65
	Werkelijk	0	116	0	116	0
RP 33 OMZIEN NAAR ELKAAR, OVERDR	Begroting	0	95	0	74	22
	Werkelijk	0	122	0	98	24
RP 81 BURGER EN BESTUUR, DIENSTV	Begroting	0	0	0	0	0
	Werkelijk	0	-21	0	0	-21
RP 99 ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	Begroting	99	30	-14.043	12.465	1.509
	Werkelijk	0	28	-13.929	12.450	1.507
Totaal	**Begroting**	**4.631**	**12.571**	**-13.979**	**20.163**	**1.755**
	Werkelijk	**11.091**	**12.242**	**-13.808**	**13.465**	**1.494**

Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector in werking getreden (WNT). De WNT bevat vooral een regeling over de hoogte van de bezoldiging en de ontslagvergoeding van topfunctionarissen, en ook over de openbaarmaking van deze gegevens welke voor het eerst zijn opgenomen in de jaarrekening 2013.
De gemeentesecretaris van Tubbergen heeft binnen de gemeente Tubbergen een onbezoldigde functie. Hij bekleedt binnen het Openbaar lichaam Noaberkracht Dinkelland Tubbergen een bezoldigde functie als algemeen directeur en in het kader van de WNT is zijn bezoldiging vermeld in de jaarstukken 2016 van Noaberkracht.
De griffier van de gemeente Tubbergen heeft binnen Tubbergen een bezoldigde functie.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 14 JULI 2017

paraaf GMT

Naam	Functie	Duur dienstverband	Omvang dienstverband uur	Beloning 2016	Belastbare kostenvergoedingen 2016	Voorzieningen betaalbaar op termijn 2016	Bezoldiging 2016	Beëindigingsuitkeringen	Jaar beëindiging	Beloning 2015	Belastbare kostenvergoedingen 2015	Voorzieningen betaalbaar op termijn 2015	Bezoldiging 2015
G. Mensink	Secretaris	1 januari t/m 31 december 2016	36	€ 0	€ 0	€ 0	€ 54.328	n.v.t.	n.v.t.	€ 0	€ 0	€ 0	€ 54.639
H. van Limbeek	Griffier	1 januari t/m 31 december 2016	32	€ 54.811	€ 367	€ 6.885	€ 62.063	n.v.t.	n.v.t.	€ 54.260	€ 11	€ 7.378	€ 61.649

Tijdens de jaarrekeningcontrole 2016 is geconstateerd dat mevrouw van Limbeek-ter Haar over de jaren 2015 en 2016 een variabele prestatiebeloning heeft ontvangen van respectievelijk €1.285 en €2.860.
Deze prestatiebeloningen waren op grond van artikel 1.6 en 2.11 WNT niet toegestaan en vallen niet onder het overgangsrecht. Aangezien er ook sprake is van onverschuldigde betalingen in boekjaren eerder dan 2016 dient op grond van de Regeling Controleprotocol WNT 2016 foutenherstel te worden toegepast. Dit foutenherstel bestaat uit het opnemen van bovenstaande toelichting in de jaarrekening 2016.

Hoewel formeel gezien sprake is van onverschuldigde betalingen wordt opgemerkt dat de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties reeds bij brief van 15 december 2015 aan de voorzitter van de Tweede Kamer heeft aangegeven dat het toekennen van variabele beloningen niet wordt gehandhaafd mits het toepasselijke bezoldigingsmaximum niet wordt overschreden. De bezoldiging van de WNT-topfunctionarissen valt bij de gemeente Tubbergen onder dit bezoldigingsmaximum en is toegekend binnen de kaders zoals deze gelden voor het gehele personeel werkzaam binnen de gemeente Tubbergen. De wet is inmiddels aangepast en variabele beloningen zijn per 2017 formeel toegestaan mits het toepasselijke bezoldigingsmaximum niet wordt overschreden.

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

Single audit Single information (SiSa)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2017									
OCW	09	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2017 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) Aard controle R Indicatornummer: 09/101	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) Aard controle R Indicatornummer: 09/102	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) Aard controle R Indicatornummer: 09/103	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle R Indicatornummer: 09/104		
			€ 58.584	€ 0	€ 8.100	€ 0		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: 02/101	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: 02/102	Besteding (jaar T) IOAIW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAIW) Aard controle R Indicatornummer: 02/103	Baten (jaar T) IOAIW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAIW) Aard controle R Indicatornummer: 02/104	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: 02/105	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: 02/106
			€ 1.695.222	€ 45.979	€ 285.695	€ 2.582	€ 42.948	€ 714
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: 02/107	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: 02/108	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: 02/109	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: 02/110	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: 02/111	Volledig zelfstandige uitoening Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: 02/112
			€ 0	€ 1.400	€ 0	€ 81.171	€ 12.094	Ja
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: 03/101	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: 03/102	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: 03/103	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: 03/104	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: 03/105	Besteding (jaar T) Bob Aard controle R Indicatornummer: 03/106
			€ 74.514	€ 14.212	€ 5.818	€ 78.635	€ 28.452	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: 03/107	Besteding (jaar T) aan uitoeningskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Aard controle R Indicatornummer: 03/108	Volledig zelfstandige uitoening Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: 03/109			
			€ 0	€ 0	Ja			

BTW nieuwe taken decentralisatie sociaal domein

BTW nieuwe taken decentralisatie sociaal domein **Jaar: 2016**

Naam gemeente: Tubbergen

Omschrijving Bedrag: nihil

- BTW op facturen die door samenwerkingsverbanden aan gemeenten worden gestuurd en die betrekking heeft op de decentralisatietaken;
- BTW die door de hiervoor bedoelde samenwerkingsverbanden met gebruikmaken van de transparantieregeling aan de deelnemende gemeenten via een brief/opgave kenbaar wordt gemaakt.

Totaal

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

datum 14 JULI 2017

paraaf AMT

18. OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring

De controleverklaring is afzonderlijk toegevoegd.

Voorstel en besluit

Wij stellen u voor de jaarstukken 2016 conform vast te stellen en het positief resultaat van € 1.396.000 als volgt te bestemmen:

a) toevoeging reserve verplichtingen voorgaand dienstjaar € 262.000.

Na verwerking van bovenstaande bestemming blijft het positieve resultaat over van € 1.134.000. Conform bestaand beleid wordt dit bedrag gedoteerd aan de reserve incidenteel beschikbaar algemene middelen.

Tubbergen, 12 juni 2017

Burgemeester en Wethouders van Tubbergen,

de secretaris, de burgemeester,

Besluit

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Tubbergen
in zijn openbare vergadering van 10 juli 2017.

de griffier, de voorzitter,

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
datum 14 JULI 2017
paraaf

T: +31 (0)50 521 57 57
E: groningen@bdo.nl
www.bdo.nl

BDO Audit & Assurance B.V.
Postbus 253, 9700 AG Groningen
Paterswoldseweg 810, 9728 BM Groningen
Nederland

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de gemeenteraad van de gemeente Tubbergen

Verklaring over de jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van gemeente Tubbergen gecontroleerd.

WIJ CONTROLEERDEN	ONS OORDEEL
De jaarrekening bestaande uit: 1. het overzicht van baten en lasten over 2016 en de toelichting *(pagina 123 tot en met pagina 160)*; en 2. de balans per 31 december 2016 en de toelichting *(pagina 124 tot en met pagina 127)*; 3. een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving *(pagina 131 tot en met pagina 133)*; 4. De verantwoording inzake de WNT (pagina 162 tot en met 163); 5. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen *(op pagina 164)*.	Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken op pagina 121 tot en met pagina 160 opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva op 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Naar ons oordeel zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol WNT. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van gemeente Tubbergen zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders ('het college') is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. De in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties moeten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Statutair gevestigd te Eindhoven en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 17171196.
BDO Audit & Assurance B.V. is lid van BDO International Ltd, een rechtspersoon naar Engels recht met beperkte aansprakelijkheid, en maakt deel uit van het wereldwijde netwerk van juridisch zelfstandige organisaties die onder de naam "BDO" optreden.
BDO is de merknaam die wordt gebruikt ter aanduiding van het BDO netwerk en van elk van de BDO Member Firms.

Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.
Het college is verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig totstandkomen van baten, lasten en balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Andere informatie

De jaarstukken omvatten, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, andere informatie, te weten het jaarverslag met daarin de programmaverantwoording en de paragrafen.

Wij vermelden op basis van de verplichtingen onder de Gemeentewet en de controlestandaarden dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Ons oordeel over de jaarrekening omvat niet de andere informatie en we brengen over de andere informatie geen controleoordeel of andere vorm van assurance conclusie tot uitdrukking. In het kader van onze controle van de jaarrekening is het, op basis van de controlestandaarden, onze verantwoordelijkheid om de andere informatie te lezen. Hierbij overwegen wij of een inconsistentie van materieel belang bestaat tussen de andere informatie en de jaarrekening. Hiertoe gebruiken wij de verkregen controle-informatie van de jaarrekeningcontrole en de tijdens de controle getrokken conclusies. Daarnaast gaan wij na of de andere informatie anderszins afwijkingen van materieel belang lijkt te bevatten. Als wij concluderen, gebaseerd op werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, dat deze andere informatie een afwijking van materieel belang bevat, zijn wij verplicht dit feit te rapporteren.

Het college is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Groningen, 14 juli 2017

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

drs. R.H. Bouman RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden : AMT